

LIETUVOS RESPUBLIKOS KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA

2020 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

Vilnius

VADOVO ŽODIS

2020-aisiais buvome itin susitelkę ir vieningi – Lietuvos kariuomenė teikė pagalbą visuomenei ir Nacionalinio visuomenės sveikatos centro epidemiologams siekiant bendromis pastangomis suvaldyti COVID-19 pandemiją. Kariai negailėjo savo ryžto ir energijos – buvo karių savanorių, kurie uostuose ar pasienio punktuose budėjo po 35 kartus, karštojoje linijoje atsakė į dešimtis tūkstančių skambučių. Bendrystė ir šimtaprocentinis pasirengimas vykdyti taikos meto užduotis dar kartą įrodo, kad šiandien esame stiprūs kaip niekada.

Pandemija nesumažino konvencinių grėsmių Europos Sąjungos (toliau – ES) kaimynystėje rizikos, to pavyzdys yra nestabili saugumo situacija Baltarusijoje, jos visiška karinė integracija su Rusija. Rusija ir toliau išlieka didžiausia grėsme mūsų regione. Todėl Lietuva turi būti pasirengusi ir stipri, kad galėtų prisidėti prie savo ir NATO rytinio sparno

gynybos.

Todėl šiandien mūsų tikslas – technologiškai pažangi kariuomenė. Pastaraisiais metais padidintas krašto apsaugos finansavimas leido stiprinti ir modernizuoti Lietuvos kariuomenę. Įgyvendinamas didžiausias nuo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo kariuomenės projektas – pėstininkų kovos mašinų „Vilkas“ įsigijimas, diegiamos modernios savaeigės artilerijos sistemos, vykdomi šarvuotųjų visureigių JLTV ir kt. įsigijimai, plečiami oro erdvės stebėjimo ir oro gynybos pajėgumai, atnaujinama karių ginkluotė ir įranga. Tuo pačiu metu daug dėmesio skiriama Lietuvos kariuomenės padalinių parengties stiprinimui, užtikrinant reikiamą personalo struktūrų užpildymą, aprūpinimą ekipuote ir įranga, kovinį rengimą ir būtinas atsargas.

Didelis dėmesys skiriamas ir karinės infrastruktūros atnaujinimui ir plėtrai, kuri būtina ne tik mūsų stiprėjančiai savo kariais ir technika bei ginkluote kariuomenei, bet ir sąjungininkų kariams, dislokuotiems Lietuvoje. Per ateinančius kelis metus nauji kariniai miesteliai iškilis Šiauliuose bei Vilniaus ir Šilalės rajonuose, taip pat bus atgaivinti „įšalę“ infrastruktūros plėtros projektai. Karinių miestelių įkūrimas suteikia teigiamą ekonominį impulsą visam regiono vystymuisi. Priimančiosios šalies parama NATO priešakinių pajėgų bataliono kariams, rotuojamoms Jungtinių Amerikos Valstijų (toliau – JAV) pajėgoms bei visiems kitiems sąjungininkams ir partneriams, atvykstantiems į pratybas, išliks vienu svarbiausių prioritetų plečiant infrastruktūrą. Lietuva ir toliau tobulins kovinio rengimo poligonus bei didins sandėliavimo pajėgumus karinėms atsargoms saugoti.

Augantis gynybos biudžetas – esminis mūsų sėkmės garantas. Nepaisant ekonomikos sulėtėjimo 2020 m. Lietuvos gynybos išlaidos augo ir pasiekė 2,13 proc. bendrojo vidaus produkto lygį. Ateinančiais metais svarbu užtikrinti gynybos biudžeto augimo tęstinumą, nes tai yra būtina sąlyga ilgalaikėms modernizacijos pastangoms išlaikyti.

Simboliška, kad būtent šiais metais minėjome krašto apsaugos sistemos įkūrimo trisdešimtmetį. Prieš tris dešimtmečius itin sudėtingomis politinėmis sąlygomis pradėta kurti krašto apsaugos sistema, sėkmingai įveikusi daug įvairių pertvarkų ir iššūkių, išaugo į įvairiapusę ir didelį Lietuvos visuomenės ir užsienio partnerių pasitikėjimą turinčią modernią krašto apsaugos sistemą. NATO šalių pasitikėjimą Lietuva ir norą gerinti bendradarbiavimą atspindi stiprėjantis sąjungininkų indėlis į mūsų saugumą, kurio geriausias įrodymas – Lietuvoje dislokuota NATO priešakinių pajėgų bataliono kovinė grupė. Aljanso karinį buvimą regione sustiprina ir JAV batalionas, kuris buvo dislokuotas Lietuvoje ir padėjo pasirengti NATO ypač greito reagavimo pajėgų atvykimui, NATO pajėgų integravimo vienetas, Baltijos šalių oro erdvę sauganti NATO oro policijos misija. Lietuva vysto dvišalius ir daugiašalius bendradarbiavimo ir pajėgumų plėtros projektus su strateginėmis sąjungininkėmis, dalyvauja įvairiuose tarptautiniuose projektuose, įgyvendina trijų Baltijos valstybių plėtojamus pajėgumus.

Lietuvai, kaip Aljanso pasienio valstybei, ypač svarbu įgyvendinti prisiimtus NATO įsipareigojimus ir pasiekti numatytus tikslus laiku ir numatytos apimties. Lietuva toliau stiprina pajėgumus kaip indėlį į kolektyvinį saugumą ir siekia didesnio sąveikumo su NATO sąjungininkėmis, leisiančio efektyviai kariauti kartu.

Taip pat išryškėjo karinio mobilumo reikšmė. Kariniai logistiniai pajėgumai buvo efektyviai panaudoti gabenant COVID-19 krizės suvaldymui būtinas priemones. Būtina toliau investuoti į karinį mobilumą ir

infrastruktūrą ES mastu, nes sąjungininkų karinio mobilumo užtikrinimas nedelsiant reaguojant į grėsmes rytiniame Baltijos jūros regione yra vienas svarbiausių atgrasymo ir gynybos planų elementų.

Viena iš Krašto apsaugos ministerijos atsakomybių – užtikrinti valstybės kibernetinį saugumą. Kibernetinio saugumo stiprinimas šiandien aktualus labiau nei bet kada. Didžiąjai daliai mūsų ligšiolinio gyvenimo persikėlus į virtualią erdvę, kelis kartus išaugo tiek gyventojų, tiek įmonių pažeidžiamumo rizika. Taigi kibernetinio saugumo didinimui skiriame ir toliau skirsime vis daugiau dėmesio.

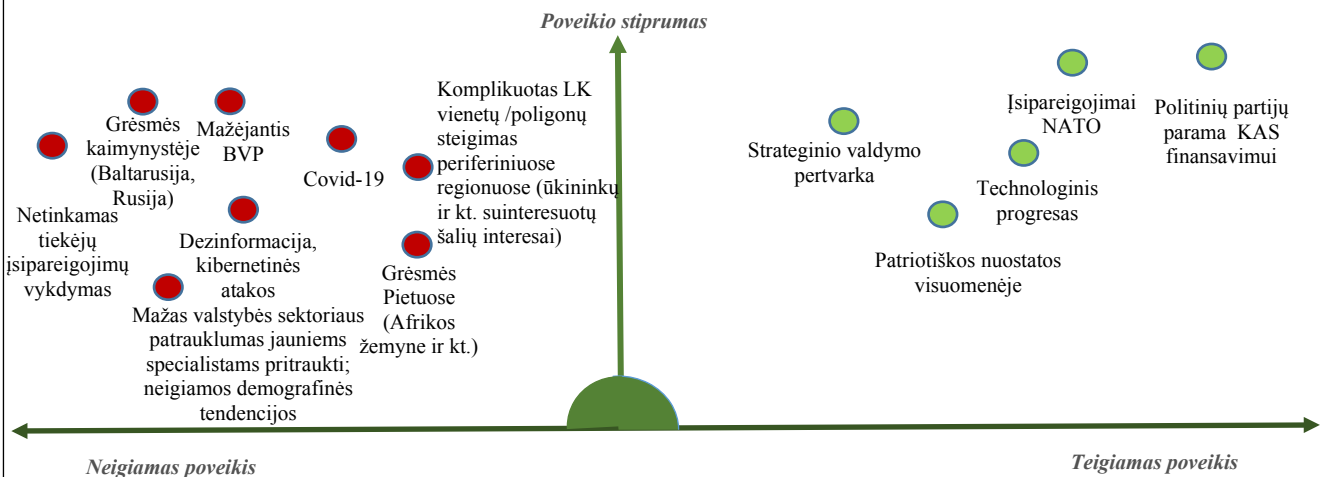
Šiandien krašto apsaugos sistema yra moderni, darniai veikianti ir gebanti užtikrinti tiek patikimą šalies gynybą, tiek pagalbą kitoms šalies institucijoms krizės ir ekstremaliųjų situacijų laikotarpiams. Tai pasiekta krašto apsaugos sistemai veikiant išvien su NATO ir kitais tarptautiniais sąjungininkais bei partneriais Lietuvoje, visų pirma Šaulių sąjunga, kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis ir visa pilietine visuomene. Vienybė – mūsų stiprybė.

I SKYRIUS STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS KONTEKSTO (APLINKOS) ANALIZĖ

2020 m. krašto apsaugos sistemos (toliau – KAS) veiklai įtakos turėję esminiai išoriniai veiksniai pagal poveikio intensyvumą pateikti 1 paveiksle.

1 paveikslas. Esminiai išoriniai veiksniai ir jų įtaka KAS veiklai

2020 m. KAS veiklai įtakos turėję esminiai išoriniai veiksniai sugrupuoti ir aptarti naudojant PESTEL analizę (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Išorės veiksnių įtaka KAS veiklai

P	Politiniai	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Geopolitika Komplikuota geopolitinė situacija mūsų regione išlieka pažeidžiama, tai lemia pavienių šalių tarptautinių susitarimų ignoravimas, skaidrumo trūkumas. Padėtį apsunkina ilgalaikiai Rusijos išprovokuoti ir (ar) palaikomi konfliktai – Rytų Ukrainos okupacija, nelegaliai aneksuotas Krymo pusiasalis, įšaldyti konfliktai Sakartvele, Kalnų Karabache, Moldovoje kontroliuojamas Padniestrės regionas, taip pat politinė krizė Baltarusijoje, blogėjanti žmogaus teisių padėtis konfliktų teritorijose. Susiklosčiusi situacija ragina pasaulio valstybes reaguoti ir, kiek įmanoma, įsitraukti į konstruktyvų konfliktų sprendimą. Padėtį destabilizuoja ir besikeičianti pasaulio galių pusiausvyra. Kinija ne tik siekia mažinti šalių atsparumą telekomunikacijų, kibernetinės erdvės, naujų technologijų, kritinės infrastruktūros ir kitose minkštosios galios srityse, bet ir toliau didina savo karinę galią ir siekia imtis pasaulinio geopolitinio galios centro vaidmens. ▪ Nacionalinio saugumo klausimai – politinių partijų darbotvarkėje
----------	-------------------	--

		<p>Ilguoju laikotarpiu Lietuvos gynybos finansavimo srityje toliau bus siekiama įgyvendinti 2018 m. rugsėjo 10 d. pasirašytą Lietuvos Respublikos (toliau – LR) Seime atstovaujamų daugumos politinių partijų susitarimą dėl Lietuvos gynybos politikos gairių, kuriuo sutarta, siekiant užtikrinti ilgalaikių gynybos poreikių tenkinimą, nuosekliai didinti gynybos finansavimą – skirti ne mažiau kaip 2 proc. bendrojo vidaus produkto (toliau – BVP), taip pat laikytis krašto apsaugos asignavimų kasmetinio didinimo principo ir 2030 m. pasiekti ne mažiau kaip 2,5 proc. šalies BVP.</p>
E	Ekonominiai	<p>▪ BVP augimo pokyčiai</p> <p>2019 m. pabaigoje prasidėjusi koronaviruso (COVID-19) pandemija, kuri 2020 m. pradžioje sparčiai išplito po visus pasaulio žemynus, bei Europą pavertė vienu iš šio viruso židinių, neaplenkė ir Lietuvos. Ši pandemija per trumpą laiką gerokai sulėtino ir neigiamai veikia visų pasaulio šalių ekonomikų raidą, tai atitinkamai atsilies ir gynybos srities (įskaitant ir Lietuvos) finansavimui. Dėl šios priežasties 2021–2023 m. laikotarpiu planuojamas nuosaikesnis (mažiau ambicingas), nei anksčiau planuota, krašto apsaugos finansavimo lygio nuo BVP augimas, kuris bent trumpuoju laikotarpiu minimaliai leistų užtikrinti Lietuvos išpareigojimų NATO dėl gynybos finansavimo vykdymą.</p> <p>2020 m. Krašto apsaugos ministerijos (toliau – KAM) patvirtinti asignavimai sudarė 1 017,1 mln. Eur (be ekonomikos DNR plano finansavimo), arba 2,10 proc. BVP (1 028,3 mln. Eurų su ekonomikos DNR plano finansavimu arba 2,13 proc. BVP). Planuojama, kad KAM 2021 m. asignavimai iš valstybės biudžeto sudarys 1 028,1 mln. Eur, arba 2,04 proc. BVP, 2022 m. – 2,09 proc. BVP, 2023 m. – 2,16 proc. BVP. Tikimasi, kad tolygiai augsiantis KAS veiklos finansavimas sudarys būtinas sąlygas nuosekliai vystyti Lietuvos kariuomenės (toliau – LK) pajėgumus.</p>
S	Socialiniai	<p>▪ Solidarumas, istorija ir patriotiškumas</p> <p>Rugpjūčio mėn. prie Baltarusijos sienos tūkstančiai lietuvių palaikė kaimynus kovoje už laisvę. Ši ir panašios akcijos primena žmonėms jų istoriją, sustiprina patriotiškumo jausmą ir bendrumą bei solidarumą su kaimynais.</p> <p>▪ Suinteresuotųusių lūkesčiai ir veiksmai</p> <p>Vakarų Lietuvoje ketinant įsteigti naują karinį poligoną ir viešinant žemės sklypo naujam poligonui įrengti galimybių studiją išryškėjo visuomenės nepasitenkinimas. Šie veiksniai ženkliai pakoregavo tolesnius KAS planus.</p> <p>Ginkluotės, karinės technikos ir infrastruktūros projektavimo ir kt. paslaugų pirkimų organizavimas ir sutarčių vykdymas taip pat labai priklausomi nuo kitos suinteresuotos pusės – tiekėjų. Vangus tiekėjų noras dalyvauti konkursuose, teikiami pasiūlymai didesne nei rinkos kaina (dėl ko reikia pasiūlymus atmesti ar kartoti pirkimus), pretenzijų ir skundų teikimas, kai kuriais atvejais – ir netinkamas sutartinių išpareigojimų vykdymas neretai lemia ilgesnę projektų vykdymo eigą, nekokybiškas paslaugas ir broko šalinimą bei su tuo susijusias papildomas nenumatytas išlaidas.</p> <p>▪ Lietuvos demografinė situacija</p> <p>Lietuvoje toliau vyraujant neigiamoms demografinėms tendencijoms, šios atitinkamai lemia šaukiamojo amžiaus jaunuolių skaičių. Taip pat, vis dar susiduriama su tam tikrų sričių kompetencijų trūkumu: informacinių technologijų, kibernetinės saugos, logistikos, medicinos personalo, ginkluotės sistemų priežiūros ir kt. specialistų. Problemą pagilina nepakankamas valstybės sektoriaus patrauklumas – privatus sektorius turi daugiau finansinių galimybių ir lankstumo pritraukti gabius specialistus.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, ilgalaikėje perspektyvoje esamų ir naujai įsteigtų LK dalinių komplektavimas ir KAS plėtra personalo srityje išliks iššūkiu. Šis iššūkis sprendžiamas modernizuojant kariuomenę, keliant tarnybos patrauklumą ir prestižą, gerinant motyvacines priemones bei tarnybos sąlygas.</p>
T	Technologiniai	<p>Kadangi didžioji visuomenės dalis daug laiko praleidžia virtualioje aplinkoje, vis dažniau fiksuojami piktavališki veiksmai, kuriais siekiama menkinti institucijų pastangas valdyti viruso plėtrą, skleisti nežinomybę – taip mažinti priemonių</p>

		<p>efektyvumą bei pasitikėjimą priimtais sprendimais. Pradedus karantinui ir iš darbo kabinetų, kur įdiegti saugūs vidiniai tinklai ir sistemos, daugumai išsikėlus dirbti į namų erdves, saugią aplinką pakeitėme mažiau saugia, todėl rekomendacijos dėl išmaniuosiuose įrenginiuose diegiamų aplikacijų ar namuose naudojamų bevielio ryšio įrenginių yra dar svarbesnės nei anksčiau. Todėl daugiau dėmesio turime skirti kibernetinio saugumo didinimui.</p> <p>Siekiant eiti koja kojon su technologine pažanga, vis svarbiau tampa mokslo ir pramonės potencialą panaudoti gynybos reikmėms. Šiuo tikslu įsteigtas gynybos technologijų rizikos kapitalo/akceleravimo fondas, finansuojamas iš nacionalinių lėšų ir skirtas gynybos srities įmonėms, startuoliams, naujoms technologijoms finansuoti ir skatinti Lietuvos gynybos pramonę. 2020 m. lapkričio 11 d. priimtas Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo Nr. VIII-723 3, 9, 59, 60 ir 69 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 10² straipsniu įstatymas, kuriuo KAM suteikiama teisė finansuoti rizikos kapitalo fondą.</p>
E	Ekologiniai	<p>LK supranta pasaulinės problemos dėl neigiamo teršalų poveikio aplinkai ir žmonių sveikatai mastą. Todėl plėtojant kariuomenės infrastruktūrą, siekiama užtikrinti energijos vartojimo efektyvumą, įvertinant galimybes naudoti atsinaujinančių išteklių energiją.</p> <p>Aplinkos apsaugos politika ir jos įgyvendinimas – neatsiejama nuo KAS logistikos ir infrastruktūros plėtros. Aplinkos apsaugos kontrolės užtikrinimas atvykstančių pajėgų dislokacijos vietose – viena iš priimančiosios šalies funkcijų. Šiuo tikslu aplinkosaugos disciplinos taip pat dėstomos karininkų ir karių kursuose ir integruojamos į kasdienę LK veiklą.</p>
L	Teisiniai	<p>▪ Strateginio valdymo pertvarka</p> <p>2019 m. Lietuvoje pradėta strateginio valdymo pertvarka, kurios tikslas – sukurti aiškia strateginio planavimo dokumentų sistemą, integruojančią valstybės ir regioninio planavimo tikslus, naudojamą valstybės biudžetui formuoti.</p> <p>2020 m. birželio mėn. Seimas priėmė Strateginio valdymo įstatymą, o 2020 m. rugsejo mėn. Vyriausybė patvirtino 2021–2030 m. nacionalinį pažangos planą, kuriuo siekiama nustatyti pagrindinius ateinančių dešimtmetį valstybėje siekiamus pokyčius, užtikrinančius pažangą socialinėje, ekonominėje, aplinkos bei saugumo srityse, ir sutelkti finansavimo šaltinius šioms pokyčiams įgyvendinti.</p> <p>Pagal naujus reikalavimus nuo 2022 m. KAS biudžeto asignavimai ir veikla turės būti atskirti į pažangos ir tęstinę veiklą, įvestos kitos naujovės.</p>

ANTRASIS SKIRSNIS STRATEGINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

1 strateginis tikslas: sukurti ir išlaikyti karinius pajėgumus, kurie saugotų LR suverenitetą, jos teritorinį vientisumą, užtikrintų Lietuvos ir kitų NATO šalių kolektyvinę gynybą ir būtų parengti dalyvauti tarptautinėse operacijose ir misijose.

2 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir ataskaitinių metų LR biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur)			
		Asignavimų planas	Asignavimų planas*, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui	Panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų nuo asignavimų, nurodytų asignavimų plane, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam

					laikotarpiui, dalis (proc)**
01 01	Sausumos pajėgos	382103,0	366522,0	366405,6	100,0
	<i>Iš jų ES ir kita finansinė parama</i>				
01 02	Karinės oro pajėgos	122582,0	192194,5	191427,7	99,6
	<i>Iš jų ES ir kita finansinė parama</i>				
01 03	Karinės jūrų pajėgos	36133,0	25291,1	24955,9	98,7
	<i>Iš jų ES ir kita finansinė parama</i>				
01 04	Logistika	195129,0	193982,0	196155,7	101,1
	<i>Iš jų ES ir kita finansinė parama</i>				
01 05	Krašto apsaugos sistemos personalo rengimas	71177,0	62224,7	62061,2	99,7
	<i>Iš jų ES ir kita finansinė parama</i>				
01 06	Specialiųjų operacijų pajėgos	26714,0	22553,0	22597,3	100,2
	<i>Iš jų ES ir kita finansinė parama</i>				
Iš viso		833838,0	862767,3	863603,4	100,1

Paaiškinimai:

Programos „**Karinės oro pajėgos**“ patikslintas planas didesnis už patvirtintą planą daugiau kaip 5 proc., nes KAM, siekdama užtikrinti tinkamą gynybos funkcijų vykdymą ir KAS funkcionavimą, vykdė nuoseklią lėšų taupymo politiką ir sutaupyti planuotus asignavimus skyrė šios programos investicijų projekto „Universalių sraigasparnių įsigijimas“ mokėjimams pagal pasirašytą sutartį.

Programos „**Karinės jūrų pajėgos**“ patikslintas planas mažesnis už patvirtintą planą daugiau kaip 5 proc., nes pasikeitė sutarties, pasirašytos su tiekėju dėl priešmininio ir paieškos bei gelbėjimo laivo įsigijimo, mokėjimo grafikas. Taip pat buvo atšauktos kai kurios komandiruotės, sumažėjo poreikis laivų remontui bei nutrūko plūdrumą palaikančių šarvinių liemenių viešųjų pirkimų procedūros.

Programos „**Krašto apsaugos sistemos personalo rengimas**“ patikslintas planas mažesnis už patvirtintą planą daugiau kaip 5 proc., nes buvo mažinami asignavimai turtui investicijų projekte „Pabradės poligono infrastruktūros plėtra“ dėl vėluojamos pristatyti įrangos, skirtos teikti priimančiosios šalies paramą, taip pat dėl vėlinamo lazerinių šaulių treniruoklių pristatymo, nesudarytų projektavimo bei statybos rangos darbų sutarčių, mažesnių, nei planuota, kompiuterinės ir parašutinės įrangos kainų.

Programos „**Specialiųjų operacijų pajėgos**“ patikslintas planas mažesnis už patvirtintą planą daugiau kaip 5 proc., nes dėl neparengtų darbo projektų, užtrukus įsigijimo procesui ir nesudarytų kareivinių projektavimo ir statybos darbų sutarčių programai buvo sumažinti asignavimai.

2020 m. KAS padarytai pažangai sąlygas sudarė toliau didintas gynybos biudžetas. 2020 m. KAM patvirtinti asignavimai sudarė 1 017,1 mln. Eur (be ekonomikos DNR plano finansavimo), arba 2,10 proc. BVP (1 028,3 mln. Eur su ekonomikos DNR plano finansavimu arba 2,13 proc. BVP). Palyginti su 2019 m., KAM 2020 m. skirti asignavimai augo daugiau nei 50 mln. Eur, arba apie 5 proc. Vykdam atakingą KAM skiriamų asignavimų panaudojimo politiką, sutaupyti asignavimai skirti vienam svarbiausių prioritetų – LK modernizacijai, mokėjimams pagal pasirašytą universalių sraigasparnių platformos įsigijimo sutartį, taip pat tęstinams ginkluotės ir karinės technikos projektams finansuoti. Modernizacijai (įsigijimams) panaudota lėšų dalis toliau išlieka ženkliai, 2020 m. ji sudarė apie 34 proc. ir užtikrintai tenkino NATO keliamus reikalavimus įsigijimams skirti ne mažiau kaip 20 proc. gynybos biudžeto. Ilgalakis ir nuoseklus pakankamo finansavimo skyrimas ir praktinės pastangos stiprinti nacionalinius gynybos pajėgumus išlieka vienu iš sėkmingų atgrasymo veiksmų.

Šio KAS strateginio tikslo pasiekimas vertinamas pagal tokius efekto vertinimo kriterijus¹:

1. Kariuomenės vienetų sukomplektavimas ir aprūpinimas pagal organizacinių sistemų ir įrangos lenteles (toliau – OSIL) (procentais) (kodas E-01-01).² Šio efekto vertinimo kriterijaus planinės ir faktinės reikšmės pažymėtos slaptumo žyma „Riboto naudojimo“. Kriterijus įvertina kariuomenės vienetų personalo sukomplektavimo ir aprūpinimo ginkluote, transportu, ryšiu, stebėjimo ir kita įranga lygį, t. y. šiuo kriterijumi vertinamas bendras kariuomenės išvystymo lygis.

2. Kovinių, kovinės paramos ir kovinio aprūpinimo vienetų sukomplektavimas personalu pagal OSIL (procentais) (E-01-02)³

Šio efekto vertinimo kriterijaus planinės ir faktinės reikšmės pažymėtos slaptumo žyma „Riboto

¹ Prie efekto vertinimo kriterijaus pavadinimo skliaustuose nurodytas kriterijaus kodas.

² Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 05-01 krypties rodiklis.

³ Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 05-01-02 darbo rodiklis (nuo 2017 m.).

naudojimo“. 2018–2019 m. atnaujinus ir naujai patvirtinus LK vienetų OSĮL padidėjo kovinių, kovinės paramos ir kovinio aprūpinimo vienetų pareigybių skaičius. Įtakos ankstesniais metais įsteigtų karinių vienetų komplektavimui turi neužbaigti reikalingos infrastruktūros projektai, kariuomenei trūksta karių (specialistų), taip pat natūrali profesinės karo tarnybos (toliau – PKT) karių skaičiaus kaita.

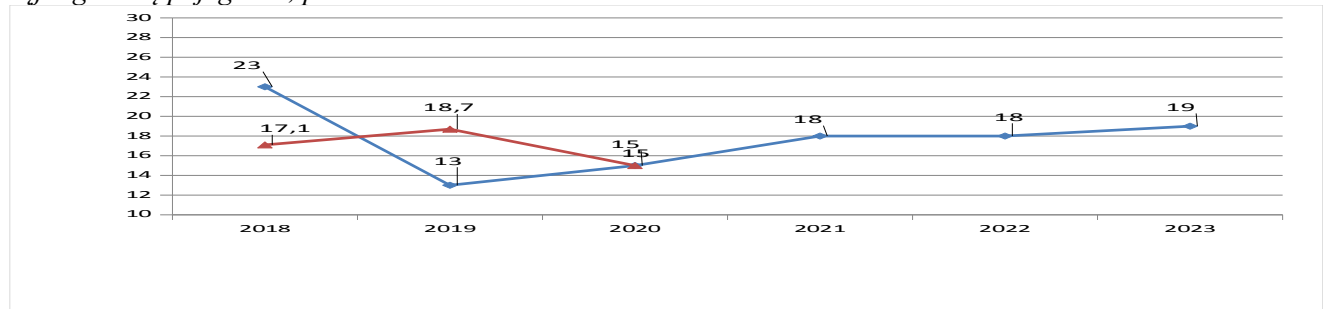
2018 m. priimta 1219 karių (daugiausia nuo 2008 m.), 2019 m. priimti 1 002 kariai, 2020 metais priimti 866 kariai. Kasmet į atsargą išleidžiamų karių skaičius yra stabilus: 2018 m. į atsargą išleisti 445 kariai, 2019 m. – 446 kariai, 2020 m. – 427 kariai. Bendras PKT karių padidėjimas 2020 m. – 439 kariai.

3. Karinių vienetų aprūpinimas kritine įranga pagal OSĮL (procentais) (E-01-03)⁴

Šio efekto vertinimo kriterijaus planinės ir faktinės reikšmės pažymėtos slaptumo žyma „Riboto naudojimo“. Karinių vienetų aprūpinimas kritine įranga ir ginkluote toliau gerėjo ir planinė 2020 m. kriterijaus reikšmė pasiekta. Karinių vienetų aprūpinimas kritine įranga gerėja dėl augančio KAS finansavimo ir LK aprūpinimo – nuolat vykdomi kritinės įrangos įsigijimai ir paskirstymai pagal pajėgumų planuose numatytus prioritetus, programoms (projektams) numatytus asignavimus.

4. Sausumos pajėgumai⁵, parengti dalyvauti tarptautinėse operacijose ir misijose kartu su sąjungininkų pajėgomis, procentais (E-01-04).

1 grafikas. Sausumos pajėgumai, parengti dalyvauti tarptautinėse operacijose ir misijose kartu su sąjungininkų pajėgomis, procentais

Šaltinis – KAM duomenys.

NATO deklaruotų sausumos vienetų personalo, parengto dalyvauti tarptautinėse operacijose ir misijose kartu su sąjungininkais, skaičius 2020 m. pabaigoje buvo 1 192 kariai, jis išliko tolygus nuo 2017 m. Planinei reikšmei nustatyti buvo remtasi PKT karių, per atsiskaitomojo laikotarpio metus tarnavusių Sausumos pajėgose, Specialiųjų operacijų pajėgose, Logistikos valdyboje, Karo policijoje, Štabo batalione, Ryšių ir informacinių sistemų batalione ir deklaruotuose į NATO pajėgas kaip perdislokuojami vienetai (angl. *NATO Deployable Forces*), ribiniais skaičiais.

Išvardyti vienetai 2020 m. buvo komplektuojami iš PKT karių nuosekliai, remiantis ribiniais skaičiais, todėl rodiklio faktinė reikšmė buvo pasiekta ir yra lygi planinei reikšmei. Nors NATO deklaruotų sausumos vienetų personalo, parengto dalyvauti tarptautinėse operacijose ir misijose kartu su sąjungininkais, skaičius 2020 m. nesikeitė, palyginti su 2019 m., tačiau dėl padidėjusių ribinių personalo skaičių rodiklio reikšmė skiriasi nuo 2019 m. faktinio įvykdymo procento.

Rodiklis parodo parengtų dalyvauti tarptautinėse operacijose ir misijose Sausumos pajėgų (išskyrus Krašto apsaugos savanorių pajėgų (toliau – KASP) karius savanorius, LK ir LK Sausumos pajėgų (toliau – SP) orkestrą, KASP bigbendo karius), Specialiųjų operacijų pajėgų (toliau – SOP), Logistikos valdybos (išskyrus Įgulų aptarnavimo tarnybos ir Karo kartografijos centro karius), Karo policijos, Štabo bataliono, Ryšių ir informacinių sistemų bataliono karių (toliau tekste – kariai) procentą nuo viso ribinio LK karių skaičiaus (neįskaitant nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos (toliau – NPPKT)).

Kariai yra nuolat rengiami dalyvauti tarptautinėse operacijose. Taip pat yra rengiamas rezervas, kuris, esant poreikiui, gali bet kada pakeisti tarptautinėse operacijose esančius karius ar juos papildyti. Dauguma tarptautinių operacijų vykdoma pusmetinėmis rotacijomis.

5. Greitojo reagavimo pajėgų (toliau – GRP)⁶ sukomplektavimas personalu (procentais) (kodas E-

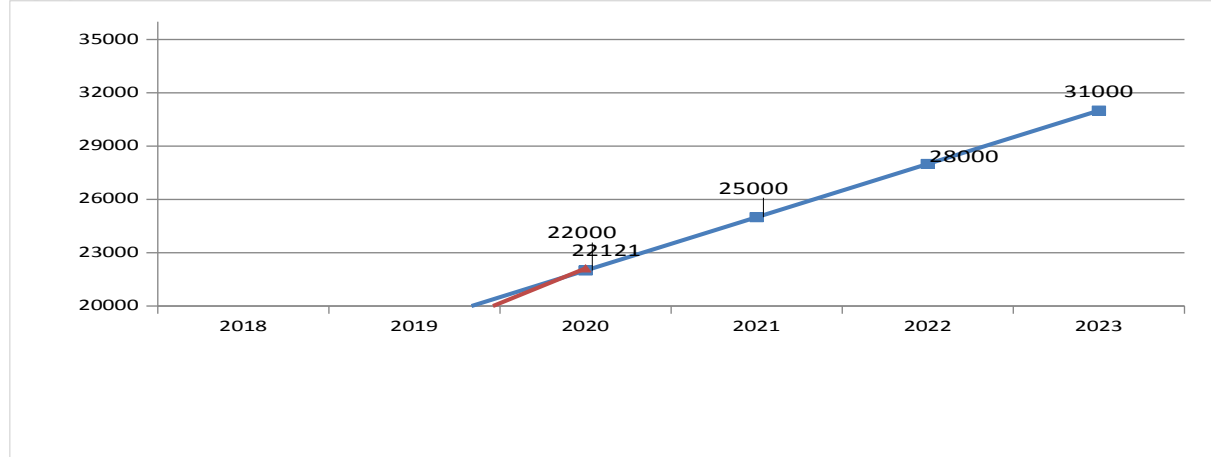
⁴ Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 05-01-02 darbo rodiklis (nuo 2017 m.).

⁵ Sausumos pajėgumai, parengti dalyvauti tarptautinėse operacijose ir misijose kartu su sąjungininkų pajėgomis – tai nustatytų LK vienetų personalas, gebantis veikti LK SP sudėtyje ar kurio pirminė paskirtis yra paremti LK SP vienetus, dislokuotus operacijų rajone. Efekto kriterijus padeda įvertinti LR krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatyme apibrėžtą pagrindinį kariuomenės uždavinį ginkluotos gynybos nuo agresijos (karo) metu – savarankiškai ir kartu su sąjungininkų ginkluotosiomis pajėgomis ginkluoti Lietuvos valstybę ir kitas valstybes sąjungininkes.

01-05⁷). Šio efekto vertinimo kriterijaus planinės ir faktinės reikšmės pažymėtos slaptumo žyma „Riboto naudojimo“. LK GRP sukomplektavimas ir išlaikymas yra pagrindinis LK personalo komplektavimo prioritetas. LK vienetai, skiriantys budėti karius į LK GRP, 2020 m. užtikrino personalo (taip pat ginkluotės, technikos ir įrangos) poreikio patenkinimą užduotims vykdyti. LK GRP sudaro dvi bataliono kovinės grupės, Karinių oro pajėgų (toliau – KOP) vienas budintis sraigasparnis ir du oro gynybos būriai, Karinių jūrų pajėgų (toliau – KJP) budintis laivas, SOP, logistinės paramos elementai, ir vadovavimo jiems elementai. LK GRP yra pasirengusios nedelsiant reaguoti ir turi pakankamai kovinės galios užkirsti kelią priešišku jėgų veiksmams šalies teritorijoje taikos metu, atsakant į naujo tipo – nekonvencinio karo – grėsmes.

6. Karių, įgijusių pagrindinį karinį parengtumą ir išleistų į atsargą ne vėliau kaip prieš 10 metų, skaičius (kodas E-01-06⁸).

2 grafikas. Karių, įgijusių pagrindinį karinį parengtumą ir išleistų į atsargą ne vėliau kaip prieš 10 metų, skaičius

Šaltinis – KAM duomenys.

Efekto vertinimo kriterijus parodo aiškų kiekybinį rezultatą – karių, įgijusių pagrindinį karinį parengtumą ir paskutinį kartą išleistų į atsargą ne vėliau kaip prieš 10 metų, skaičių, t. y. bendrą aktyviojo kariuomenės personalo rezervo karių skaičių. Atkreiptinas dėmesys, kad nuo 2020 m. liepos 1 d. įsigaliojus naujoms Karo prievolės įstatymo nuostatoms, buvo apibrėžta aktyviojo rezervo karių atliekamos tarnybos aktyviajame rezerve trukmė – 10 metų nuo skyrimo į aktyvųjų rezervą. Atitinkamai, buvo patikslintas kriterijaus skaičiavimas bei reikšmės: parengtojo rezervo kariai, kurie yra baigę parengtojo rezervo (nuo 2020 m. liepos 1 d. aktyviojo rezervo) mokymus, tačiau, buvo išleisti į atsargą daugiau kaip prieš 10 metų, nuo 2020 m. liepos 1 d. neįtraukiami į aktyviojo rezervo karių skaičių. Atitinkamai patikslintos planinės ir faktinės rodiklio reikšmės.

2020 m. svarbiausi veiklos rezultatai

LK komplektavimas ir rezervas

Metų eigoje didelis dėmesys buvo skiriamas „Geležinio Vilko“ brigados komplektavimui, aprūpinimui ir parengimui, ypatingą dėmesį skiriant brigados pagrindu komplektuojamoms ir rengiamoms LK GRP, pasirengusioms nedelsiant reaguoti į įvairias ir netikėtai kylančias grėsmes. Be to, buvo tęsiamas LK Motorizuotosios pėstininkų brigados „Žemaitija“ formavimas.

Įgyvendinus karių tarnybinio atlyginimo sistemos pertvarką, pailginus karių tarnavimo laiką, pavyko išvengti į atsargą išleidžiamų karių skaičiaus didėjimo. Iki 2020 m. gruodžio 31 d. į PKT priimti 866 kariai, išleisti į atsargą – 427, bendras padidėjimas – 439 kariai (iš viso 2020 m. – 11168 PKT kariai). 2020 m. į NPPKT buvo pašaukti 3352 karo prievolinkai. Šiais metais nuo 8 proc. iki kiek daugiau nei 1 proc. sumažėjo privaloma tvarka pašauktųjų atlikti NPPKT karo prievolinkų skaičius. Norinčiųjų atlikti tarnybą savo noru prašymų skaičius tik didėjo ir 2020 m. buvo gauta 160 prašymų daugiau nei 2019 m. Šaukimo rezultatai rodo teigiamas visuomenės sąmoningumo ir patriotiškumo tendencijas. Mišri LK komplektavimo sistema prisideda prie personalo trūkumo sprendimo: didžioji dalis į tarnybą priimtų PKT karių (67 proc.) nusprendė prisijungti prie LK po tarnybos NPPKT.

Mišrus kariuomenės komplektavimo modelis prisidėjo ir prie spartesnio LK personalo rezervo rengimo: skaičiuojama, kad LK 2020 m. buvo 22121 aktyviojo kariuomenės personalo rezervo karys. 2020 m.

⁶ Efekto vertinimo kriterijus padeda įvertinti LK GRP sukomplektavimą. LK GRP – tai LK vienetai ir padaliniai, paskirti budėti ir budintys LK GRP, kurios yra naudojamos nacionaliniams poreikiams tenkinti.

⁷ KAS plėtros programos įgyvendinimo vertinimo kriterijus. Duomenų šaltinis – LK GŠ.

⁸ KAS plėtros programos įgyvendinimo vertinimo kriterijus (naujas nuo 2018 m. gruodžio mėn.).

į pratybas ir mokymus buvo pašaukta 1080 aktyviojo kariuomenės personalo rezervo karių.

KAS deda pastangas ne tik pritraukti į PKT naujus karius, bet ir motyvuoti bei išlaikyti jau tarnaujantį personalą. Didelę reikšmę karių pritraukimui į PKT turi nuoseklus karių tarnybinio atlyginimo augimas bei kitos KAS įgyvendinamos motyvacinės priemonės. Nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojo Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo pakeitimo nuostatos, apimančios II etapo tarnybos apmokėjimo augimą visa apimtimi, tarnybinis atlyginimas kariams 2020 m. papildomai augo vidutiniškai 5 procentais, o per visą 4 metų laikotarpį tarnybinio atlyginimo didėjimas siekia vidutiniškai 30 procentų. Svarbi karių išlaikymo tarnyboje sąlyga yra jų socialinės, sveikatos apsaugos ir kitos motyvacinės priemonės, kurios 2020 m. buvo toliau gerinamos.

2020 m. toliau didėjo ir KASP tarnaujančių karių skaičius: metų pabaigoje šis skaičius pasiekė 5 290 karių savanorių (beveik 3 proc. daugiau, palyginti su 2019 m.). 2020 m. KASP buvo priskirti 209 koviniai šauliai, su Lietuvos šaulių sąjunga (toliau – LŠS) vyko bendros karinio rengimo pratybos, skirtos stiprinti KASP priskirtų LŠS kovinių būrių karių pasirengimą veikti kartu su KASP vienetais.

Naujas centras. 2020 m. įkurtas Turto valdymo centras LK Depų tarnyboje. Šis centras vykdys LK sandėliuojamų atsargų priežiūrą, kaupis informaciją apie LK eksploatuojamų sistemų kiekybinį ir būklės statusą, atliks turto perdavimą kariniams vienetais bei, esant poreikiui, turto perskirstymą.

Modernizacijos projektai, prisidedantys prie naujos kokybės LK sukūrimo ir kovinės galios stiprinimo: vykdytos pėstininkų kovos mašinų „Vilkas“ (toliau – PKM) (iki 2020 m. gruodžio 31 d. gauta 28 vnt. PKM, LK perduota 24 vnt. PKM) priėmimo procedūros, LK transporto priemonių atnaujinimo darbai (5 t sunkvežimių – 2020 m. priimti 142 vnt. (iki 2019 m. – 198), iš viso 340), šarvuotųjų visureigių JLTV, įvairios paskirties transporto technikos įsigijimo procedūros), taip pat kario ginkluotės ir įrangos įsigijimai.

Vykdytos savaeigių haubicų priėmimo procedūros (2020 m. LK perduotos 5 modernizuotos savaeigės haubicos, LK dar neperduota 1; iš viso modernizuota 13). LK perduota prancūzų bendrovės pagaminta priešakinių stebėtojų ir oro atakos valdymo įranga. Ši įranga leis maksimaliai greitai, tiksliai ir efektyviai naikinti prieš taikinius. Priešakinių stebėtojų ir oro atakos valdymo įranga LK nupirkta pagal 2019 m. rugpjūčio mėn. Gynybos resursų agentūros prie KAM (toliau – GRA) sudarytą sutartį su Prancūzijos kompanija, bendradarbiaujant su NATO paramos ir įsigijimų agentūra (NSPA). Ši įranga yra sudedamoji savaeigių haubicų PzH2000 projekto dalis. Taip pat buvo pristatyti 2 evakuaciniai tankai BPz2.

Stiprinant oro erdvės gynybą 2020 m. LK (KOP Oro gynybos batalionui Radviliškyje) perduota pagal 2017 m. pirkimo sutartį įsigyta vidutinio nuotolio oro gynybos sistema NASAMS. Taip pat po beveik metų trukusių derybų su JAV Vyriausybe 2020 m. pabaigoje buvo pasirašyta sutartis dėl naujos sraigtasparnių platformos UH-60 „Black Hawk“ (4 universalių sraigtasparnių) įsigijimo. Šių sraigtasparnių įsigijimas reikšmingai prisidės prie LK kovinės galios didinimo, užtikrins karinio rengimo kokybę ir padės atlikti taikos metu atliekamas bei kovines užduotis greičiau, saugiau ir tiksliau. 2020 m. taip pat žengtas svarbus žingsnis stiprinant KJP pajėgumus ir pasirašyta sutartis su Jungtinės Karalystės gynybos ministerijos Gynybos įrangos pardavimo agentūra dėl minų medžiojimo, paieškos ir gelbėjimo HUNT klasės laivo įsigijimo. Taip pat įvykdytos LK skirtos prieštankinės ginkluotės, mobiliųjų amunicijos saugojimo konteinerių, taktinių ryšio priemonių, minosvaidžių, automatinių šautuvų, logistinės, stebėjimo ir kt. įrangos bei technikos pirkimo procedūros. Buvo vykdomas karių individualus aprūpinimas apranga ir ekipuotės elementais. Augant KAS finansavimui, toliau stabiliai didėjo LK aprūpinimas strateginėmis (neliečiamosiomis), karinėmis atsargomis pagal 10 m. laikotarpiui identifikuotus poreikius.

Priimančiosios šalies parama (toliau – PŠP)

PŠP poreikiai yra nuolat užtikrinami visų pirma į Lietuvą taikos metu dislokuotoms ir atvykstančioms NATO šalių bei partnerių valstybių pajėgoms: NATO priešakinių pajėgų kovinei grupei, rotacinėms kuopoms, oro policijos misiją vykdančiam kontingentui. Jiems teikiama įvairialypė PŠP: apgyvendinimas, maitinimas, užduočių vykdymui reikiami degalai, karių gerovės ir laisvalaikio paslaugos. NATO oro policijos misijai KOP Aviacijos bazėje teikiama navigacinė, meteorologinė, ryšių, finansinė, logistinė pagalba, vykdomos apsaugos, aerodromo priežiūros ir kitos funkcijos.

Taip pat yra rengiamasi į Lietuvą krizės atveju atvyksiančių NATO šalių bei partnerių valstybių karinių vienetų PŠP poreikių užtikrinimui, sąjungininkų poreikiai yra įtraukti į Valstybės ginkluotosios gynybos operacinį planą. LK Gynybos štabas (toliau – LK GŠ) ir NATO pajėgų integravimo vieneto Lietuvoje grupė 2019 m. parengė NATO ypač greito reagavimo pajėgų (angl. *Very High Readiness Joint Task Force*, toliau – *VJTF*) priėmimo, sutelkimo ir tolesnio judėjimo Lietuvoje planą, kuris aktyvuojamas per LK ir tarptautines pratybas Lietuvoje, ir būtų aktyvuojamas ištikus krizei.

NATO oro policijos misijos sąlygoms pagerinti, 2020 m. KOP Aviacijos bazėje įrengta infrastruktūra (ERI projektai, finansuojami JAV paramos lėšomis): pastatytas eskadrilės operacijų centras; pastatyta krovinių pakrovimo / iškrovimo (rūšiavimo) aikštelė; pastatytas amunicijos surinkimo ir laikymo sandėlis ir aikštelė ir kt.

Pabradėje pradėti ir tęsiami stovyklos įrengimo darbai. 2020 m. rugpjūčio mėn. pasirašyta nauja lauko stovyklos („Akvilė“) nuomos sutartis JAV rotacinių pajėgų vienetui. 2020 m. buvo pradėtas logistinis aprūpinimas Kairiuose, stovykloje „Ažuolas“ JAV bei Ispanijos kariams.

ES lėšomis iš karinio mobilumo biudžeto planuojama finansuoti dvigubos paskirties kelių infrastruktūrą (projektų teikimas numatytas 2021 m. sausio – balandžio mėn., projektai derinami tarp KAM, Susisiekimo ministerijos bei Finansų ministerijos). 2020 m. rugsėjo mėn. KAM pateikė Susisiekimo ministerijai antrojo mobilumo koridoriaus (Lenkijos siena–Lazdijai–Alytus–Vilnius) pritaikymo karinės technikos ir krovinių judėjimui poreikį. Lenkijos vadovybė pritaria šio koridoriaus vystymui Lenkijoje iki Lietuvos sienos. Projektą planuojama siūlyti įtraukti į Europos Komisijos TEN-T (angl. *Trans-European Transport Network*) programą ir gauti finansavimą iš ES.

Logistikos valdybos padaliniai spalio – lapkričio mėn. aktyviai dalyvavo tarptautinėse pratybose „Puikūs šuolis 2020 II“, kurių tikslas buvo užtikrinti nenutrūkstamą PŠP teikimą atvykstančioms / išvykstančioms NATO pajėgoms. Šiose pirmą kartą mūsų šalies teritorijoje surengtose tarptautinėse perdislokavimo pratybose, kariai iš Lenkijos, Ispanijos, Čekijos ir Lietuvos, vadovaujami NATO jungtinės sąjungininkų vadovietės Briunsiume, treniravosi veikti kaip itin aukštos parengties jungtinė NATO ypač greito reagavimo pajėgų grupė (angl. *Very High Readiness Joint Task Force, VJTF*). Pratybų metu per beveik devynias dienas panaudojant oro, jūrų, geležinkelio ir kelių tinklą iš Lenkijos, Ispanijos ir Čekijos į Lietuvą buvo atvykę daugiau kaip 1 800 karių ir beveik 600 vienetų įvairios paskirties karinės technikos.

Infrastruktūra

Plečiant kovinio rengimo ir mokymo infrastruktūrą, buvo didinamos poligonų bei aplink juos esančių karinio mokymo teritorijų ribos, atnaujinama infrastruktūra, įrengiami nauji treniravimosi laukai, kurie pritaikomi naujai įsigyjamai ginkluotei. 2020 m. Rukloje atidarytos „Geležinio Vilko“ brigados Kunigaikščio Vaidoto mechanizuotajam pėstininkų batalionui skirtos kareivinės. Taip pat naujos kareivinės pradėtos naudoti Tauragės rajone – jos skirtos „Žemaitijos“ brigados Lietuvos didžiojo kunigaikščio Kęstučio pėstininkų batalionui. 2020 m. buvo atidarytas naujas „Žemaitijos“ brigados Kunigaikščio Margirio pėstininkų batalionui skirtas štabo pastatas Radviliškyje. Šie objektai sukūrė maždaug 600 gyvenamųjų vietų kariams ir daugiau kaip 150 naujų administracinių darbo vietų. Buvo vystoma NATO ypač greito reagavimo pajėgų infrastruktūra, greitesniam sąjungininkų judėjimui ir dislokavimuisi reikalingos infrastruktūros projektai buvo vystomi Pabradėje, Rukloje ir KOP Aviacijos bazėje, panaudojant nacionalines, NATO ir JAV paramos lėšas.

PKM. 2020 m. baigta PKM atsarginių dalių sandėlio statyba, vykdomi PKM garažų Birutės ulonų batalione statybos darbai (baigimas vėluoja dėl techninio projekto sprendinių keitimo). **Iššūkiai:** nutraukus sutartį su PKM technikos remonto dirbtuvių projektuotoju, laiku nepastatytos PKM technikos remonto dirbtuvės. Planuojama alternatyva – papildomos 3 darbo vietų dirbtuvės, kurias planuojama pastatyti 2021 m. Pačias PKM remonto dirbtuves planuojama įrengti iki 2023 m.

Savaeigė artilerija. 2020 m. parengtas savaeigės artilerijos PzH2000 garažų (24 vnt. vikšrinei technikai saugoti) techninis projektas. Statybą planuojama baigti 2022 m IV ketv. **Iššūkiai:** vėlavo projektavimo darbai.

Sandėliai. Vykdomi infrastruktūros, skirtos V tiekimo klasės atsargų ir sąjungininkų ginkluotės ir karinės įrangos saugojimui, statybos darbai Karaliaus Mindaugo husarų batalione ir Depų tarnyboje, kurių pabaiga planuojama 2021 m. II ketv. (vėluoja dėl techninio projekto sprendinių keitimo), bei Didžiosios kunigaikštienės Birutės ulonų batalione (darbus baigti planuojama 2022 m. I ketv.). Projektuotojas vėlavo teikti Butigeidžio dragūnų bataliono sandėlio projektavimo paslaugas, jam buvo skaičiuojami delspinigiai. Planuojama šį projektą parengti 2021 m. I ketv. Kitų 19 sandėlių projektavimas numatomas 2021–2022 m., finansuojant iš valstybės biudžeto asignavimų ir 0,5 mln. Eur – Vokietijos paramos lėšomis.

NATO priešakinių pajėgų kovinė grupė (angl. EFP BG). Siekiant pagerinti PŠP teikimo sąlygas Rukloje buvo vykdomi infrastruktūros plėtros projektai: baigta nuolatinės amunicijos aikštelės statyba (Pabradėje), įrengta infrastruktūra (ROLE 1) (Rukloje), atliktas kareivinių fasadų remontas, baigta laikinoji logistinė aikštelė – sutvarkytos kelių atkarpos ir įrengta konteinerių saugojimo aikštelė, atlikti kiti darbai.

Kariniai miesteliai (viešojo ir privataus sektorių partnerystė). Inicijuotas visiškai naujos karinės infrastruktūros trims SP bataliono dydžio kariniams vienetams parengimas, pritraukiant privataus sektoriaus lėšas: 2020 m. lapkričio 9 d. paskelbti karinių miestelių statybos konkurso nugalėtojai, su kuriais bus pasirašyta 15 metų trukmės partnerystės sutartis. Nugalėtojais paskelbti konkurso dalyviai kariniuose miesteliuose sukurs infrastruktūrą Motorizuotosios pėstininkų brigados „Žemaitija“ Kunigaikščio Margirio pėstininkų batalionui Šiauliuose, Šilalės rajono Pajūrio miestelyje – brigados generolo Motiejaus Pečiulionio artilerijos batalionui, kariniame miestelyje Vilniaus rajone, Rokantiškių kaime – Mechanizuotosios pėstininkų brigados „Geležinis Vilkas“ Kunigaikščio Vaidoto pėstininkų batalionui.

Taip pat buvo tęsiami darbai Generolo Silvestro Žukausko poligone Pabradėje, jį pritaikant bataliono kovinės grupės dydžio vienetui rengti, ir Gaižiūnų poligone, infrastruktūrą pritaikant kuopos dydžio vienetui rengti (*daugiau informacijos žr. II skyriaus 05-01-03 darbo rodiklių aprašyme*).

Personalo parengimas

2020 m. LK karinis rengimas buvo toliau kokybiškai gerinamas, į jį integruojant naujai įsigytą ginkluotę ir karinę techniką, išlaikant pratybų su Lietuvoje dislokuotais sąjungininkais ir ginkluotąsias pajėgas sudarančiomis nacionalinėmis institucijomis intensyvumą (kiek tai leido dėl COVID-19 susiklosčiusios aplinkybės), vystant kovinio rengimo infrastruktūrą. LK kariai dalyvavo įvairiose tarptautinėse pratybose tiek Lietuvoje, tiek gerinant tarpusavio sąveiką ir rengiantis vykdyti specifines užduotis bei operacijas užsienyje.

Užtikrinant pajėgumą vykdyti specialiąsias operacijas, buvo toliau stiprinami SOP gebėjimai veikti nekonvencinio karo metu. Buvo tęsiamas aktyvus SOP kovinis rengimas, didinant specialiųjų operacijų vykdymo sausumoje ir vandenyje galimybes. SOP kariai dalyvavo įvairiose pratybose Lietuvoje ir užsienyje, kurių metu buvo toliau integruojama nauja ginkluotė, įranga ir technika, ryšio priemonės.

Buvo stiprinamas KASP pasirengimas teritorinei valstybės gynybai, pajėgos buvo aprūpinamos reikalingomis priemonėmis. KASP kariai dalyvavo Vokietijoje vykusiose tarptautinėse pratybose „Jungtinis ryžtas“, kurių metu patobulinta kariavimo doktrina, procedūros bei karių savanorių įgūdžiai.

Ypatingas dėmesys buvo skiriamas personalo pasirengimui priimti gaunamą naują ginkluotę. Pasirengimas priimti PKM užsitęsė dėl ilgesnio, nei planuota, personalo mokymo proceso (PKM gamintojo vedami kursai Lietuvoje buvo organizuojami vėliau nei planuota). PKM „Vilkas“ taikytojo-operatoriaus kursai pradėti organizuoti 2020 m. vasario mėnesį, PKM „Vilkas“ vado kursai prasidėjo gegužės 4 d., o PKM puskarininkio kursai organizuoti 2020 m. lapkričio 30 d. Kursai dirbti PKM naudotojo mechanikų 3T (angl. *Train the Trainer*) instruktoriais įvykdyti iš dalies. Viena kursų dalis, dėl netinkamos kokybės turi būti kartojama. Tai planuojama 2021 m. pradžioje, kai bus taikomi mažesni COVID-19 ribojimai.

2020 m. dėl COVID-19 pandemijos atšaukti du savaeigių artilerijų PzH2000 vairuotojų kursai Vokietijoje, tačiau personalo rengimas bus tęsiamas iki 2023 m. Pagal Lietuvos ir Vokietijos sutartinius įsipareigojimus LK numatyta parengti 105 savaeigės artilerijos sistemų specialistus.

Be kita ko, vykdytas individualus ir kolektyvinis karių mokymas naudotis vidutinio nuotolio oro erdvės gynybos sistemomis.

Tarptautinės pratybos. Vykdytas aktyvus karinis rengimas, dalyvauta šiose didesnėse ir kt. tarptautinėse pratybose:

1. Pratybos „Tobruko palikimas“ vyko rugsėjo mėn. LK Generolo Silvestro Žukausko poligone ir KOP Aviacijos bazėje. Pratybų tikslas – treniruotis vykdyti antžeminės oro erdvės gynybos užduotis kartu su sąjungininkais. Pratybose dalyvavo daugiau kaip 700 Lietuvos ir sąjungininkų karių.

2. „Puikūs šuolis 2020 II“ – NATO ypač greito reagavimo pajėgų (angl. *Very High Readiness Joint Task Force, VJTF*) perdislokavimas į Lietuvą vyko spalio–lapkričio mėn. Pabradės, Kazlų Rudos poligonuose bei Kovinio rengimo centre Nemenčinėje. Pratybų tikslas – treniruoti pajėgas planuoti ir vykdyti greitą perdislokavimą, patikrinti šių padalinių realų pasirengimą ir reagavimą, pademonstruoti gebėjimą laiku perdislokuoti ir integruoti NATO pajėgas, kaip kolektyvinės gynybos ir atgrasymo pajėgumus, taip stiprinant NATO reagavimo pajėgumus Šiaurės rytų regione, vertinant perdislokavimo ir operacinius susitarimus tarp priimančiosios šalies, Šiaurės rytų daugiašalio korpuso, regioninių NATO pajėgų integravimo vienetų bei Nuolatinės jungtinės logistikos palaikymo grupės. Dalyvavo apie 1900 karių iš įvairių šalių, taip pat daugiau kaip 500 vnt. įvairios kovinės technikos.

3. Pratybos „Geležinis Vilkas 2020 II“ vyko lapkričio mėn. LK Generolo Silvestro Žukausko poligone ir jo apylinkėse. Pratybų tikslas buvo – įvertinti NATO priešakinių pajėgų bataliono grupės Lietuvoje (angl. *Enhanced Forward Presence Battlegroup Lithuania*) ir Karaliaus Mindaugo husarų bataliono pasirengimą veikti kartu su Mechanizuotosios pėstininkų brigados „Geležinis Vilkas“ štabu bei kitais NATO sąjungininkais ir partneriais planuojant ir vykdamat puolimo ir gynybos operacijas, didinant daugiašalių pajėgų sąveikumo lygį. Pratybose taip pat dalyvavo Gen. Romualdo Giedraičio artilerijos bataliono štabas, Lenkijos ir Ispanijos ypač greito reagavimo pajėgų (VJTF) batalionai, Alytaus ir Kauno KASP rinktinės. Pratybose dalyvavo daugiau kaip 3 500 karių ir apie 1000 kovinės technikos vienetų.

Pagalba COVID-19 suvaldymui

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 152 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo“ paskelbus ekstremaliąją situaciją 2020 m. kovo 3 d. aktyvuotos LK Taikos meto užduočių vykdymo operacinės pajėgos. Kariai pasitelkti padėti Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui (toliau – NVSC) teikti konsultacijas iš COVID-19 ligos paveiktų teritorijų atvykusiems gyventojams, rinkti jų kontaktinę informaciją ir organizuoti izoliavimo priemones, buvo tikrinami orlaiviai ir keltai. Teikta pagalba Valstybės sienos apsaugos tarnybai prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – VSAT) vykdamat piliečių informavimą, profiliavimą ir registravimą sanitariniuose informaciniuose postuose, ribojant eismą ir vykdamat patruliavimą pasienyje. 2020 m. I pusmetį vidutiniškai nuo operacijos pradžios į paros budėjimą pagalbai teikti VSAT ir NVSC buvo skiriama nuo 140 iki 150 karių. Karo policija teikė pagalbą Policijos departamentui siekiant užtikrinti viešąją tvarką (vykdamat patruliavimo funkcijas viešosiose erdvėse),

asmenų izoliavimo vietų apsaugą, taip pat teritorijoms blokuoti (įvažiavimo ir išvažiavimo kontrolei vykdyti). Buvo teikiama LK parama (sulankstomos lovos, palapinės, kėdės, stalai ir kt.) civiliniam sektoriui (Santaros klinikoms, savivaldybėms). Pirmosios COVID-19 epidemijos bangos metu humanitarinės pagalbos kroviniams ir žmonėms transportuoti 6 kartus panaudotas KOP transporto orlaivis, juo taip pat buvo skraidinama humanitarinė pagalba į kitas valstybes (pvz. Armėniją). 2020 m. lapkričio mėn. pradėta teikti pagalba karštajai linijai 1808 – piliečių, galimai susirgusių COVID-19 liga, registravimui.

Pagrindiniai veiklos iššūkiai:

- Lietuvoje ir kitose valstybėse įvesti ribojimai laikinai sustabdė kai kurių prekių testavimus, bandymus ir priėmimus užsienio valstybių įmonėse, prekių pristatymą į LK padalinius. Keitėsi ir įsigijimų poreikis, nes prasidėjus pandemijai prioritetiniu uždaviniu tapo LK ir kitų KAS įstaigų ir institucijų aprūpinimas pandemijos suvaldymui būtinomis medicininėmis priemonėmis;

- dėl 2020 m. sausį–birželį vykusių teisinių ginčų daugiafunkcio paieškos ir gelbėjimo bei teršalų likvidavimo laivo pirkimo procedūros pradėtos tik vasaros pradžioje, o nugalėtojas paskelbtas lapkričio pabaigoje. Gruodžio mėn. vėl prasidėję teisiniai ginčai (gautas ieškinytis teismui) lėmė, kad pasirašyti sutartį su tiekėju nugalėtoju 2020 m. nebuvo galimybių. Šiuo metu pirkimo procedūros baigtos, tačiau sutarties pasirašymas sustabdytas;

- iššūkiu vystant infrastruktūros projektus išlieka reikiamo kompetentingo personalo pritraukimas, bei infrastruktūros vystymo projektų kompleksiskumas – tai sudėtingas 3–4 metų procesas, reikalaujantis tinkamo rizikų valdymo. Neigiamai infrastruktūros plėtrą taip pat veikia ilgas, ne nuo pirkimą organizuojančios institucijos priklausančių priežasčių neplanuotai užtrunkantis viešųjų pirkimų procesas (vangus tiekėjų noras dalyvauti konkursuose, kai kuriais atvejais – netinkamas sutartinių įsipareigojimų vykdymas, terminų nesilaikymas ir pan.). Šiems iššūkiams valdyti 2020 m. KAM buvo įsteigta Infrastruktūros valdymo agentūra;

- LK įsigyjant naujų modernių ginkluotės sistemų, joms įdiegti būtina apmokyti personalą, laiku parengti infrastruktūrą, planuoti lėšas ginkluotės priežiūrai visam gyvavimo ciklui, taip pat būtina integruoti ir suderinti su jau turimomis ginkluotės sistemomis;

- siekiant iki reikalaujamo lygmens sukomplektuoti LK vienetus, PKT karių skaičiaus didėjimas dar nėra pakankamas. Todėl būtina toliau tęsti suplanuotą PKT patrauklumo didinimą. Taip pat reikia ieškoti priemonių LK būtinoms specialistams – medikams, pilotams, ginkluotės sistemų priežiūros ir remonto, informacinių technologijų – pritraukti. Ilgalaikėje perspektyvoje LK vienetų komplektavimui nepalankios ir neigiamos demografinės tendencijos Lietuvoje.

2 strateginis tikslas: formuoti ir įgyvendinti LR interesus atitinkančią krašto apsaugos (gynybos) politiką.

3 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir atskaitinių metų LR biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur)			
		Asignavimų planas	Asignavimų planas*, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui	Panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų nuo asignavimų, nurodytų asignavimų plane, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui, dalis (proc)**
02 01	Centralizuotos tarnybos	88477,0	81468,9	80179,4	98,4
	<i>Iš jų ES ir kita finansinė parama</i>				
02 02	Krašto apsaugos politikos formavimas ir jos įgyvendinimo organizavimas	44356,0	39699,0	39534,5	99,6
	<i>Iš jų ES ir kita finansinė parama</i>				
<i>Iš viso</i>		132833,0	121167,9	119713,9	98,8

Paaiškinimai:

Programos „Centralizuotos tarnybos“ patikslintas planas mažesnis už patvirtintą planą daugiau kaip 5 proc., nes

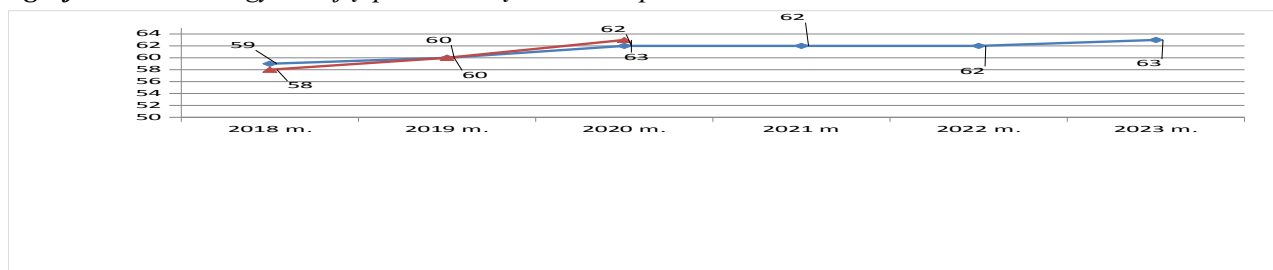
buvo mažintas darbo užmokestis dėl ligų ir neužimtų pareigybių, buvo mažesnis poreikis komandiruotėms, mitybos išlaidoms ir socialinėms išmokoms, prekėms ir paslaugoms, dėl statybos darbų techninio projekto taisymo, užsitęsio įsigijimo proceso, vėluojamo specializuotos įrangos pristatymo buvo sumažinti asignavimai investicijų projektui „Krašto apsaugos sistemos informacijos apsaugos infrastruktūros plėtra“.

Programos „Krašto apsaugos politikos formavimas ir jos įgyvendinimo organizavimas“ patikslintas planas mažesnis už patvirtintą planą daugiau kaip 5 proc., nes buvo mažintas darbo užmokestis dėl ligų ir neužimtų pareigybių, buvo mažesnis poreikis nei planuota mokesčiams ir įmokoms tarptautinėms organizacijoms, komandiruotėms, socialinėms išmokoms, reprezentacinėms prekėms ir paslaugoms.

Šio KAS strateginio tikslo pasiekimas vertinamas pagal tokius efekto vertinimo kriterijus⁹:

1. Lietuvos gyventojų, pasitikinčių LK, dalis, procentais (E-02-01)¹⁰

3 grafikas. Lietuvos gyventojų, pasitikinčių LK, dalis, procentais

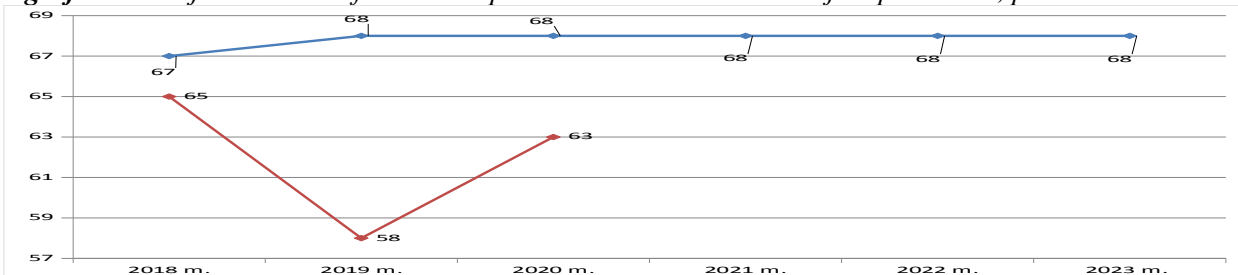
Šaltiniai: efekto vertinimo kriterijaus planinės ir faktinės reikšmės nustatomos, atsižvelgiant į UAB „Vilmorus“ viešai skelbiamus pasitikėjimo institucijomis reitingus.

Matuojant pasitikėjimo LK rodiklį atsižvelgiama į kiekvieną mėnesį UAB „Vilmorus“ viešai skelbiamą pasitikėjimo Lietuvos institucijomis reitingą, šiais metais vietoj įprastų 11 tyrimų dėl koronaviruso pandemijos buvo atlikti tik 7 tyrimai. Pasitikėjimas LK 2020 m. siekė 63 proc. Pasitikėjimo LK augimo tendencija yra nuosekli ir teigiama: nuo 2017 iki 2019 m. pasitikėjimas kasmet augo po 2 proc., nuo 2019 iki 2020 m. pabaigos ūgtelėjo net 3 proc. Nepaisant koronaviruso pandemijos protrūkio, dėl kurio teko atšaukti dalį suplanuotų visuomenės informavimui skirtų renginių ir priemonių arba perkelti juos į internetinę erdvę ir organizuoti nuotoliniu būdu, visuomenė buvo aktyviai informuojama apie LK aktualijas. Stiprinant visuomenės pasitikėjimą LK, aktyviai informuota apie LK pagalbą kitoms institucijoms suvaldant koronaviruso pandemiją, taip pat vykdytą karinį LK rengimą. Nepaisant kone visus metus Lietuvoje taikytų ribojimų, 2020 m. buvo suorganizuota kariuomenės ir visuomenės diena, transliuota LRT portale ir LK puslapyje „Facebook“ socialiniame tinkle, moksleivių konkursas „Ką žinai apie LK“, suorganizuotas ir per LRT transliuotas renginys „Lietuvos karžygs“.

Pažymėtina, kad Lietuvos gyventojų pasitikėjimą LK lėmė visa vykdyta ir viešinta KAS veikla: tęsiamas KAS įsigijimų efektyvinimas ir skaidrinimas, valstybės kibernetinio saugumo ir kibernetinių gynybos pajėgumų stiprinimas, taip pat daug komunikuota apie stambiausius LK pirkimus (planuojamus iš JAV įsigyti sraigtasparnius „Black Hawk“, LK perduotą vidutinio nuotolio oro gynybos sistemą NASAMS, iš JAV įsigyjamas prieštankinių sistemų „Javelin“ raketos), LK infrastruktūros plėtros projektus, karinių miestelių statybą, sąjungininkų pajėgų buvimą – NATO priešakinių pajėgų bataliono kovinę grupę Lietuvoje, JAV rotacines pajėgas, NATO oro policijos misiją, JAV ir Vokietijos investicijas į LK infrastruktūrą ir kt.

2. Rusijos daromo informacinio poveikio Lietuvos visuomenėje atpažinimas procentais (E-02-02)¹¹

4 grafikas. Rusijos daromo informacinio poveikio Lietuvos visuomenėje atpažinimas, procentais

Šaltinis: KAM duomenys, bendrovės „Spinter tyrimai“ 2020 m. gruodžio mėn. atliktos visuomenės nuomonės apklausa

⁹ Prie efekto vertinimo kriterijaus pavadinimo skliaustuose nurodytas kriterijaus kodas.

¹⁰ LRV programos įgyvendinimo plano 05-01 krypties rodiklis.

¹¹ LRV programos įgyvendinimo plano 05-03 krypties rodiklis (nuo 2017 m.).

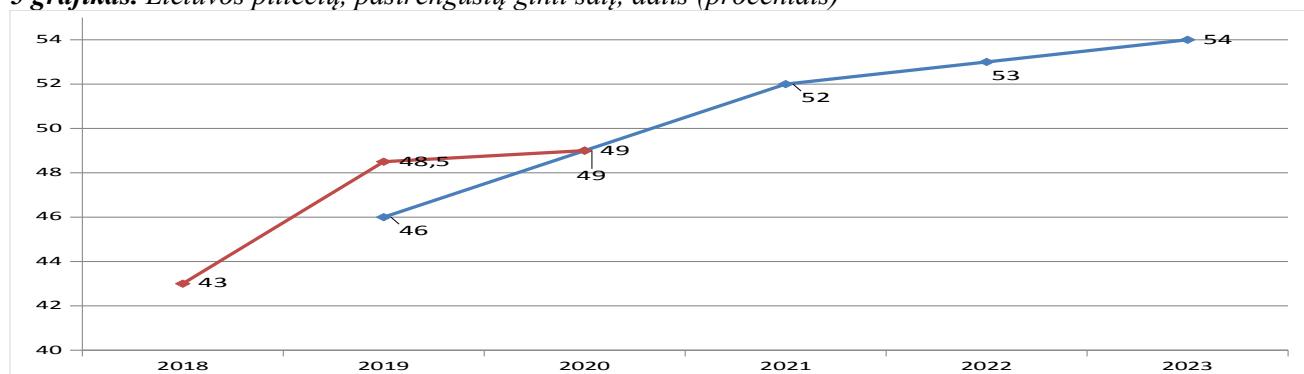
duomenys.

Bendrovės „Spinter tyrimai“ 2020 m. gruodžio mėn. visuomenės nuomonės apklausos duomenimis, 63 proc. Lietuvos gyventojų visiškai sutinka arba sutinka su teiginiu, kad Rusijos Federacija sąmoningai daro informacinį poveikį Lietuvos gyventojams, bandydama paveikti jų nuostatas. Palyginti su 2019 m., 2020 m. Rusijos daromo informacinio poveikio Lietuvos visuomenėje atpažinimas išaugo 5 proc. Galima daryti prielaidą, kad planinė 68 proc. reikšmė nebuvo pasiekta, nes Lietuvos žiniasklaidos priemonės tapo sąmoningesnės ir todėl Lietuvos auditorijai transliuojama mažiau atvirų Rusijos Federacijos propagandinių žinučių.

Stiprinant visuomenės kritinį mąstymą ir atsparumą informacinėms grėsmėms, 2020 m. visuomenei skaityta 50 paskaitų (1300 klausytojų auditorijai) apie informacines grėsmes, vykdyti užsiėmimai Lietuvos regionų moksleiviams jų vasaros stovyklų metu. Aktyviai komunikuota pilietiškumo ir atsparumo propagandai temomis. Buvo palaikomas nuolatinis abipusis ryšys su tikslinėmis grupėmis, ypač jaunimu, surengta vaizdo diskusija pilietiškumo tema „Socialiniai tinklai kuria, stiprina ar silpnina valstybę?“. Skiriant daug dėmesio komunikacijai socialiniuose tinkluose „Facebook“, „Twitter“, „Youtube“, pasiektas džiugus rezultatas – KAM „Facebook“ puslapio draugų skaičius nuosekliai auga ir nuo 2021 m. pradžios turi daugiau nei 23 tūkst. draugų, „Twitter“ paskyra, kuri naudojama daugiausia tarptautinei bendruomene pasiekti, – daugiau nei 7,2 tūkst. sekėjų.

3. Lietuvos piliečių, pasirengusių ginti šalį, dalis (procentais) (kodas E-02-03)¹²

5 grafikas. Lietuvos piliečių, pasirengusių ginti šalį, dalis (procentais)

Šaltinis – bendrovės „Spinter tyrimai“ atliktos visuomenės nuomonės apklausos duomenys.

2020 m. numatyta rodiklio reikšmė pasiekta. 2020 m. į gyventojų apklausą įtraukti du klausimai, susiję su piliečių pasirengimu ginti šalį, atskiriant gynybą ginklu ir pasipriešinimą taikiomis priemonėmis – „Ar Lietuvos užpuolimo atveju Jūs imtumėtės iniciatyvos organizuoti priešinimąsi ginklu, prisidėtumėte prie priešinimosi?“ ir „Ar Lietuvos užpuolimo atveju Jūs imtumėtės iniciatyvos organizuoti priešinimąsi taikiomis priemonėmis, prisidėtumėte prie priešinimosi?“. Rodiklio procentinė išraiška gauta sudėjus dviejų šių klausimų duomenis ir išvedus vidurkį. Pažymėtina, kad visuomenės dalis, nusiteikusi ginti valstybę, nežymiai padidėjo palyginti su 2019 m. duomenimis. Nusiteikimui ginti šalį neabejotinai turėjo įtakos visuomenės susitelkimas kovojant su pandemija, taip pat aktyvus LŠS, LK vaidmuo teikiant paramą kitoms valstybės institucijoms ir įstaigoms COVID-19 pandemijos metu. KAS ėmėsi aktyvios veiklos, stiprinant LK, kariuomenės ir visuomenės ryšį, užtikrinant sąjungininkų buvimą ir paramą, šviečiant visuomenę paskaitų, informacinių pranešimų ir kt. renginių metu.

4. NATO rengiamas Lietuvos nacionalinių kariuomenės vystymo planų ir NATO įsipareigojimų vykdymo vertinimas (vertinimas gaunamas kas antri metai) (E-02-04)¹³

4 lentelė. NATO rengiamas Lietuvos nacionalinių kariuomenės vystymo planų ir NATO įsipareigojimų vykdymo vertinimas

	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
Planas	–	Gera	–	Gera	–	Gera
Faktas	–	Gera	–			

Lietuvai dalyvaujant NATO aljanso gynybos planavimo procese, kas dvejus metus yra rengiamas

¹² KAS plėtros programos įgyvendinimo vertinimo kriterijus.

¹³ LRV programos įgyvendinimo plano 05-01 krypties rodiklis.

visapusiškas Lietuvos gynybos politikos, planų ir įsipareigojimų vertinimas. 2019 m. lapkričio mėn. Vilniuje vyko dvišalės Lietuvos ir NATO ekspertų konsultacijos dėl Lietuvos pasiektos įsipareigojimų NATO pažangos. Visų NATO šalių vertinimams 2020 m. pritarė NATO gynybos ministrai.

Ekspertų vertinimo metu ypač didelis dėmesys skirtas ambicingų LK modernizacijos planų įgyvendinimui, įsipareigojimų NATO vykdymui, pasirengimui ginkluotai gynybai, rezervo rengimo sistemos tobulinimui. Lietuva sulaukė palankių vertinimų: ypač gerai buvo įvertintas spartus gynybos biudžeto augimas, teritorinės gynybos stiprinimas, LK modernizacijos, struktūros plėtros įgyvendinimo ir karinio personalo didinimo planai. Atkreiptas dėmesys, kad Lietuva politinį įsipareigojimą didinti gynybos finansavimą grindžia praktiniais žingsniais ir per itin trumpą laiką pasiekė 2 proc. BVP, taip pat teigiamai įvertintas daugiau nei 30 proc. (2019 m. – 38 proc., 2020 m. – 34 proc.) asignavimų skyrimas modernizacijai, leidžiantis įgyvendinti plataus masto modernizavimo programą, itin išaugusi kovinio rengimo kokybė ir mastai. Teigiamai įvertintas ir Lietuvos indėlis į tarptautines operacijas. Nors bendras Lietuvos vertinimas yra geras, atkreiptas dėmesys, kad dėl ilgamečio nepakankamo finansavimo kariuomenės poreikiai išlieka dideli. Kaip ir anksčiau, NATO ekspertai pakartojo, kad NATO įsipareigojimų vykdymui ir sėkmingam numatytų LK plėtros tikslų įgyvendinimui būtinas stabilus gynybos finansavimo augimas ir kad tikslas pasiekti 2,5 proc. BVP gynybos išlaidoms 2030 m. leistų Lietuvai šiuos ambicingus tikslus įgyvendinti. Prasidėjus naujam (4 metų) NATO gynybos pajėgumų vystymo ciklui, 2021 m. Lietuva prisiima naujus siekiamų išvystyti pajėgumų įsipareigojimus.

5. Valstybės pasirengimas priimti NATO ypač greito reagavimo pajėgas (angl. *Very High Readiness Joint Task Force, VJTF*) (viso VJTF kontingento dalis, procentais) (E-02-05)¹⁴

Šio efekto vertinimo kriterijaus planinės ir faktinės reikšmės pažymėtos slaptumo žyma „Riboto naudojimo“. Valstybės pasirengimo priimti NATO ypač greito reagavimo pajėgas vykdymo vertinimas nustatomas kasmet, atsižvelgiant į šalies valdymo, plėtros ir ūkio sektorių vystymąsi. Vertinant valstybės pasirengimą priimti NATO ypač greito reagavimo pajėgas, vertinami tokie atskiri rodikliai: valstybės lygiu pasirašyti tarptautiniai susitarimai, priėmimo, sutelkimo ir tolesnio judėjimo planas, turimos infrastruktūros ir jos plėtros vertinimas, taip pat sudarytų prekių tiekimo ir paslaugų teikimo sutarčių vertinimas. 2019 m. patvirtintas NATO ypač greito reagavimo pajėgų priėmimo, sutelkimo ir tolesnio judėjimo Lietuvoje planas, turimos infrastruktūros ir jos plėtros vertinimas, taip pat sudarytų prekių tiekimo ir paslaugų teikimo sutarčių vertinimas. Buvo rengiami, derinami su NATO komitetu ir tvirtinami infrastruktūros objektų techniniai projektai. Papildomai ataskaitiniu laikotarpiu įrengta geležinkelio atšaka Pažeimenėje, kuri nėra projekto sudėtinė dalis, tačiau palengvina sąjungininkų technikos perdislokavimą į paskirties objektus. Rengiant infrastruktūrą, susidurta su iššūkiais:

- atlikus skaičiavimus ir patikslinus projekto biudžetą, iškilo ir buvo sprendžiami tolesnio programos finansavimo/įgyvendinimo klausimai. Projektas suskaidytas į 3 etapus. Pirmi du etapai apima NATO prioritetinių objektų įgyvendinimą (statybos darbai numatyti 2021–2023 m.), trečias etapas labiau orientuotas į papildomus nacionalinius poreikius (2024–2025 m.);

- daugiafunkcio mokymų pastato projekto rengimas užtruko dėl atsainaus projektuotojų požiūrio į sutarties vykdymo terminus bei projekto suderinimo su ekspertizės rangovu. Skaičiuojami delspinigiai, reikalaujama apmokėti sutartyje nustatytus iš anksto sutartus minimalius nuostolius;

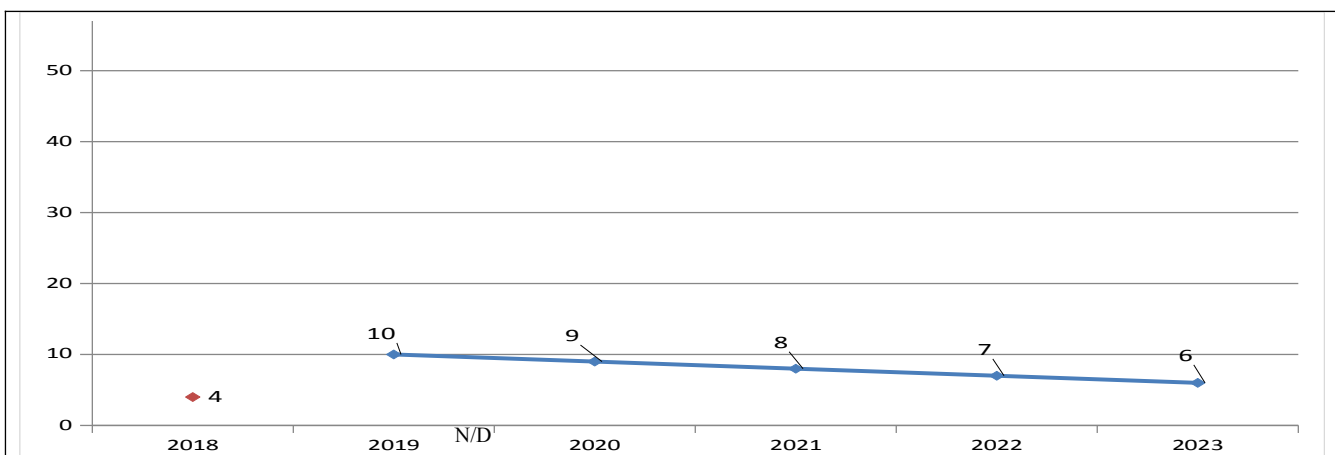
- vietiniai nuotekų valymo įrenginiai bei vandens gręžiniai ir projektuojami nauji neužtikrina numatomų objektų tinkamo funkcionavimo, taip pat atsiranda papildomų aplinkosaugos teritorijos ribojimų. Gautos sąlygos iš komunalines paslaugas teikiančių bendrovių ir derinama alternatyva dėl inžinerinių tinklų prijungimo (nuotekos, vandentiekis ir dujos) iš Pabradės miestelio.

6. Lietuvos Respublikos vieta pasauliniame kibernetinio saugumo indekse, ne mažesnė nei nurodyta (E-02-06)¹⁵

6 grafikas. Lietuvos Respublikos vieta pasauliniame kibernetinio saugumo indekse ne mažesnė, nei nurodyta

¹⁴ LRV programos įgyvendinimo plano 05-01-05 darbo rodiklis (nuo 2017 m.).

¹⁵ Nacionalinės kibernetinio saugumo strategijos įgyvendinimo tarpinstitucinio veiklos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. liepos 3 d. nutarimu Nr. 709 „Dėl Nacionalinės kibernetinio saugumo strategijos įgyvendinimo tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“, vertinimo kriterijus E-1.

Šaltinis – KAM duomenys.

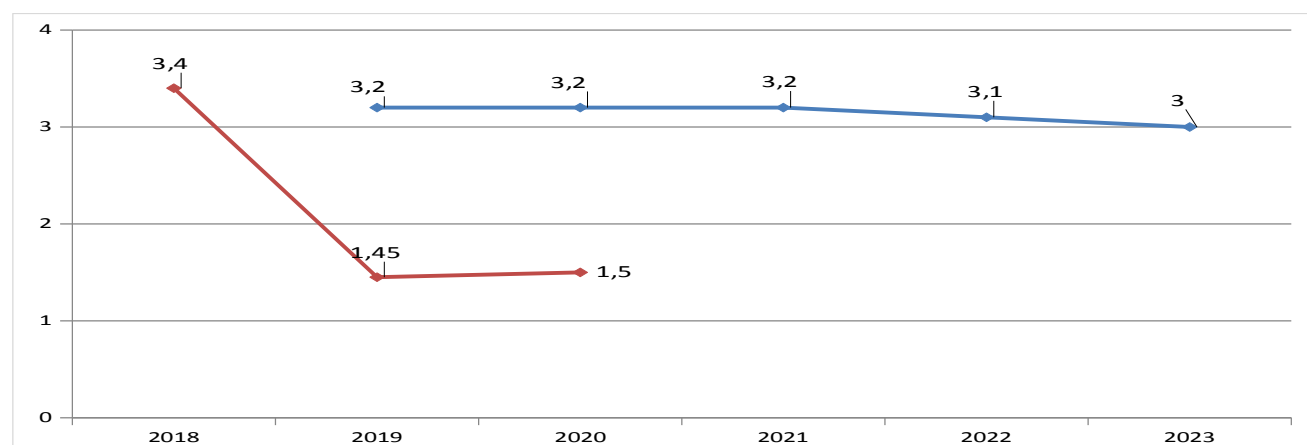
Paaiškinimas: N/D – duomenų nėra, duomenis pateiks Tarptautinė telekomunikacijų sąjunga, atlikusi visų vertinamų šalių pateiktų duomenų analizę ir parengusi ataskaitą.

2020 m. kovo mėn. pateikta išsami informacija Tarptautinei telekomunikacijų sąjungai (toliau – TTS), surinkus informaciją apie Lietuvos padarytą pažangą kibernetinio saugumo srityje 2019–2020 m. Informacija buvo pateikta šiose kibernetinio saugumo indekso (toliau – KSI) vertinimo srityse: teisinio reglamentavimo, techninių priemonių, organizacinės sistemos, pajėgumų vystymo, tarptautinio bendradarbiavimo. Informacija surinkta naudojant plataus masto šaltinius ir bendradarbiaujant su viešojo sektoriaus institucijų, privataus sektoriaus, nevyriausybinių organizacijų ir akademijos institucijų atstovais. Dėl COVID-19 pandemijos informacijos apie valstybių narių pažangą kibernetinio saugumo srityje pateikimo terminai buvo pratęsti dar keliems mėnesiams ir šis procesas užtruko, todėl kol kas nėra gauta duomenų iš TTS apie Lietuvos vietą pasauliniame kibernetinio saugumo indekse.

2018 m. Lietuva pasauliniame KSI iš 2017 m. užimtos 57 vietos pakilo į 4-ąją: buvo surinkti aukščiausi balai pagal teisinius ir organizacinius kriterijus. 2020 m. Lietuva ir toliau dalijosi gerąja kibernetinio saugumo užtikrinimo patirtimi su Rytų partnerystės šalimis, buvo stiprinamas glaudus bendradarbiavimas su JAV. Bendradarbiavimas kibernetinio saugumo srityje buvo plėtojamas ir inicijuojamas taip pat ir Lietuvoje, tarp viešojo ir privataus sektorių atstovų, buvo viešinamas leidinys „Kibernetinis saugumas ir verslas. Ką turi žinoti kiekvienas įmonės vadovas“, toliau buvo nuosekliai didinamas Kibernetinio saugumo informacinio tinklo (toliau – KSIT) valstybės informacinių išteklių (toliau – VII) ir ypatingos svarbos informacinės infrastruktūros (toliau – YSII) valdytojų skaičius. Visuomenė buvo aktyviai informuojama apie Lietuvos gynybos politikos iššūkius kibernetinio saugumo srityje, kibernetinio saugumo stiprinimą, Lietuvos, NATO ir ES kibernetinio saugumo integravimą į gynybos politiką, Lietuvos lyderystę tarptautiniuose kibernetikos projektuose: PESCO ir greitojo reagavimo kibernetinių pajėgų iniciatyvoje, vykusias kibernetinio saugumo pratybas. Visi nuveikti darbai ir teigiami pokyčiai, įvykę Lietuvoje 2019–2020 m. kibernetinio saugumo srityje, leidžia tikėtis, kad Lietuva pasauliniame KSI pakliūs į pirmąjį dešimtuką.

7. Kibernetinių incidentų grėsmės lygis ne didesnis, nei nurodyta (kodas E-02-07)¹⁶

7 grafikas. Kibernetinių incidentų grėsmės lygis ne didesnis, nei nurodyta

Šaltinis – KAM duomenys.

¹⁶ Nacionalinės kibernetinio saugumo strategijos įgyvendinimo tarpinstitucinio veiklos plano vertinimo kriterijus E-2.

Siekdamas nustatyti 2019 m. vykusią kibernetinių atakų grėsmės lygį, Nacionalinis kibernetinio saugumo centras prie KAM (toliau – NKSC) vykdė kibernetinių incidentų tyrimus, išnagrinėjo ir įvertino atakoms vykdyti naudotas kenkimo programinės įrangos pažangumą, tikėtinus jų vykdytojus, technologinių atakų modernumą ir kitus grėsmės lygį lemiančius rodiklius. NKSC vertinimu, Lietuvos kibernetinių grėsmių lygis – 1,5. Nors bendras kibernetinių incidentų skaičius didėjo, tačiau ir toliau 2020 m. dažniausiai buvo susiduriama su nereikšmingais kibernetiniais incidentais. NKSC kibernetinių incidentų tyrimų ataskaitomis paremtas grėsmės lygis buvo mažesnis negu planuota, nes daugumoje kibernetinių incidentų kenkimo veiksmai buvo vykdomi ne pažangiomis, o gerai žinomomis priemonėmis ir išnaudojant nedidelį taikinių pažeidžiamumą skaičių.

2020 m. svarbiausi veiklos rezultatai

Įgyvendinant antrąjį KAS strateginį tikslą, buvo:

Užtikrinama aktyvi narystė NATO ir kolektyvinės gynybos stiprinimas

Nepaisant prasidėjusios pandemijos, Rusijos agresyvi užsienio politika ir karinis aktyvumas Baltijos šalių kaimynystėje kėlė grėsmę Lietuvos nacionaliniam saugumui. Siekiant stiprinti Baltijos šalių saugumą buvo siekiama toliau stiprinti atgrasymo ir gynybos priemones regione, efektyviau vykdyti gynybos planavimą. Buvo siekiama Varšuvos ir kt. NATO valstybių ir vyriausybės vadovų bei gynybos ministrų susitikimų sprendimų įgyvendinimo, tolesnio NATO pajėgumų greitai ir efektyviai reaguoti į galimas grėsmes regione stiprinimo. Gynybos ministrai 2020 m. birželio mėn. pritarė Euroatlantinio saugumo ir gynybos koncepcijai, kuri leis sustiprinti NATO pasirengimą atsakyti į saugumo grėsmes. Taip pat pasiekti svarbūs sprendimai dėl NATO atsako į Rusijos raketinių pajėgumų grėsmę.

Buvo rengiama KAM pozicija, vertinimai ir konkretūs pasiūlymai dėl NATO atgrasymo ir gynybos gairių, NATO parengties iniciatyvos, NATO jūrų pajėgų sustiprinimo, įgalinimo, gynybos planų peržiūros, NATO karinio rengimo ir pratybų dokumentų. Taip pat nemažai dėmesio buvo skiriama Aljanso narių civilinio atsparumo didinimui COVID19 krizės akivaizdoje bei atsakui į dezinformacijos atakas. Sutelkta kitų Aljanso šalių parama ir šiuose dokumentuose atspindėti Lietuvos nacionalinio saugumo interesai.

Vykdomas dvišalis ir daugiašalis gynybos srities bendradarbiavimas

Buvo tęsiamas intensyvus diplomatinis dialogas su papildomas saugumo priemones vykdančiomis, pratybose dalyvaujančiomis bei pajėgas siunčiančiomis šalimis ir NATO struktūromis. Išlaikytas intensyvus bendradarbiavimas įvairiais dvišaliais ir daugiašaliais formatais. Ypatingas dėmesys skirtas praktiniam bendradarbiavimui su JAV, Vokietija, Jungtine Karalyste (ypač per Jungtines ekspedicines pajėgas), Lenkija, Šiaurės ir Baltijos šalimis.

JAV yra viena svarbiausių Lietuvos partnerių, kurios indėlis į gynybos ir atgrasymo stiprinimą visame regione yra nepakeičiamas. Ypatingos diplomatinės pastangos buvo skiriamos JAV karinio buvimo regione išlaikymui, naujų iniciatyvų ir projektų vystymui, JAV skiriamos finansinės paramos pritraukimui bei JAV administracijos vykdomos saugumo politikos Baltijos šalių atžvilgiu tęstinumo užsitikrinimui. Sėkmingai baigta 2019 m. spalio mėn. prasidėjusi JAV karių rotacija. 2020 m. rugsėjo–lapkričio mėn. Lietuvoje pratyboms buvo dislokuotas JAV mechanizuotas batalionas su sunkiąja karine technika (apie 500 JAV sausumos karių). Kovo mėn. Lietuvoje įsteigtas Baltijos šalių SOP žvalgybos sintezės centras. Tęsiamos konsultacijos ir bendradarbiavimas su JAV dėl papildomos paramos tokiose kritiškai svarbiuose srityse kaip – oro gynybos pajėgumų vystymas, žvalgybinis bendradarbiavimas, pratybos, jūrinės aplinkos suvokimo Baltijos jūroje gerinimas, turimų pajėgumų sąveikos gerinimas.

2020 m. JAV gynybos biudžete Baltijos šalims buvo skirti 125 mln. JAV dolerių bendrų pajėgumų vystymui, papildomi 50 mln. JAV dolerių asiguoti oro gynybos pajėgumams vystyti. 2021 m. JAV gynybos biudžete Baltijos šalių valstybių pajėgumų vystymui patvirtinta 168 mln. JAV dolerių parama. Taip pat papildomi 25 mln. JAV dolerių bus skiriami vystyti Baltijos saugumo iniciatyvai, kuri JAV asignavimų įstatyme paminėta pirmą kartą. 2020 m. rugsėjo mėn. patvirtinta 10 mln. JAV dolerių CRIF (angl. *Counter Russian Information Fund*) fondo parama kibernetinio saugumo centro mokymo platformai sukurti. Taip pat buvo pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su JAV analitikos centru „Atlantic Council“, kur KAM užsakymu rengiama studija apie Lietuvos, kaip priimančiosios šalies, pajėgumų stiprinimą ir galimybes priimti JAV pajėgas ilguoju laikotarpiu, siekiant stiprinti Lietuvos ir regiono saugumą. Svarbiu 2021 m. prioritetu išlieka tikslas kartu su JAV Kaune įkurti Regioninį kibernetinės gynybos centrą.

Vokietija ypač prisideda prie Lietuvos gynybinių pajėgumų vystymo, ji yra ilgametė Lietuvos partnerė modernizuojant LK, ginkluotę, karinę techniką. 2020 m. buvo toliau remiama Vokietijos lyderystė Europoje ir Baltijos regione, siekiant glaudesnio politinio ir karinio bendradarbiavimo. Buvo siekiama užtikrinti geras sąlygas sąjungininkų pajėgų buvimui Lietuvoje. Buvo nuolat vykdomi Vokietijos remiami karinės infrastruktūros projektai Lietuvoje, užtikrinama visokeriopa parama jų įgyvendinimui. 2020 m. II pusmetį

Lietuvoje vykusią „Geležinis Vilkas II“ mokymų metu NATO priešakinių pajėgų sustiprinimo koncepcija buvo testuojama atsiunčiant į Lietuvą Apsaugos nuo atominio, branduolinio ir cheminio ginklo (angl. ABC), Žvalgybos ir Artilerijos vienetus (apie 320 karių). 2020 m. rugsėjo mėn. pasirašyta sutartis, pagal kurią Vokietija Lietuvai skyrė 500 tūkst. Eur naujiems amunicijos sandėliams LK projektuoti. KOP Aviacijos bazėje Šiauliuose laikinai veikė Vokietijos karinių oro pajėgų perdislokuojamas Valdymo ir pranešimų centras. Šiais papildomais pajėgumais Vokietija prisideda prie Baltijos šalių oro erdvės valdymo stebėsenos ir pajėgų treniravimo.

Lenkija. Išlaikytas praktinis bendradarbiavimas su Lenkija. 2020 m. sausio 29 d. įvyko pirmoji Lietuvos ir Lenkijos gynybos ministrų taryba, kurios metu sutarta dėl tolimesnio bendradarbiavimo saugumo ir gynybos srityje. Sutarta dėl konkrečių darbo grupių gynybos planų, oro gynybos ir jūrų stebėjimo srityse steigimo. 2020 m. rugsėjo mėn. Lietuvoje surengtos tarptautinės antžeminės oro gynybos pratybos „Tobruko palikimas“, kuriose dalyvavo Lenkija, organizuoti kiti bendri karinio bendradarbiavimo renginiai. 2020 m. sausio 29 d. Lietuvos ir Lenkijos kariuomenių vadai pasirašė Lietuvos mechanizuotos pėstininkų brigados „Geležinis Vilkas“ ir 15-osios Lenkijos mechanizuotosios brigados teisinės afiliacijos dokumentą. Dokumente įvardyti afiliacijos tikslai: mokymai ir pratybos, strateginė komunikacija bei situacinis suvokimas. 2020 m. sausio–balandžio mėn. Lenkijos karinių oro pajėgų kariai dalyvavo NATO oro policijos misijoje Baltijos valstybėse.

Bendri Baltijos šalių pajėgumų projektai. Pasirašytas tarpusavio sutarimo memorandumas dėl Baltijos šalių SOP žvalgybinės informacijos sintezės centro steigimo. Baltijos šalių SOP žvalgybos sintezės centras prisidės stiprinant patikimą ankstyvo perspėjimo sistemą Lietuvoje ir visame Baltijos regione. 2020 m. kovo mėn. Baltijos SOP žvalgybos sintezės centras pasiekė pradinį operacinį pajėgumą ir pradėjo darbą iš laikinos infrastruktūros Vytauto Didžiojo jėgerių batalione. Visus 2020 m. Baltijos šalių bataliono dydžio vienetas budėjo NATO greitojo reagavimo pajėgose. Įgyvendintas pirmasis Baltijos šalių regioninio jūrinės aplinkos suvokimo (angl. *Maritime Situational Awareness, MSA*) vystymo etapas – sukurtas pasikeitimo neįslaptinta informacija realiu laiku tarp Baltijos šalių pajėgumas. Planuojama, kad pasikeitimas įslaptinta informacija su NATO vadavieta galės vykti nuo 2024 m.

Rytų partnerystė. Prioritetas ir toliau buvo teikiamas Ukrainos gynybos reformų įgyvendinimo skatinimui. KAM parengė ir su Ukrainos gynybos ministerija suderino Ukrainos karinio švietimo audito pasiūlymą. 2020 m. III ketv. darbą pradėjo bendra Lietuvos, Ukrainos ir Kanados ekspertų grupė, kuri atliko karinio švietimo auditą ir pateikė išvadas dėl karinio švietimo sistemos pertvarkos Ukrainos gynybos ministerijos vadovybei.

2020 m. pradžioje pasirašyti dvišalio gynybos bendradarbiavimo planai su Moldovos, Sakartvelo, Armėnijos, Baltarusijos, Azerbaidžano gynybos ministerijomis buvo įvykdyti dalinai dėl Covid-19 pandemijos. Su Sakartvelu dvišalis gynybos bendradarbiavimas buvo stiprinamas kibernetinės gynybos srityje.

Užtikrintas Ukrainos, Sakartvelo, Moldovos ir kitų partnerių šalių karių dalyvavimas įvairiuose kursuose ir mokymuose Lietuvoje (Lietuvos karo akademijos (toliau – LKA) anglų k. kursuose, Divizijos generolo Stasio Raštikio Lietuvos kariuomenės mokykloje, Juozo Lukšos mokymo centre ir kt.), COVID-19 pandemijos laikotarpiu mokymai Lietuvoje ne NATO šalių kariams buvo organizuoti nuotoliniu būdu. Nacionalinėje karinėje mokymo operacijoje Ukrainoje 2020 m. surengti 26 kursai, kurių metu parengti ir instrukuoti 778 Ukrainos kariai. Ukrainoje Javorivo mokymo centre Lietuvos karių grupė kartu su JAV ir kt. šalių atstovais parengė 4 rotacines brigados dydžio karių grupes. Karių mokymų Ukrainoje Jungtinės daugianacionalinės mokymo grupės sudėtyje vykdė SP, SOP ir mokymo pajėgų kariai. LK Karo policijos kariai vedė specializuotus kursus Ukrainos kariuomenės karo policijos kariams. 6 Ukrainos ir 6 Sakartvelo atstovai dalyvavo nuotoliniu būdu vykusiose pratybose (angl. *Amber Mist*) LKA. 2020 m. iš patikos fondo lėšų buvo finansuojamas 1 Sakartvelo ir 5 Moldovos karių dalyvavimas ES karinėje mokymo misijoje EUTM Malyje; iš programos „Krašto apsaugos politikos formavimas ir jos įgyvendinimo organizavimas“ skirta 6000 Eur į NATO gynybos gebėjimų stiprinimo patikos fondą projektui „Informacinių technologijų įgijimas Moldovos gynybos ministerijos Transformacijos direktoratui“. Kaip ir kasmet, buvo teikiamos reabilitacijos paslaugos Ukrainos kariams (11 karių).

Aktyviai dalyvaujama ES nuolatiname struktūrizuotame bendradarbiavime gynybos srityje. Europai toliau stiprinant gynybos pajėgumus, vykdytos intensyvios diplomatinės ir praktinės konsultacijos dėl ES bendros saugumo ir gynybos politikos stiprinimo. Itin daug dėmesio skirta projekto PESCO (angl. „*Permanent Structured Cooperation*“) formate kibernetinio saugumo srityje vystymui ir šalių pritraukimui. Taip pat karinio mobilumo iniciatyvai ir Lietuvos interesų atstovavimui gaunant finansinę ES paramą projekto rėmuose pritraukimui. Lietuva vadovavo PESCO greitojo reagavimo kibernetinių pajėgų projektui, taip pat dalyvavo Karinio mobilumo bei Logistikos centrų tinklo Europoje kūrimo ir operacijų rėmimo projektuose. Stebėtojos teisėmis Lietuva yra prisijungusi prie Kibernetinių grėsmių informacinės platformos kūrimo, Elektroninės kovos, Europos karo medicinos vadavietės steigimo projektuose, Elektroninės kovos ore platformos kūrimo projekte.

Stiprinamas kibernetinis saugumas ir gynyba

Buvo toliau įgyvendinamas Nacionalinės kibernetinio saugumo strategijos įgyvendinimo tarpinstitucinis veiklos planas ir vykdytos įvairios iniciatyvos kibernetinio saugumo srityje (*daugiau informacijos žr. III skyriuje*).

Kibernetinio saugumo būklė. NKSC 2020 m. suvaldė 4330 kibernetinių incidentų, iš kurių – 67 vidutinės reikšmės, 1 didelis kibernetinis incidentas. Kibernetinio incidento valdymas apėmė incidentų registravimą, analizę, rekomendacijų teikimą, NKSC įrankių taikymą identifikuojant kibernetinius incidentus, papildomos informacijos rinkimą bei nukentėjusių kibernetinio saugumo subjektų bei piliečių konsultavimą. Bendras rankiniu būdu apdorotas kibernetinių incidentų skaičiaus pokytis yra didėjantis – 25 proc., palyginti su 2019 m. NKSC pažymi, kad gerėjant NKSC techninių kibernetinio saugumo priemonių perimetro matomumui, visuomenei vis labiau aktualizuojant kibernetinį sąmoningumą bei kibernetinio saugumo politikos bei procedūrų vertinimui, pareigą (ar savu noru) pranešti NKSC auga ir užfiksuotų kibernetinių incidentų skaičius. Pažymėtina, kad kibernetinių incidentų skaičiaus augimui įtakos taip pat galėjo turėti masinis organizacijų sprendimas dirbti nuotoliniu būdu. Pažymėtina, kad dėl šios priežasties išaugo paslaugų trikdymo atakų (DDoS) skaičius ir prašymai sumokėti piniginę išpirką. Automatinėmis NKSC kibernetinio saugumo priemonėmis užfiksuoti 307 tūkst. Lietuvos IP adresų, kurie galimai dalyvavo kenkimo veikloje ar sudarė pagrindą kibernetiniam incidentui įvykti.

Reglamentavimas. Nemažai dėmesio skirta teisinio reglamentavimo tobulinimui:

1. parengtas ir 2020 m. gruodžio 21 d. Vyriausybei pateiktas LR kibernetinio saugumo įstatymo Nr. XII-1428 papildymo nauju IV¹ skyriumi, 17 straipsniu ir 1, 2, 6, 8, 13 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas, numatantis Lietuvos rinkos subjektams galimybę informacinių ir ryšių technologijų produktus, procesus ir paslaugas sertifikuoti pagal Europos kibernetinio saugumo sertifikavimo schemas ir atsakingo ryšių ir informacinių sistemų pažeidžiamumą atskleidimo modelio įteisinimą;

2. parengtas ir 2020 m. gruodžio 21 d. Vyriausybei pateiktas LR administracinių nusižengimų kodekso papildymo 480¹ straipsniu ir 589 straipsnio bei priedo pakeitimo įstatymo projektas, kurio tikslas yra nustatyti sankcijas už Kibernetinio saugumo akto nuostatų ir Europos kibernetinio saugumo sertifikavimo schemų nesilaikymą;

3. parengtas ir 2020 m. gruodžio 8 d. Vyriausybei pateiktas LR Vyriausybės nutarimo „Dėl Ypatingos svarbos informacinės infrastruktūros ir jos valdytojų sąrašo tvirtinimo“, kuriuo siūloma patvirtinti atnaujintą ypatingos svarbos informacinės infrastruktūros ir jos valdytojų sąrašą, projektas.

Bendradarbiavimas

2020 m. vasario mėn. su JAV pajėgų Europoje vadavieta suderintas 2020–2024 m. veiksmų planas dėl tolesnio bendradarbiavimo kibernetinio saugumo srityje. Spalio 8 d. Lietuvos iniciatyva vyko virtualus trijų Baltijos šalių ir JAV kibernetinės diplomatijos ir kibernetinio saugumo koordinavimo atstovų susitikimas dėl kibernetinio saugumo energetikos sektoriuje.

2020 m. kovo 4 d. Zagrebe, Kroatijoje pasirašytas šešių projekte „Kibernetinės greitojo reagavimo pajėgos ir tarpusavio pagalba kibernetinio saugumo srityje“ dalyvaujančių valstybių narių (Kroatijos, Estijos, Lietuvos, Nyderlandų Karalystės, Lenkijos ir Rumunijos) susitarimo memorandumas.

2020 m. lapkričio mėn. pasirašytas Ketinimų protokolas dėl projekto „Kibernetinio greitojo reagavimo įrankių rinkinio Europos gynybai – CYBER4DE“ vykdymo. Ketinimų protokole numatyti bendri reikalavimai įrankių kūrimui ir suteikti įgaliojimai 5 projekto dalyvėms – šalims, atstovaujančioms konsorciui, pateikti paraišką, siekiant gauti finansinę paramą projektui „Kibernetinio greitojo reagavimo įrankių rinkinys Europos gynybai“. Paraiška buvo pateikta 2020 m. gruodžio 1 d. Europos Komisijai atrinkus projektą, jį bus galima pradėti įgyvendinti nuo 2021 metų. Numatoma projekto trukmė – 3 metai.

2020 m. spalio mėn. NKSC įkurtas skyrius, kuris atliks Regioninio kibernetinio saugumo centro funkcijas. Šis centras turėtų tapti pagrindine Lietuvos ir JAV dvišalio bendradarbiavimo kibernetinėje srityje platforma, taip pat bus bendradarbiaujama su Sakartvelo bei Ukrainos kibernetinio saugumo specialistais. Pagrindiniai uždaviniai – skatinti inovatyvių kibernetinio saugumo technologijų kūrimą, rengti kibernetinio saugumo specialistus bei tarpusavyje keistis informacija apie kibernetines grėsmes. Planuojama, kad centre veiks daugiašalis kibernetinių grėsmių stebėjimo bei analizės padalinys. 2020 m. pradžioje buvo surengti darbo susitikimai su partneriais dėl centro steigimo ir bandomojo projekto įgyvendinimo.

Dėl visuotinio karantino ir darbo organizavimo nuotoliniu būdu iškilo poreikis parengti daugiau rekomendacijų, kurios taip pat skirtos ir mažų bei vidutinių privataus sektoriaus atstovų kibernetiniam saugumui stiprinti. NKSC prie KAM interneto svetainėje buvo paskelbtos 8 rekomendacijos (<https://www.nksc.lt/rekomendacijos.html>), kurios aktualios ir mažiems bei vidutiniams privataus sektoriaus atstovams, 2020 m. birželio mėn. išleistas kibernetinio saugumo rekomendacijų rinkinys – „Kibernetinis saugumas ir verslas. Ką turėtų žinoti kiekvienas įmonės vadovas“. Buvo atlikti viešojo sektoriaus interneto svetainių grėsmių ir žinomų saugumo spragų vertinimai. Pavasarį (COVID-19 plitimo metu) ypatingas

dėmesys buvo skiriamas sveikatos priežiūros sektoriaus svetainėms. Po atlikto pažeidžiamųjų patikrinimo įstaigoms buvo oficialiai pranešta apie rastus trūkumus ir paraginta juos pašalinti. Taip pat kasmetiniuose mokymuose nuolat aptariama svetainių saugumo problematika, sprendžiant konkretų nesaugios svetainės pavyzdį ir analizuojant dėl to kylančias grėsmes. Vis daugiau svetainių savininkų naudojami NKSC sukurti įrankiai site-check.cert.lt, kuriame galima patikrinti svetainę dėl žinomų saugumo spragų.

PESCO CRRT tarptautinė komanda nuotoliniu būdu dalyvavo dvejose kibernetinio saugumo pratybose („SANS CTF“, „Gintarinė migla“).

NKSC, bendradarbiaudamas su Kauno technologijos universitetu, 2020 m. spalio 20-22 d. surengė kasmetines nacionalines kibernetinio saugumo pratybas „Kibernetinis skydas 2020“. Pratybomis buvo siekiama formuoti praktinius pratybų dalyvių kibernetinio saugumo įgūdžius, patikrinti kibernetinių incidentų valdymo procedūras, gerinti bendradarbiavimą tarp kibernetinius incidentus valdančių ir (ar) tiriančių institucijų ir kibernetinio saugumo subjektų. Pratybose iš viso dalyvavo 73 organizacijos (daugiau kaip 760 darbuotojų), iš jų – 64 valstybinių informacinių išteklių valdytojai ir ypatingos svarbos informacinių išteklių valdytojai arba tvarkytojai. Didžiąją pratybose dalyvaujančių organizacijų dalį sudarė valstybės institucijos (ministerijos ir joms pavaldžios įstaigos). Taip pat pratybose dalyvavo asmens sveikatos priežiūros įstaigos, energetikos bendrovės, vandens tiekėjai, savivaldybės, bankai, universitetai, mobiliojo ryšio operatoriai ir kt. organizacijos. NKSC apklausų duomenimis, net 90 proc. dalyvavusių organizacijų atstovų teigė, kad pratybos teikė tiesioginę naudą ugdant įgūdžius valdyti kibernetinius incidentus.

2020 m. NKSC prisijungė prie projekto Kibernetinio saugumo gebėjimų stiprinimas Sakartvele“ (angl. *Strengthening Cybersecurity Capacities in Georgia*), deleguos ekspertus projekto veiksmams įgyvendinti, teiks nuolatinę paramą, kad būtų pasiekti visi projekto rezultatai.

2020 m. Seimo rinkimams buvo įkurtas laikinas kibernetinių operacijų centras, rinkimų metu 24 val. realiuoju laiku buvo vykdomas kibernetinio saugumo specialistų budėjimas. Įdiegtos kibernetinio saugumo priemonės Vyriausiosios rinkimų komisijos infrastruktūroje. Sukurti sprendimai, leidžiantys greitai užkardyti kenkimo veikas, nukreiptas prieš rinkimams skirtas sistemas.

Iššūkiai:

- 2020 m. pabaigoje KAM Vyriausybei teiktas *YSII sąrašas* buvo grąžintas su pastabomis, todėl NKSC negavo pagrindo pagal faktinę YSII objektų valdytojų informaciją baigti gynybos plano ir jį teikti tvirtinti. Tik Vyriausybės nutarimu patvirtinus KAM inicijuotą YSII sąrašo atnaujinimą, NKSC įgaus teisinį pagrindą iš įtrauktų į sąrašą kibernetinio saugumo subjektų gauti trūkstamą informaciją, reikalingą kibernetinės gynybos planui baigti. Planuojama įgyvendinti 2021 m.

- *Nepakankamai aktyvus VII ir YSII valdytojų dalyvavimas nacionalinėse kibernetinio saugumo pratybose.* 2020 m. pratybose dalyvavusių valdytojų dalis sudarė 36 proc. LR teisės aktai nenumato valdytojams prievolės dalyvauti NKSC organizuojamose pratybose, nors kvietimai dalyvauti pratybose 2020 m. buvo išsiųsti visiems valdytojams. Prevencija – efektyviausias kibernetinio saugumo užtikrinimo būdas, todėl ir toliau bus vykdomi kibernetinio saugumo mokymai, ateityje tikintis pritraukti daugiau dalyvių.

- *Kibernetinio saugumo specialistų pritraukimas.* Viešojo sektoriaus atlyginimai nėra pakankamai konkurencingi, todėl valstybės institucijoms lieka iššūkis pritraukti aukštos kvalifikacijos kibernetinio saugumo specialistus.

Vystoma mobilizacijos sistema. Seimui priėmus ir Respublikos Prezidentui pasirašius naują Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančios šalies paramos įstatymo redakciją (toliau – MPŠPI), didžiausias dėmesys buvo skirtas MPŠPI įgyvendinamųjų teisės aktų, susijusių su mobilizacijos sistemos būklės vertinimo tvarkos, civilinių mobilizacijos institucijų pasirengimo mobilizacijai ir priimančios šalies paramai teikti vertinimo kriterijų ir tvarkos nustatymui, Valstybės mobilizacijos operacijų centro ir civilinio mobilizacinio personalo rezervo sudarymui, mobilizacinių išteklių sutelkimo ir panaudojimo tvarkos nustatymui, mobilizacijos planų rengimui, mobilizacinių ir priimančios šalies paramos mokymų organizavimui ir vykdymui.

Naujasis MPŠPI padės sukurti mobilizacijos valdymo sistemą – kiekvienoje mobilizacinių užduočių turinčioje institucijoje pradės veikti mobilizacijos valdymo grupės, kurios koordinuos institucijos veiklą mobilizacijos metu, o veiksmų koordinavimą tarpinstituciniu lygiu atliks Valstybės mobilizacijos operacijų centras. Taip pat šiuo įstatymu patikslinama civilių asmenų įtraukimo į civilinio mobilizacinio personalo rezervą sistema, t. y. į šį rezervą bus įrašomi tik tie asmenys, kurių atliekamas darbas institucijoje yra gyvybiškai svarbus ir dėl kurio nevykdymo ar netinkamo vykdymo sutriktų institucijos veikla. Dėl šios priežasties keičiama ir šių asmenų mokymų sistema, pirmiausia orientuojantis į vadovaujamas pareigas einančių asmenų mokymą, taip pat tuos, kurie mobilizacijos metu bus atsakingi už veiksmų organizavimą, koordinavimą, kontrolę ir sprendimų priėmimą. Priėmus šį įstatymą bus pradėta kurti ir valstybei reikalingų išteklių apskaitos sistema – valstybės mobilizacinių galimybių katalogas, kuriame bus susisteminta informacija apie turimus išteklius.

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2020 m. gegužės 22 d. įsakymu Nr. V-405 „Dėl lėšų, reikalingų valstybinei funkcijai „Dalyvavimas rengiant ir vykdant mobilizaciją, demobilizaciją, priimančiosios šalies paramą“ vykdyti, planavimo, pervedimo savivaldybėms ir savivaldybių atsiskaitymo už šias lėšas tvarkos aprašo patvirtinimo“ pavyko reglamentuoti lėšų, reikalingų valstybinei funkcijai „Dalyvavimas rengiant ir vykdant mobilizaciją, demobilizaciją, priimančiosios šalies paramą“ vykdyti, planavimo, pervedimo savivaldybėms ir savivaldybių atsiskaitymo KAM už šių lėšų panaudojimą tvarką.

Buvo skaitoma paskaita „Valstybės pasirengimas mobilizacijai, pilietiniam pasipriešinimui ir gynybai“ VSAT pareigūnams ir Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos darbuotojams. Organizuotos 3 paskaitos pilietinio pasipriešinimo tema LKA kariūnams. Didelė dalis mokymo renginių, seminarų, mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos pratybų, patikrinimų neįvyko dėl šalyje paskelbto karantino. Bendras paskaitas apie pilietinį pasipriešinimą išklausių žmonių skaičius 2020 m. siekia daugiau kaip 600. Taip pat buvo parengti leidiniai: MPPD ir KAM leidinys „Išgyvenimo atmintinė“, „Pilietinio pasipriešinimo abėcėlė. Patarimai, kaip kovoti be ginklų“. Kovo ir balandžio mėnesiais parengtas ir „Facebook“ bei „Youtube“ platformose paskelbtas 31 edukacinis vaizdo siužetas apie veiksmus krizės sąlygomis (sulaukta daugiau kaip 200 tūkst. peržiūrų).

Vykdomas visuomenės pilietiškumo ugdymas

Neformaliojo ugdymo srityje ir toliau pagrindinis vaidmuo teko LŠS. Siekiant prisidėti prie pilietinės visuomenės kūrimo Lietuvoje, bendradarbiaujant su LK, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentu, Policijos departamentu ir VSAT bei savivaldybėmis LŠS organizavo bendras jaunųjų šaulių ir moksleivių stovyklas, kuriose dalyvavo 3 217 jaunųjų šaulių ir moksleivių, pagal Jaunųjų šaulių pilietinio ugdymo daugiapakopę programą apmokyti 4 095 LŠS jaunieji šauliai, suorganizuoti patriotiniai žygiai „Partizanų takais“, „Pažink savo kraštą“ ir kt., kuriuose dalyvavo daugiau kaip 3 366 LŠS šauliai.

2020 m. KAM su asociacijomis ir viešosiomis įstaigomis sudarė dvišales sutartis dėl 16 programų, tiesiogiai prisidedančių prie krašto apsaugos stiprinimo ir visuomenės rengimo gynybai, vykdymo. Programoms vykdyti skirta 64 128,0 Eur, pagal sutartis sėkmingai įvykdyta 15 programų ir panaudota 54 998,31 Eur.

Jaunimui ir moksleiviams buvo organizuojami įvairūs pilietiškumą skatinantys renginiai: nacionaliniame moksleivių konkurse „Praeities stiprybė – dabarčiai“ dalyvavo 250 mokinių iš 42 mokyklų; nacionaliniame mokinių rašinių konkurse „Mes esame NATO“ dalyvavo 24 asmenys; du projekto „Moksleiviai į Vyriausybę“ dalyviai (mokiniai iš Rokiškio ir Šiaulių) stažavosi KAM; suorganizuota mokyklų atranka Gedimino bokšto vėliavai perduoti; suorganizuotas konkursas „Ką žinai apie Lietuvos kariuomenę“; minint Krašto apsaugos dieną – parengtos ir „Youtube“ bei „Facebook“ transliuotos dvi vaizdo diskusijos pilietiškumo temomis: „Būti šauktiniu. Mitai ir realybė“ ir „Socialiniai tinklai kuria, stiprina ar silpnina valstybę?“, jaunimui iš tautinių bendruomenių surengtas pilietiškumo renginys „Stiprūs įvairovėje“.

2020-ieji metai buvo sėkmingi Vytauto Didžiojo karo muziejaus (toliau – VDKM) Edukacijos skyriaus muziejinkams, jiems paskirta Kultūros ministerijos premija už geriausią kultūrinės edukacijos veiklą, VDKM ir Kauno technologijos universiteto mokslininkų sukurtas ir Lietuvos nominuotas edukacinis žaidimas „Skrydis per Atlantą“ tapo nugalėtoju šių metų pasauliniame skaitmeninių inovacijų konkurse „World Summit Awards“.

Dalyvaujama vykdamas kovos su COVID-19 virusu prevencines priemones

Beveik 4 189 šauliai teikė pagalbą: buvo vykdomi budėjimai oro uostuose; darbas karštojoje linijoje 1808; budėjimai mobiliuosiuose patikros punktuose; patruliavimas viešose vietose; budėjimas pasienio postuose; pagalba savivaldybėms pervežant žmones; darbas medicinos įstaigose ir kelių patikros blokavimo postuose.

Teikiama parama LŠS veiklai

Buvo užtikrintas finansavimas LŠS veiklai, 2020 m. panaudota 2 036,0 tūkst. Eur valstybės biudžeto lėšų. 2020 m. gruodžio 31 d. duomenimis LK kariniams vienetams (KASP, SOP, LK Strateginės komunikacijos departamentui) buvo priskirti 288 koviniai šauliai. Populiarinant LŠS, siekiama padidinti bendrą šaulių skaičių iki 12 000. 2021 m. sausio 4 d. duomenimis, šis skaičius siekė 10 137: 5 021 šaulys ir 5 116 jaunųjų šaulių. Išaugus kvalifikuotų LŠS instruktorių skaičiui šaulių rinktinės aktyviau organizavo pratybas (iki Vyriausybei paskelbiant karantiną) rinktinių ir kuopų lygmeniu, jose dalyvavo 3 030 LŠS šaulių; 694 šauliai dalyvavo LK ir KASP organizuotose karinėse pratybose (2020 m. įvyko 23 bendros LŠS karinio rengimo pratybos su LK).

Vykdoma strateginės žvalgybos ir kontržvalgybos pajėgumų plėtra. Buvo vykdomi reikalingi įsigijimai, modernizuojamos žvalgybos ir kontržvalgybos priemonės, techninė ir programinė įranga siekiant užtikrinti jų atitiktį technologinei pažangai. Kintant technologinei aplinkai, žvalgybos sistemos ir priemonės modernizuojamos nuolat, tai neatsiejama žvalgybos institucijų veiklos dalis. Technologinė svarba ypač išryškėjo šiandienos situacijoje, kuomet pandemijos metu didelė visuomenės gyvenimo dalis (kartu ir priešiški

veiksmai) persikėlė į skaitmeninę aplinką. Birželio mėn. Lietuvos karinė žvalgyba minėjo savo atkūrimo trisdešimtmetį. Per trisdešimt savo veiklos metų Lietuvos karinė žvalgyba subrendo ir tapo profesionalia žvalgybos institucija. (*Daugiau informacijos žr. II skyriaus 05-01-06 darbo rodiklio „Žvalgybos ir kontržvalgybos pajėgumai, gebantys laiku identifikuoti LR nacionaliniam saugumui, šalies gynybinei galiai ir KAS saugumui kylančias grėsmes (procentais)“ aprašyme.*)

Tobulinamas centralizuotų KAS pirkimų valdymas. GRA trečiaisiais savo veiklos metais vykdė 95 proc. visų KAS pirkimų procedūrų. Įvykdytos 1174 centralizuotų pirkimų procedūros ir sudarytos sutartys už 640,9 mln. Eur su PVM. Tobulinant ir optimizuojant vidinius procesus GRA įdiegta pirkimų valdymo informacinė sistema. Įdiegus šią sistemą buvo suskaitmeninta visa KAS centralizuotų pirkimų proceso eiga – nuo poreikio inicijavimo iki sutarties sudarymo. Sistemos įdiegimas taip pat svarbus žingsnis didinant GRA organizuojamų, vykdomų ir koordinuojamų pirkimų skaidrumą, užtikrinant tinkamą jų įgyvendinimą ir siekiant efektyviai valdyti GRA vidaus procesus.

Vykdomos reformos

Kariuomenės rezervo pertvarka. Nuo 2020 m. liepos 1 d. įsigaliojo įstatymo nuostatos, susijusios su kariuomenės rezervo pertvarka. 2019 m. priimti Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymo (toliau – KPI; 2019-12-12 Nr. XIII-2670) ir Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo (toliau – KASOKTĮ; 2019-12-12 Nr. XIII-2671) pakeitimai:

- parengtojo rezervo kariai pervadinti aktyviojo kariuomenės personalo rezervo kariais, o jų tarnybos trukmė sutrumpinta iki 10 m. taip pat atsisakyta struktūrizuotos kariniais vienetais parengtojo rezervo karių apskaitos ir rengimo (atitinkamai nenuolatinė karo tarnyba parengtojo rezervo kariniuose vienetuose pavadinta tarnyba aktyviajame kariuomenės personalo rezerve, o parengtojo rezervo karinių vienetų buvo atsisakyta);

- aktyviojo rezervo kariai pervadinti savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kariais (tarnyba aktyviajame rezerve pavadinta savanoriška nenuolatinė karo tarnyba, o jos sudėtinė dalis – krašto apsaugos savanorių karo tarnyba, taip pat karys savanoris iš esmės nesikeitė);

- keitėsi sąvokos „privalomoji karo tarnyba“ apibrėžtis (turinys) – šiai tarnybai nebepriskiriami savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kariai (buvę aktyviojo rezervo kariai), todėl ši tarnyba reglamentuota ne KPI, bet KASOKTĮ.

Rengiama nauja LK personalo rezervo koncepcija, kuri apims nuostatas dėl kariuomenės personalo rezervo formavimo, rengimo ir aprūpinimo.

Infrastruktūros valdymo centralizavimas. Racionalizuojant infrastruktūros vystymo procesus, nuo 2020 m. liepos 1 d. įsteigta Infrastruktūros valdymo agentūra (toliau – IVA), pereita prie projekcinio valdymo. IVA sukurta buvusio Infrastruktūros plėtros departamento prie KAM bazėje, prijungiant elektroninių apsaugos sistemų diegimo specialistus iš Informacinių technologijų tarnybos prie KAM bei KAM Logistikos departamento. Baigus vykdyti pertvarką (iki 2023 m.), siekiama sutrumpinti infrastruktūros plėtros darbų įgyvendinimą, optimizuoti procesus, užtikrinti kuriamos infrastruktūros kokybę bei ilgaamžiškumą.

PKT karių tarnybinių atlyginimų didinimo efektas. Nuo 2020 m. sausio 1 d. tarnybiniai atlyginimai padidinti apie 5 proc., t. y. palyginti su 2016 m. liepos 1 d., iki 2020 m. III ketv. PKT karių tarnybiniai atlyginimai vidutiniškai padidinti apie 30 proc. 2016–2020 m. įgyvendintos profesinės karo tarnybos (PKT) karių tarnybinių atlyginimų didinimo efektas ir tikslai pasiekti:

- vidutiniškai PKT karių atlyginimai padidinti 30,25 proc.;
- didesne dalimi padidinti žemiausios grandies PKT karių atlyginimai – kareivių jūreivių atlyginimai vidutiniškai didėjo apie 40 proc.;
- puskarininkų ir jaunesniųjų karininkų tarnybiniai atlyginimai vidutiniškai didėjo 33–35 proc.;
- mažesnis negu 30 proc. tarnybinių atlyginimų padidėjimas teko generolų ir vyresniųjų karininkų grupei – vidutiniškai 21–27 proc.

Pasiektas efektas leido sumažinti tarnybinio atlyginimo atotrūkį tarp aukščiausios ir žemiausios grandies PKT karių tarnybinio atlyginimo (pvz., 2016 m. – generolo ir j. eilinio tarnybinio atlyginimo atotrūkis – 4,24; 2020 m. sumažintas iki 4,05).

Didinamas veiklos efektyvumas. Buvo įgyvendinamas krašto apsaugos ministro 2020 m. kovo 2 d. įsakymu Nr. V-184 „Dėl Krašto apsaugos ministerijos veiklos tobulinimo priemonių plano patvirtinimo“ patvirtintas Krašto apsaugos ministerijos veiklos tobulinimo priemonių planas, kuris parengtas atsižvelgiant į 2019 m. pagal Bendrojo vertinimo modelį gautus įsivertinimo rezultatus. Krašto apsaugos ministro 2020 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. V-996 patvirtintos KAS institucijų teikiamų administracinių paslaugų kokybės vertinimo gairės, kuriose nustatyti administracinių paslaugų kokybės kriterijai ir jų vertinimo gairės. Suorganizuoti mokymai, kurių metu išgrynintos KAM vertybės, misija ir vizija, jos pristatytos KAM darbuotojams. Dokumentų valdymo efektyvumo didinimo kryptyje pereita prie dokumentų pasirašymo kvalifikuotu elektroniniu parašu.

Įdiegtos KAS eRVIS I etapo „Finansų apskaita ir turto valdymas“ 4 iteracijos, kitų turtų rūšių iteracijas

planuojama įdiegti 2021 m., paskutiniąsias – 2022 m. Diegimas užtruko, kadangi detali iteracijų analizė atskleidė didelį papildomų darbų kiekį, karantinas apribojo galimybę dirbti riboto naudojimo tinkle.

Įgyvendinamas DNR planas. 2020 m. gruodžio 8 d. pasirašyta fondų fondo „Gynybos investicijų fondas“ finansavimo sutartis tarp KAM ir UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ (toliau – INVEGA), kuriuo įsteigtas fondas (sutarties vertė – 15 mln. Eur), skirtas gynybos srities įmonėms, startuoliams, naujoms technologijoms finansuoti. Pagal sutartį 2020 m. gruodžio mėn. padarytas pirmojo įnašo mokėjimas fondo valdytojai INVEGA (11,25 mln. Eur).

Skiriamas dėmesys inovacijoms. 2020 m. rugsėjo mėn. LKA savo veiklą pradėjo Gynybos inovacijų centras, pirmasis tokio pobūdžio kompetencijų centras KAS. Jo pagrindinės funkcijos bus šviesti LK karių inovacijų tema bei nustatyti ir susisteminti inovacijų poreikius LK. Atsiradus aiškiai inovacijų skatinimo ir plėtros struktūrai KAS, bus galima perduoti verslui, mokslo bendruomenei, kokių inovacijų iš tikrųjų reikia LK, ir atvirkščiai – supažindinti karių su Lietuvos verslo plėtojamos aukštosiomis technologijomis.

Iššūkiai:

▪ 2020 m. veiklos vykdymui reikšmingos įtakos turėjo išlikusi įtempta saugumo situacija Baltijos regione, taip pat ir netikėtai prasidėjusi COVID-19 pandemija, kuri gerokai pakoregavo tiek oficialių vizitų, tiek vykdomų karinių renginių (pratybų) tvarkaraštį, tiek NATO darbotvarkę. Dėl įvestų darbo organizavimo pakeitimų, kompiuterinės įrangos trūkumo darbu nuotoliniu būdu (ypač pirmojo karantino metu) organizuoti, darbuotojų nedarbingumo neįvyko dalis planuotų seminarų, renginių, mokymų, inspektavimų ir kt. darbų. Neretai veiklą apsunkina ir ilgai užtrukusios naujų darbuotojų atrankos, patikros bei priėmimo procedūros.

▪ Atskirais atvejais teisės aktai buvo priimti vėliau nei nustatytas terminas arba nebuvo priimti dėl užtrukusio projektų derinimo su suinteresuotomis institucijomis ir ministerijos administracijos padaliniais, atidėto jų svarstymo aukštesnių institucijų formate. Pvz. nebuvo priimtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės Lietuvos Respublikos Seimui pateiktas Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo Nr. VIII-1443 4, 7, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 24, 26, 27, 30, 31, 33, 35, 37, 38, 46, 47 ir 48 straipsnių pakeitimo įstatymas, todėl Vyriausybei nepateikti ir krašto apsaugos ministro nepatvirtinti jį įgyvendinantys teisės aktai. Projektai bus teikiami priėmus įstatymo pakeitimus.

Tačiau išvardytos aplinkybės pareikalavo lankstumo, naujų darbo organizavimo principų, susitelkimas, bendro tikslo siekimas, sunkus ir atsakingas darbas parodė, kad KAM sugeba suvaldyti pokyčius ir įgyvendinti jai išskeltus tikslus. Dalis procesų buvo suskaitmeninti, komunikacija vykdyta kūrybiškai, pasitelkus nuotolinius įrankius. Pagrindiniu informacinių sistemų naudotojų poreikiu tapo nuotolinio darbo galimybės, nuotolinio elektroninio pašto pasiekiamumas bei telekonferencijos, todėl buvo atlikti informacinių technologijų infrastruktūros pakeitimo darbai, kurie leido nuotoliniu būdu dirbti 1100 kompiuterių ir sudarė galimybes vykdyti telekonferencijas. Pradėjus darbuotojų darbą organizuoti nuotoliniu būdu ir padidėjus elektroninių dokumentų skaičiui, sumažėjo dokumentų spausdinimo poreikis, taip pat, centralizuotai įsigijus naujų spausdintuvų, sumažėjo organizacinės technikos priežiūros išlaidos.

3 strateginis tikslas: užtikrinti tarptautinių operacijų ir misijų vykdymą ir taip prisidėti prie šalies ir pasaulinio saugumo ir stabilumo.

5 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir atskaitinių metų LR biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur)			
		Asignavimų planas	Asignavimų planas*, įskaitant patikslinimus atskaitiniam laikotarpiui	Panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų nuo asignavimų, nurodytų asignavimų plane, įskaitant patikslinimus atskaitiniam laikotarpiui, dalis (proc)**
03 01	Karinės operacijos	50397,0	46997,4	46803,9	99,6
	<i>Iš jų ES ir kita finansinė parama</i>				
<i>Iš viso</i>		50397,0	46997,4	46803,9	99,6

Paaiškinimas:

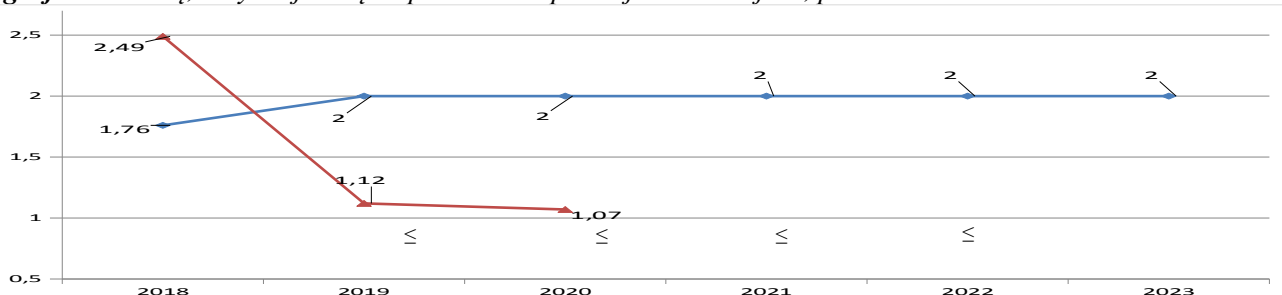
Programos „Karinės operacijos“ patikslintas planas mažesnis už patvirtintą planą daugiau kaip 5 proc., nes buvo mažintas darbo užmokestis dėl ligų ir neužimtų pareigybų, dėl atšauktų tarptautinių pratybų buvo mažesnis poreikis

komandiruotėms, kvalifikacijai, transporto išlaidoms, medikamentams.

Šio KAS strateginio tikslo pasiekimas vertinamas pagal tokius efekto vertinimo kriterijus¹⁷:

1. Karių, dalyvaujančių tarptautinėse operacijose ir misijose, procentas (E-03-01)

8 grafikas. Karių, dalyvaujančių tarptautinėse operacijose ir misijose, procentas

Šaltinis – KAM duomenys.

Kriterijaus reikšmė atitinka planuotą (ne daugiau kaip 2 proc.) ir neženkiai sumažėjo, palyginti su 2019 m. dėl to, kad į PKT bei kario savanorio tarnybą priimama vis daugiau karių (didėjant LK užimtų pareigybių skaičiui, dalyvaujančių tarptautinėse operacijose skaičius išliko nepakitęs).

2020 m. 10-yje tarptautinių operacijų dalyvavo apie 170 karių, o tai yra 1,12 proc. nuo viso PKT karių ir karių savanorių skaičiaus. Seimo nustatyta maksimali riba (342 kariai) nebuvo viršyta. Palyginti – 2019 m. 11-oje tarptautinių operacijų ir misijų dalyvavo 181 karys. Dėl COVID-19 situacijos operacijos regione buvo sustabdytos rotacijos ES vadovaujamos tarptautinėse operacijose, o planuota autonominės laivų apsaugos grupės (12 karių) rotacija buvo perkelta į 2021 m. vasario mėn.

2020 m. daugiausia karių dalyvavo NATO vadovaujamoje operacijoje Afganistane „Tvirta parama“, Jungtinių Tautų operacijoje Malyje MINUSMA ir karinėje mokymo operacijoje Ukrainoje. Bendra tendencija išlieka ta pati – numatoma tęsti dalyvavimą tarptautinėse operacijose, nežymiai didinant pajėgumus.

2. Išlaikomų pajėgų dalis sausumos pajėgumuose (procentais) (E-03-02)

Šio efekto vertinimo kriterijaus planinės ir faktinės reikšmės pažymėtos slaptumo žyma „Konfidencialiai“. Šis kriterijus leidžia įvertinti, kokia išlaikomų pajėgų dalis yra sausumos pajėgumuose, apskaičiuojant operacijose už Lietuvos ribų dalyvavusių sausumos pajėgumų PKT karių skaičių. Sausumos pajėgumai – tai nustatytų LK vienetų PKT personalas, gebantis veikti SP sudėtyje ar kurio pirminė paskirtis yra paremti SP vienetus, dislokuotus operacijų rajone. Šiai kategorijai taip pat priskiriami sukarintų pajėgų elementai, kuriuos Lietuva numachiusi skirti ir suformuoti karinių operacijų už šalies ribų tiesioginei paramai. Papildomai gali būti įtraukiamas ir savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos personalas, su kuriuo yra sudarytos sutartys, leidžiančios personalą atrinkti ir komplektuoti tarnybai (neskaitant visuomenės, bendrosios mobilizacijos), vieneto etatams užimti ar pajėgoms krizės rajone rotuoti. Vienas iš KAS siekių – tarptautinėse operacijose išlaikyti apie 10 proc. sausumos pajėgumų.

2020 m. svarbiausi veiklos rezultatai

Įgyvendinant trečiąjį strateginį tikslą, buvo:

Užtikrinamas pasirengimas valstybės ginkluotai gynybai (toliau – VGG). LK GŠ koordinavo Valstybės ginkluotos gynybos operacinių pajėgų (toliau – VGGOP) štabų rengimą, Viešojo saugumo tarnybos, VSAT ir Vadovybės apsaugos departamento, kaip ginkluotųjų pajėgų (toliau – GP) sudedamųjų dalių, rengimą valstybės gynybai. LK pajėgų ir KAS nepriklausančių valstybės institucijų, įeinančių į GP sudėtį, pasirengimas atlikti VGGOP nustatytas užduotis buvo vykdomas per pratybas „Perkūno tvirtovė 2020“, kurios vyko 2020 m. vasario mėn. Šiose pratybose dalyvavo atstovai iš visų GP struktūrų bei civilinių įstaigų, valdybų, žinybų. Tai buvo antras iš trejus metų trukusiančio pasirengimo VGG etapas. Pratybų tikslas – treniruoti LK GŠ Operacijų planavimo grupę ir pajėgų štabus planuoti operacijas.

Formuojama Valstybės gynybos strateginė vadavietė ir Ginkluotųjų pajėgų vadavietė. Siekiant vystyti Valstybės gynybos strateginę ir Ginkluotųjų pajėgų vadavietes, buvo įsigyjamos ryšio ir kt. priemonės. Vykdytas karinis rengimas, orientuotas į vadavičių ryšių ir informacinių sistemų išskleidimą.

Vykdyta GP tinklo (toliau – GPT) plėtra LK ir procesų valdymas, užtikrintas nenutrūkstamas, patikimas ir saugus keitimasis informacija tarp LK karinių vienetų ir štabų (24/7). Siekiant užtikrinti tinklo saugumą bei teikiamų ryšio ir informacinių sistemų paslaugų patikimumą, metų eigoje nuolat atnaujinama LK GPT specifikacija, tinklo techniniai parametrai ir nustatymai.

¹⁷ Prie efekto vertinimo kriterijaus pavadinimo skliaustuose nurodytas kriterijaus kodas.

Užtikrinama žvalgybinė ir LK vienetų ryšių su sąjungininkais parama LK operacijose ir pratybose. LK GŠ koordinavo NATO žvalgybos platformų panaudojimą Baltijos regione. Buvo užtikrintas saugus keitimasis informacija tarp GRP ir GP sudedamųjų dalių, taip pat tarp LK GŠ ir operacijose dalyvaujančių vienetų, vykdomas taktinio lygmens ryšių ir informacinių sistemų vystymas ir kibernetinio efektyvumo didinimas. Buvo komplektuojami LK Ryšių ir informacinių sistemų batalionas tinklų valdymo ir kibernetinės gynybos moduliai ir vykdomas aprūpinimas programine ir technine įranga bei užtikrintas NATO perdislokuojamojo ryšių modulio pilno operacinio pajėgumo pasiekimas.

Užtikrinamas veiksmingas pasirengimas ir dalyvavimas tarptautinėse operacijose ir misijose. 2020 m. 10-yje tarptautinių operacijų dalyvavo apie 170 karių. LR Seimo nustatyta maksimali riba (342 kariai) nebuvo viršyta. 2019 m. dalyvavo 181 karys. Dalyvauta trijose NATO vadovaujamos tarptautinėse operacijose („Tvirta parama“ Afganistane, operacijoje Kosove (angl. *KFOR*) ir NATO operacijoje Irake), keturiose iš šešių ES vadovaujamų tarptautinių operacijų ir mokymo misijų (kovos su piratavimu operacijoje „Atalanta“ (Indijos vandenyne), „Irinis“ (Viduržemio jūroje), karinio mokymo misijose Malyje ir Centrinės Afrikos Respublikoje) bei Jungtinių Tautų vadovaujamoje stabilizavimo operacijoje MINUSMA (Malyje). LK karinėje mokymo operacijoje Ukrainoje 2020 m. išlaikytas pastovus indėlis. Taip pat LK kariai iki 2020 metų II ketvirčio prisidėjo prie tarptautinės bendruomenės kovos su terorizmu ir ekstremizmu, dalyvaudami JAV vadovaujamoje tarptautinėje operacijoje „Ilgimas ryžtas“ Irake. (*Daugiau informacijos apie tarptautines operacijas žr. E-03-01 rodiklio aprašyme.*)

Užtikrinamas pasirengimas ir budėjimas NATO GRP ir Jungtinės Karalystės vadovaujamos Jungtinės ekspedicinės pajėgose (toliau – JEP). LK GŠ koordinavo LK vienetų ir karių budėjimą ir pasirengimą dalyvauti NATO GRP (įskaitant Baltijos batalioną BALTBAT), JEP. 8 LK vienetai budėjo NATO GRP, JEP kovinėse grupėse.

Organizuotos nacionalinės ir tarptautinės pratybos bei koordinuotas LK vienetų dalyvavimas jose. LK GŠ organizavo kasmetines kibernetinio saugumo pratybas „Gintarinė migla 2020“, kurios vyko LKA. Pratybose dalyvavo: LK Ryšių ir informacinių sistemų batalionas (toliau – RISB), Lietuvos muitinė, UAB „Ignitis“, LŠS, JAV Pensilvanijos nacionalinė gvardija, Ukraina ir Sakartvelas, ES nuolatinio struktūrizuoto bendradarbiavimo (angl. PESCO) projektą įgyvendinančių šalių atstovai, SP ir SOP, Vilniaus universitetas, LKA ir AB „Lietuvos geležinkeliai“. Pratybų metu komandos treniravosi apsaugoti YSII objektų informacines sistemas nuo priešiškujų pajėgų kibernetinių atakų. Visi iškelti pratybų tikslai buvo pasiekti. Pagrindinį kibernetinio saugumo pratybose naudotą įrankį – kibernetinį poligoną, kuriame treniravosi komandos, kūrė specialistai iš savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos karių. (*Informacija apie tarptautines pratybas pateikta I skyriaus II skirsnio 1-ojo strateginio tikslo aprašyme.*)

II SKYRIUS VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

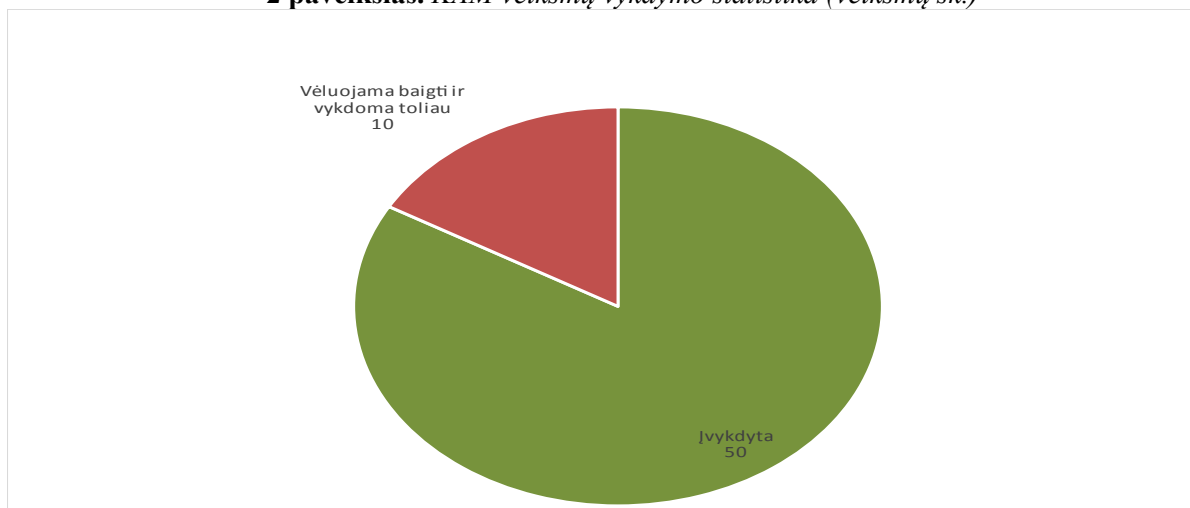
05-01 kryptis: gynybos sistemos stiprinimas ir plėtra

2020 m. svarbiausi veiklos rezultatai

Lietuvos gynybos sistema 2020 m. buvo plėtojama tęsiant ilgalaikių plėtros planų įgyvendinimą, taip stiprinant nacionalinius gynybinius pajėgumus. Toliau buvo tęsiami pagrindiniai bei pradėti vykdyti nauji LK modernizacijos projektai, gerinant jos aprūpinimą ir užtikrinant augančią kovinę galią. LK yra pasirengusi reaguoti į kylančias grėsmes be išankstinio perspėjimo bei kolektyviniams veiksams su sąjungininkais. Ilgalaikis ir nuoseklus pakankamo finansavimo skyrimas ir praktinės pastangos stiprinti nacionalinius gynybos pajėgumus išlieka vienu iš sėkmingų atgrasymo veiksnių. 2020 m. buvo susitelkta į gynybinių pajėgumų vystymą, dvišalių santykių ir NATO partnerysčių sutvirtinimą bei tolesnį šalies pilietinės visuomenės atsparumo grėsmėms didinimą. 2020 m. KAS tęsė sistemingą ir nuoseklų nacionalinių gynybos pajėgumų stiprinimą, jų prioritetai liko nepakitę: LK gebėjimo kariauti sausumoje, užtikrinant vienetų judėjimą ir manevrą, stiprinimas, ugnies paramos galios didinimas, oro erdvės stebėjimo ir oro gynybos stiprinimas bei veiksminga žvalgyba. Taip pat 2020 m. didelis dėmesys buvo skirtas jūrinės situacijos suvokimo pajėgumo tolesniam vystymui, logistinės paramos stiprinimui, saugaus informacijos perdavimo užtikrinimui ir kibernetinio saugumo didinimui. Pagrindiniai KAS veiklos rezultatai pateikti ataskaitos antrajame skirsnyje „Strateginių tikslų įgyvendinimas“.

2020 m. KAM vykdė Septynioliktosios Vyriausybės programos įgyvendinimo planą (kuriame visos kadencijos metu KAM įgyvendinti buvo suplanuoti 60 veiksnių, žr. 2 pav.).

2 paveikslas. KAM veiksmų vykdymo statistika (veiksmų sk.)

Šiame skyriuje Vyriausybės programos įgyvendinimas atskleidžiamas aptariant Vyriausybės programos įgyvendinimo plano KAM rodiklių vykdymo rezultatus.

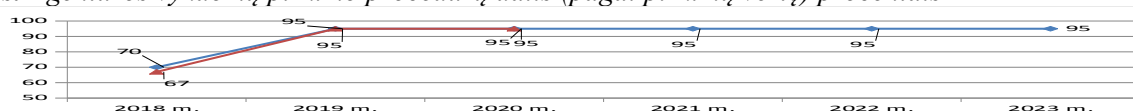
Informacija apie Vyriausybės programos įgyvendinimo plane nustatytų krypties ir (arba) darbų rodiklių planuotas ir pasiektas reikšmes:

05-01 krypties rodiklis „Lietuvos gyventojų, pasitikinčių LK, dalis, proc.“¹⁸

05-01 krypties rodiklis „NATO rengiamas Lietuvos nacionalinių kariuomenės vystymo planų ir NATO įsipareigojimų vykdymo vertinimas“¹⁹

05-01-01 darbo rodiklis „Agentūros vykdomų pirkimo procedūrų dalis (pagal pirkimų vertę) procentais“

9 grafikas. Agentūros vykdomų pirkimo procedūrų dalis (pagal pirkimų vertę) procentais

Šaltinis – KAM duomenys.

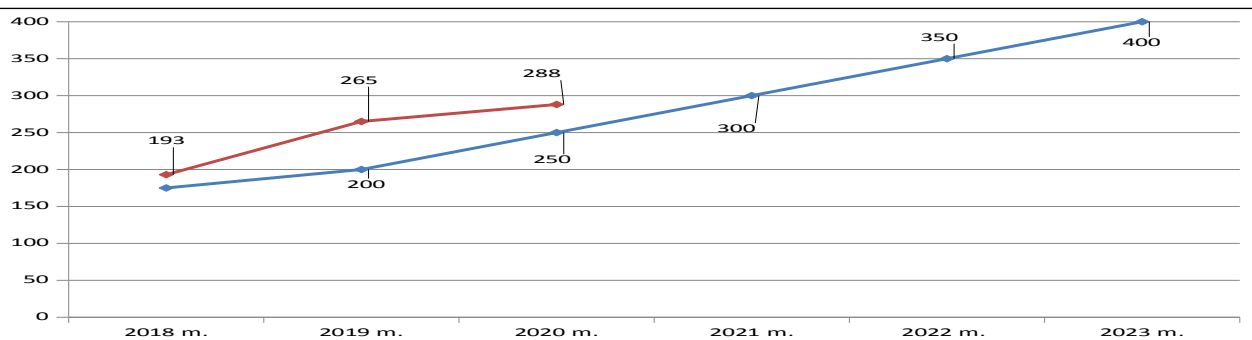
Įgyvendinus KAS įsigijimų reformą GRA organizuojamų ir vykdomų KAS pirkimų procedūrų dalis (pagal pirkimų vertę) nuosekliai augo ir nuo 2019 m. sudaro 95 proc. KAS įsigijimų reformos įgyvendinimas leido sumažinti kitų KAS institucijų darbo krūvį, susijusį su pirkimų procedūrų vykdymu, didesnę dėmesį skiriant tiesioginių uždavinių vykdymui, ir sutelkti viešųjų pirkimų specialistų kompetenciją ir patirtį, siekiant kokybiško, sklandaus ir skaidraus KAS institucijų aprūpinimo prekėmis ir paslaugomis.

05-01-02 darbo rodiklis „Į LŠS kovinius būrius įrašytų šaulių skaičius“

10 grafikas. Į LŠS kovinius būrius įrašytų šaulių skaičius

¹⁸ Efekto vertinimo kriterijus E-02-01.

¹⁹ Efekto vertinimo kriterijus E-02-04.

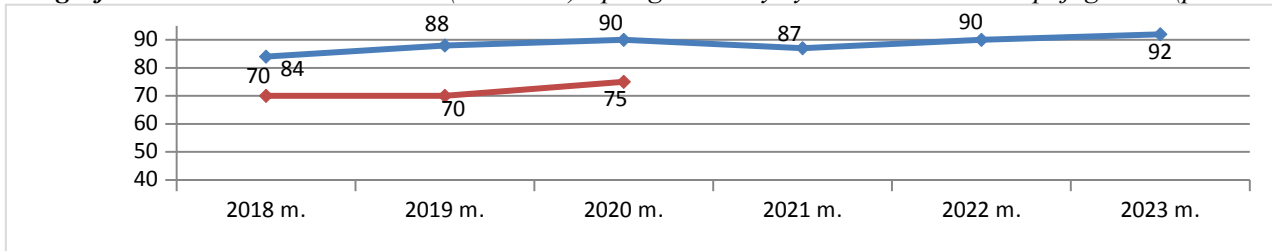

Šaltinis – KAM duomenys.

Nuo 2016 m., siekiant labiau įtraukti LŠS į pasirengimą valstybės gynybai, pradėtas vykdyti LŠS kovinių šaulių priskyrimas LK daliniams. 2020 m. kovinių būrių šaulių skaičius sudaro 288. Siektina rodiklio reikšmė viršyta 15,2 proc. LŠS kovinių šaulių koncepcija pasiteisino, šaulių aktyvumas viršija lūkesčius. Tam įtakos turi LŠS kovinių šaulių visapusiškas įtraukimas į LK pratybas, karinio rengimo kursus, tai labai motyvuoja bei sudaro sąlygas naujų šaulių kandidatavimui į LŠS kovinius šaulius. Tendencijos išlieka teigiamos – savo eilės laukia daugiau nei 50 kandidatų, norinčių tapti LŠS koviniais šauliais.

05-01-03 darbo rodiklis „Silvestro Žukausko (Pabradės) poligono išvystymas iki visiško pajėgumo (procentais)“

11 grafikas. Silvestro Žukausko (Pabradės) poligono išvystymas iki visiško pajėgumo (procentais)

Šaltinis: KAM duomenys.

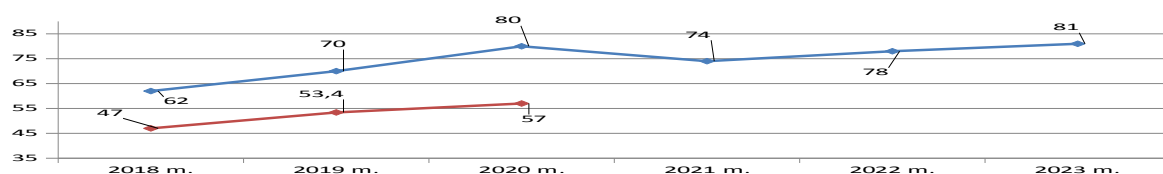
Generolo Silvestro Žukausko poligonas (Pabradėje) buvo nuosekliai vystomas siekiant jį pritaikyti bataliono kovinės grupės dydžio vienetui rengti, pagal poligono 2015–2022 m. plėtros plane patvirtintų projektų įgyvendinimą: poligono išvystymas pasieks visišką pajėgumą, kai bus įgyvendinti visi poligono plėtros plane numatyti plėtros projektai. Pažymėtina, kad padidėjo poligono plėtros įgyvendinimo užduočių apimtis ir yra keičiama projektų įgyvendinimo apskaičiavimo metodika. Poligono vystymas nežymiai atsilieka nuo planuoto grafiko: nors LR Vyriausybės 2019 m. sausio 9 d. nutarimu Nr. 5 „Dėl Švenčionių rajono savivaldybės dalies (karinio poligono ir karinio mokymo teritorijos Pabradės seniūnijoje) bendrojo plano patvirtinimo“ Švenčionių rajono savivaldybės dalies (karinio poligono ir karinio mokymo teritorijos Pabradės seniūnijoje) bendrasis planas patvirtintas, užsitęsė jo naujų teritorijų įteisinimo procesas (2020 m. II ketv. pasirašyta paslaugų sutartis ir vykdomi žemės sklypų performavimo darbai, kurie gali užtrukti iki 2022 m. II ketv.). Infrastruktūros vystymo ir įrengimo darbai vykdomi toliau. 2020 m. baigta statyti ir eksploatuojama geležinkelio atšaka Pažeimenėje, taip pat parengtas rampos ir parkavimosi aikštelės techninis projektas, projektuojamos naujos kareivinės ir mokymų paskirties statiniai, naujos šaudyklės; baigtas statyti technikos parkas ir kt. Pabradės poligono statiniai, finansuoti iš ERI lėšų (šiuo metu rangovai šalina trūkumus pagal NSPA pateiktą trūkumų sąrašą; vykdomas ERI objektų pripažinimo baigtais statyti procesas).

Taip pat 2020 m. gauti sunkieji, stacionarūs, judantys lengvieji taikinių kėlikliai su šaudyklų valdymo sistemomis yra skirti Generolo Silvestro Žukausko poligone Pabradėje įrengtai daugiafunkcei šaudyklai bei šiame poligone naujai įrengtoms lengvųjų pėstininkų ginklų, PKM šaudykloms. Naujų mobiliųjų taikinių kėliklių įranga kartu su Lietuvos kariais naudosis ir NATO priešakinių pajėgų bataliono kovinei grupei pajėgumus skiriančios šalys ir kitų sąjungininkų kariai pratybų Lietuvoje metu. Šis įsigijimas buvo bendras Lietuvos, Vokietijos ir NATO paramos ir viešųjų pirkimų agentūros (NSPA) projektas.

05-01-03 darbo rodiklis „Gaižiūnų poligono išvystymas iki visiško pajėgumo (procentais)“²⁰

12 grafikas. Gaižiūnų poligono išvystymas iki visiško pajėgumo (procentais)

²⁰ KAM programos rezultato vertinimo kriterijus (nuo 2017 m.).

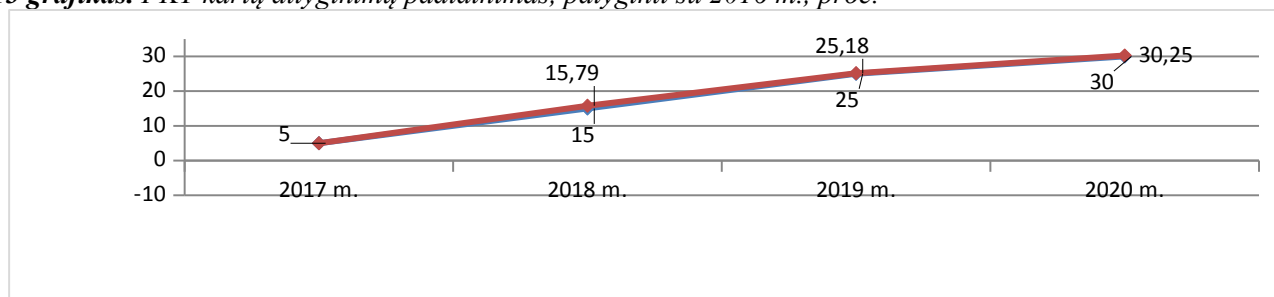

Šaltinis – KAM duomenys.

Gaižiūnų poligonas buvo nuosekliai vystomas, siekiant jį pritaikyti kuopos dydžio vienetui rengti, pagal poligono 2015–2022 m. plėtros plane patvirtintų projektų įgyvendinimą: poligono išvystymas pasieks visišką pajėgumą, kai bus įgyvendinti visi poligono plėtros plane numatyti plėtros projektai. Poligono vystymas atsilieka nuo planuoto grafiko dėl užsitęsusių Jonavos ir Kaišiadorių rajonų teritorijų dalies bendrojo plano rengimo ir tvirtinimo procedūrų (pasipildė plėtros įgyvendinimo užduočių apimtys ir keičiama projektų įgyvendinimo apskaičiavimo metodika). 2020 m. tęsiamas bendrojo plano rengimas, tęsiami kelių pritaikymo vikšrinei technikai projektavimo darbai, koreguojami techniniai projektai, vykdomas ERI objektų pripažinimo baigtais statyti procesas (dėl prastos statybos darbų kokybės ir dokumentacijos trūkumo minėtos procedūros užsitęsė, taisomi statybų defektai), įrengta 300 m. šaudykla / pistoleto kvalifikacinio šaudymo šaudykla, šaudyklų priežiūros statiniai, taikmenų sandėlis.

05-01-04 darbo rodiklis „PKT karių atlyginimų padidėjimas, palyginti su 2016 m., proc.“²¹

13 grafikas. PKT karių atlyginimų padidėjimas, palyginti su 2016 m., proc.

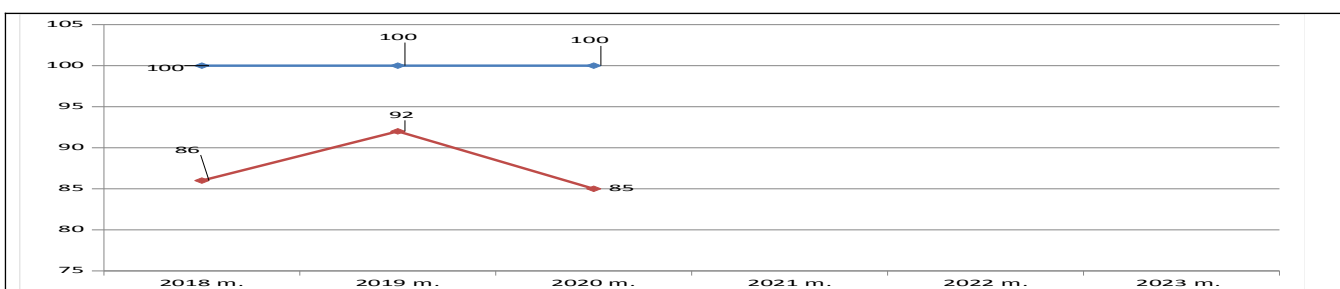
Šaltinis – KAM duomenys.

2017–2018 m. įgyvendintas I etape numatytas PKT karių tarnybinių atlyginimų padidėjimas iki 15 proc. (2017 m. – 5 proc., 2018 m. – 10 proc.). Įgyvendinant II PKT karių tarnybinių atlyginimų didinimo etapą, nuo 2019 m. sausio 1 d. tarnybiniai atlyginimai padidinti dar apie 10 proc. (palyginti su 2016 m. liepos 1 d., 2019 m. pabaigoje PKT karių tarnybiniai atlyginimai buvo vidutiniškai padidinti apie 25 proc.). Baigiant II šios priemonės etapą nuo 2020 m. sausio 1 d. tarnybiniai atlyginimai padidinti dar apie 5 proc., t. y. palyginti su 2016 m. liepos 1 d., iki 2020 m. III ketv. PKT karių tarnybiniai atlyginimai vidutiniškai padidinti apie 30 proc. Per 4 metų laikotarpį (2016–2020 m.) planuoto rodiklio reikšmė viršyta 0,25 proc. Rodiklio reikšmės viršijimas laikytinas nereikšmingu. Pagrindinė rodiklio reikšmės nuokrypio priežastis susijusi su tarnybinio atlyginimo koeficientų apvalinimo nuokrypiu susidariusiu siekiant užtikrinti PKT karių tarnybinio atlyginimo augimo proporciją atsižvelgiant į karinį laipsnį ir pagal šį laipsnį PKT kario išstarnautus metus.

05-01-06 darbo rodiklis „Žvalgybos ir kontržvalgybos pajėgumai, gebantys laiku identifikuoti LR nacionaliniam saugumui, šalies gynybinei galiai ir KAS saugumui kylančias grėsmes (procentais)“

14 grafikas. Žvalgybos ir kontržvalgybos pajėgumai, gebantys laiku identifikuoti LR nacionaliniam saugumui, šalies gynybinei galiai ir KAS saugumui kylančias grėsmes (procentais)

²¹ KAM programos rezultato vertinimo kriterijus (nuo 2017 m.).

Šaltinis – KAM duomenys.

2020 m. toliau buvo vystomi žvalgybos ir kontržvalgybos bei jų paramos pajėgumai, leidžiantys vykdyti prioritetines Antrajam operatyvinių tarnybų departamentui prie KAM skiriamas žvalgybos ir kontržvalgybos užduotis. Prasidėjusi COVID-19 viruso sukelta pandemija ir karantino įvedimas turėjo įtakos nustatyto rodiklio sumažėjimui. Įgyvendinant rodiklį, buvo:

1) vykdomas žvalgybos sistemų ir priemonių bei informacinių technologijų ir telekomunikacijų sistemų ir priemonių bei kitų techninių paramos priemonių modernizavimas, kurį lėmė ilgai trunkančios ir sudėtingos pirkimo procedūros;

2) didinami žvalgybos ir kontržvalgybos personalo pajėgumai. 2020 m. gauti papildomi etatai, tačiau komplektavimui įtakos turėjo ilgai trunkančios personalo atrankos.

05-01 krypties rodiklis „Kariuomenės vienetų sukomplektavimas ir aprūpinimas pagal OSĮL (procentais)“²²;

05-01-02 darbo rodiklis „Kovinių, kovinės paramos ir kovinio aprūpinimo vienetų sukomplektavimas personalu pagal OSĮL (procentais)“²³;

05-01-02 darbo rodiklis „Karinių vienetų aprūpinimas kritine įranga pagal OSĮL (procentais)“²⁴;

05-01-02 darbo rodiklis „Sukauptos strateginės (neliečiamosios) atsargos, palyginti su būtinu jų kiekiu nustatytos trukmės ir apimties operacijoms vykdyti, procentais“.

Identifikuoti poreikiai ir numatytos (suplanuotos) lėšos strateginėms (neliečiamosioms) atsargoms įsigyti ilguoju (10 metų) laikotarpiu. Rodiklis turi tendenciją stabiliai didėti dėl skiriamo didesnio finansavimo ir geresnio aprūpinimo. Buvo įsigijami šaudmenys, artilerijos sviediniai, GROM raketos ir kt. (įsigyta per Ginklų fondą prie Vidaus reikalų ministerijos ir NATO paramos ir viešųjų pirkimų agentūrą (NSPA)).

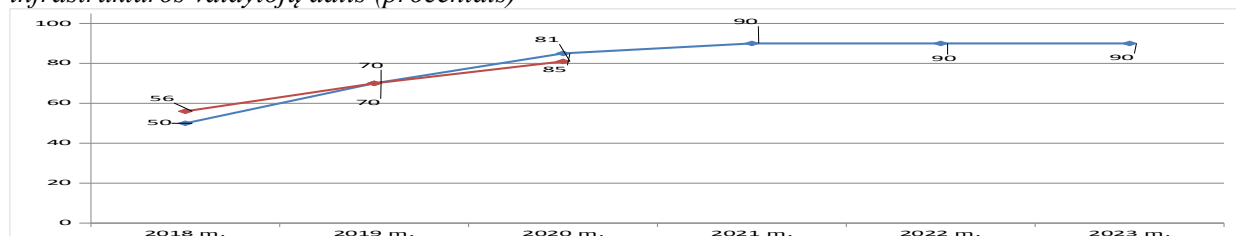
05-01-05 darbo rodiklis „Valstybės pasirengimas priimti VJTF (viso VJTF kontingento dalis, procentais)“²⁵.

05-02 kryptis: kibernetinio ir energetinio saugumo stiprinimas

Informacija apie Vyriausybės programos įgyvendinimo plane nustatytų krypties ir (arba) darbų rodiklių planuotas ir pasiektas reikšmes:

05-02 krypties rodiklis „Įjungtų į KSIT valstybės informacinių išteklių ir ypatingos svarbos informacinės infrastruktūros valdytojų dalis (procentais)“²⁶

16 grafikas. Įjungtų į KSIT valstybės informacinių išteklių ir ypatingos svarbos informacinės infrastruktūros valdytojų dalis (procentais)

Šaltinis – KAM duomenys.

²² Efekto vertinimo kriterijus E-01-01.

²³ Efekto vertinimo kriterijus E-01-02.

²⁴ Efekto vertinimo kriterijus E-01-03.

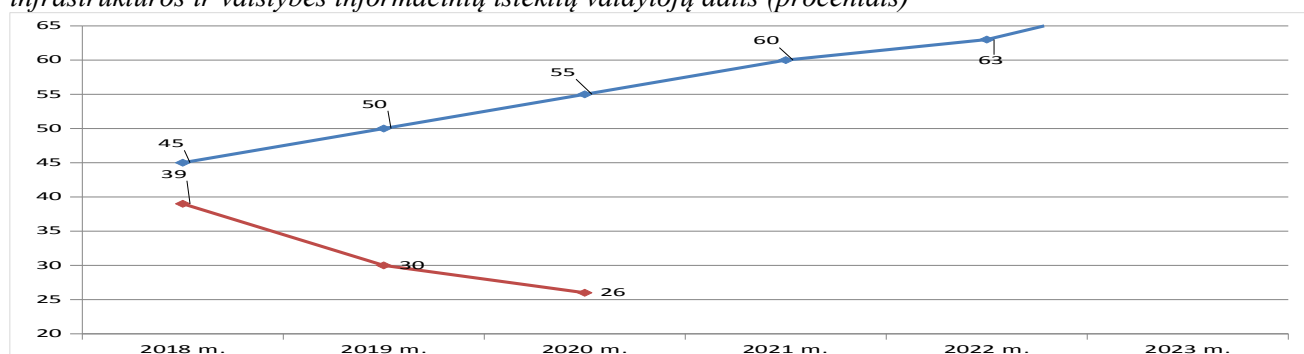
²⁵ Efekto vertinimo kriterijus E-02-05.

²⁶ KAM programos rezultato vertinimo kriterijus (nuo 2017 m.).

Bendra rodiklio kitimo tendencija rodo įjungtų į KSIT valdytojų dalies didėjimą. Naujų narių įtraukimas į KSIT nėra tolygus metų bėgyje ir priklauso nuo galimybių įdiegti kibernetinio saugumo įrangą. Bendras YSII ir VII valdytojų ir tvarkytojų skaičius kiekvienais metais keičiasi. Kriterijų reikšmės buvo planuotos, kada šių organizacijų skaičius buvo 326. Registrų ir valstybės informacinių sistemų registro (internetu svetainės www.registrai.lt) 2020 m. lapkričio mėn. duomenimis, yra 285 VII valdytojai ir tvarkytojai. Kartu su YSII valdytojais bendras organizacijų, kurios galėtų tapti KSIT nariais, skaičius yra 305. Sumažėjus bendram organizacijų skaičiui, sumažėjo dalis galinčių tapti KSIT dalyviais. 2020 m. rodiklis yra nepasiektas dėl mažo VII vartotojų aktyvumo, nes LR teisės aktai nenumato YSII ir VII valdytojams prievolės jungtis į tinklą, jeigu organizacijoje nėra įdiegta NKSC valdoma kibernetinio saugumo įranga.

05-02-01 darbo rodiklis „Nacionalinėse kibernetinio saugumo pratybose dalyvaujančių ypatingos svarbos informacinės infrastruktūros ir valstybės informacinių išteklių valdytojų dalis (procentais)“²⁷

17 grafikas. Nacionalinėse kibernetinio saugumo pratybose dalyvaujančių ypatingos svarbos informacinės infrastruktūros ir valstybės informacinių išteklių valdytojų dalis (procentais)

Šaltinis – KAM duomenys.

2020 m. kibernetinio saugumo pratybose dalyvavo 760 darbuotojų iš 73 organizacijų. Į pratybų planavimo renginius pakviesti visi YSII ar VII valdytojai, tačiau atsižvelgiant į tai, kad šalyje yra ekstremali situacija ir kad dalyvavimas pratybose nėra privalomas, – dalyvavo tik 26,1 proc. valdytojų. 2020 m. 28 organizacijos dalyvavo pirmą kartą, 45 organizacijos dalyvavo 2020 ir 2019 m. Dauguma dalyvavusių patvirtino, kad pratybos turėjo tiesioginės naudos gerinant kibernetinių incidentų valdymo kompetencijas. Skirtingai nei 2019 m., 2020 m. vyko 1 dienos trukmės dveji techniniai kibernetinio saugumo mokymai pratybų dalyviams. Mokymų metu buvo demonstruota, kaip buvo galima iširti 2019 m. pratyboms „Kibernetinis skydas 2019“ ir 2020 m. „Kibernetinis skydas 2020“ rengtus kibernetinius incidentus. Nuotoliniuose mokymuose dalyvavo apie 170 žmonių, pratybų įrašų pasidalyta su pratybose dalyvaujančių organizacijų techniniu personalu ir vietiniais instruktoriais.

LK organizuojamose kibernetinio saugumo pratybose „Gintarinė migla 2020“ dalyvavo ES Nuolatinio struktūrizuoto bendradarbiavimo gynybos srityje (angl. *Permanent ES Structured Cooperation, PESCO*) vystomo kibernetinių greitojo reagavimo pajėgų projekto komanda.

05-03 kryptis: pilietiškumo ugdymas, pilietinių galių ir žmogaus teisių apsaugos stiprinimas

Informacija apie Vyriausybės programos įgyvendinimo plane nustatytų krypties ir (arba) darbų rodiklių planuotas ir pasiektas reikšmės:

05-03 krypties rodiklis „Rusijos daromo informacinio poveikio Lietuvos visuomenėje atpažinimas (procentais)“²⁸.

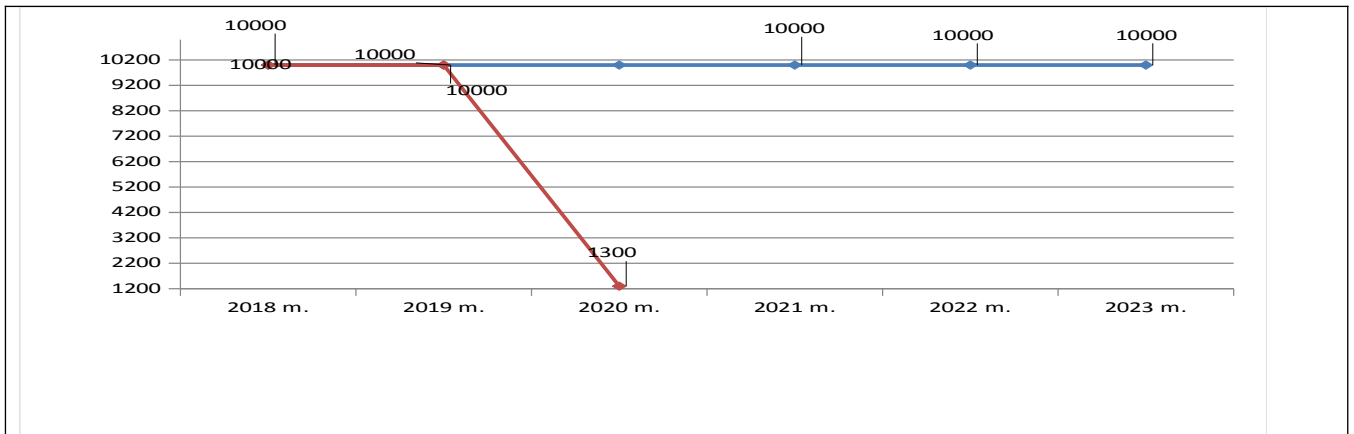
05-03-02 darbo rodiklis „Asmenų, dalyvavusių LK šviečiamuosiuose renginiuose visoje Lietuvoje informacinių grėsmių temomis, skaičius per metus“²⁹

18 grafikas Asmenų, dalyvavusių LK šviečiamuosiuose renginiuose visoje Lietuvoje informacinių grėsmių temomis, skaičius per metus

²⁷ KAM programos produkto vertinimo kriterijus (nuo 2017 m.).

²⁸ Efekto vertinimo kriterijus E-02-02 (nuo 2017 m.).

²⁹ KAM programos produkto vertinimo kriterijus (nuo 2017 m.).

Šaltinis – KAM duomenys.

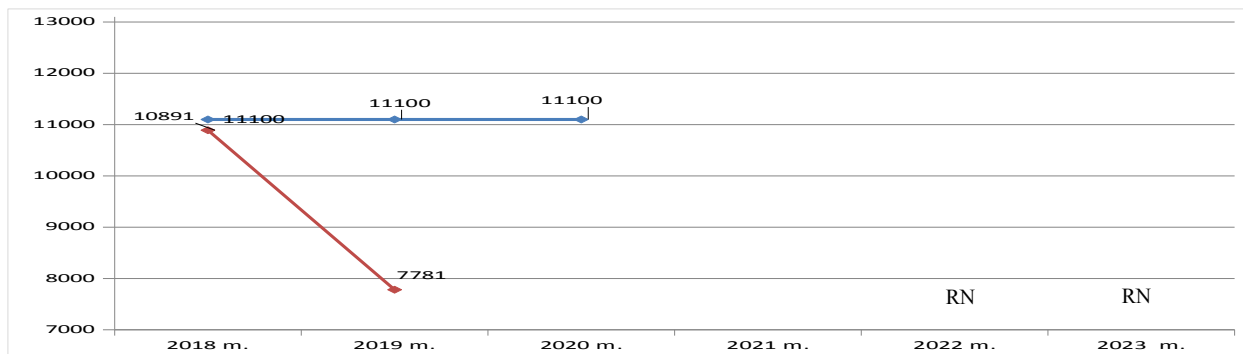
Siekiant šviesti ir konsultuoti visuomenę informacinių grėsmių klausimais, 2020 m. visuomenei skaityta 50 paskaitų (1300 klausytojų auditorijai) apie informacines grėsmes, vykdyti užsiėmimai Lietuvos regionų moksleiviams jų vasaros stovyklų metu. Atsižvelgiant į COVID-19 pandemijos laikotarpiu įvestus apribojimus, didesnis akcentas skirtas LK Strateginės komunikacijos departamento atstovų dalyvavimui diskusijų laidoje televizijoje ir radijuje, bendradarbiauta su žurnalistais rengiant straipsnius apie dezinformaciją, propagandą bei kitą priešišką informacinį poveikį asmenims. Parengtas ir pristatytas visuomenei informacinis/mokomasis projektas (remiantis R. Savukyno medžiaga) „Kaip nugalėti propagandą. Mąstymo klaidų apžvalga“ – išleista brošiūra, lankstinukai ir plakatas – visuomenei populiariai išaiškinantys šią temą. Bendrai pasiekta apie pusę milijono klausytojų auditorija. Pastebima, kad visuomenėje didėja informacinių grėsmių atpažįstamumas, daugėja informacijos ir diskusijų šia tema elektroninėje erdvėje.

05-05 kryptis: valstybės interesų įgyvendinimo tarptautinėje bendruomenėje užtikrinimas

Informacija apie Vyriausybės programos įgyvendinimo plane nustatytų krypties ir (arba) darbų rodiklių planuotas ir pasiektas reikšmes:

05-05 krypties rodiklis „Sąjungininkų pajėgų Lietuvoje (oro policija, NATO priešakinės pajėgos, JAV rotacinės pajėgos ir pratybose dalyvaujantys sąjungininkai) karių skaičius per metus“³⁰.

19 grafikas. Sąjungininkų pajėgų Lietuvoje (oro policija, NATO priešakinės pajėgos, JAV rotacinės pajėgos ir pratybose dalyvaujantys sąjungininkai) karių skaičius per metus

Šaltinis – KAM duomenys.

Dėl informacijos jautrumo nuspręsta, kad šio produkto vertinimo kriterijaus planinės ir faktinės reikšmės nuo 2020 metų bus „Riboto naudojimo“.

2020 m. sąjungininkų pajėgas Lietuvoje sudarė NATO oro policijos misiją Baltijos šalyse vykde Belgijos, Jungtinės Karalystės, Ispanijos, Italijos ir Vokietijos karinių oro pajėgų kontingentai, NATO priešakinių pajėgų bataliono dydžio kovinė grupė, JAV rotacinės pajėgos ir pratybose dalyvaujantys sąjungininkai.

2020 m. nebuvo pasiekta tokia aukšta rodiklio reikšmė kaip 2018 m., tačiau šio rodiklio pasiekimas ženkliai padidėjo, palyginti su 2019 m. Planuotas sąjungininkų karių skaičius būtų pasiektas, jeigu Lietuvoje būtų įvykusios dėl COVID-19 pandemijos atšauktos vienos didžiausių 2020 m. NATO tarptautinės pratybos „Europos gynybas 2020“. Didžiausios įvykusios tarptautinės pratybos Lietuvoje „Puikusias šuolis 2020 II“, kurio

³⁰ KAM programos produkto vertinimo kriterijus (nuo 2017 m.).

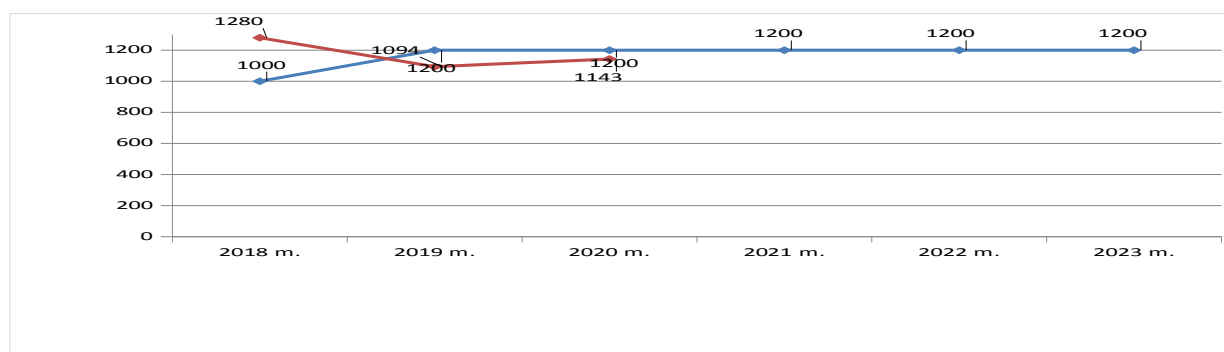
metu pajėgos treniruotos planuoti ir vykdyti greitą NATO pajėgų, kaip kolektyvinės gynybos ir atgrasymo pajėgumų, perdislokavimą.

JAV rotacinių pajėgų, kaip ir NATO priešakinių pajėgų bei oro policijos misiją Lietuvoje atliekančių karių skaičius Lietuvoje pastaraisiais metais išlieka stabilus.

KAM tęsia dvišalį/daugiašalį bendradarbiavimą su sąjungininkais, nuolat dalyvaujama sąjungininkų pratybose bei šalys kviečiamos į LK organizuojamas pratybas, gerinamos sąlygos sąjungininkams priimti.

05-05-02 darbo rodiklis „NATO priešakinių pajėgų (angl. Enhanced Forward Presence, EFP) bataliono dydžio kovinės grupės Lietuvoje karių skaičius“³¹.

20 grafikas. NATO priešakinių pajėgų (angl. Enhanced Forward Presence, EFP) bataliono dydžio kovinės grupės Lietuvoje karių skaičius

Šaltinis – KAM duomenys.

Siekiant užtikrinti Baltijos regiono saugumą ir sumažinti galimo konflikto tikimybę, 2020 m. buvo tęsiamas Vokietijos vadovaujamo NATO priešakinių pajėgų bataliono, kuris nuo 2017 m. pradžios dislokuotas Rukloje, išlaikymas Lietuvoje. 2020 m. karius su technika ir ginkluote šiam batalionui skyrė Nyderlandai, Belgija, Čekija, Norvegija, Prancūzija ir Islandija.

Kaip ir kasmet, 2020 m. NATO priešakinės pajėgos buvo rotuojamos. Skaičiuotina, kad vidutiniškai NATO priešakinės pajėgos sudarė apie 1143 sąjungininkų kariai. Rodiklio faktinė reikšmė pasiekta net 95 proc., t. y. beveik planuotam maksimaliam kovinės grupės karių skaičiui. Paminėtina, jog skirtingais 2020 m. laikotarpiais šiame batalione tarnaujančių karių skaičius kinta, bendrą reikšmės apskaičiavimą lemia ir trumpalaikis kovinės grupės pastiprinimas į Lietuvą pratybų laikotarpiui atvykstančiais kariniais vienetais/kariais.

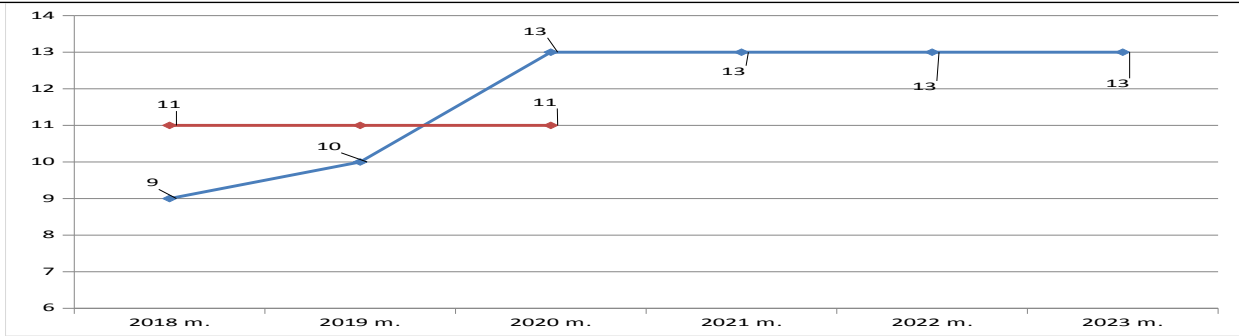
Tikslas išlieka nepakitęs – tęsti NATO priešakinių pajėgų bataliono, kuris dalyvauja Lietuvoje suplanuotuose kariniuose mokymuose ir pratybose, buvimą Lietuvos teritorijoje, taip demonstruojant NATO šalių vienybę ir parengtį vykdyti Baltijos valstybių regiono gynybą. NATO priešakinių pajėgų batalionas kartu su LK kariniais vienetais vykdo intensyvią kovinių rengimų, kurio metu gerina tarpusavio sąveiką rengiantis vykdyti specifines gynybines užduotis bei operacijas.

05-05-02 darbo rodiklis „Valstybių, kurios yra NATO Energetinio saugumo kompetencijos centro narės, skaičius“³².

21 grafikas. Valstybių, kurios yra NATO Energetinio saugumo kompetencijos centro narės, skaičius

³¹ KAM programos produkto vertinimo kriterijus (nuo 2017 m.).

³² KAM programos produkto vertinimo kriterijus (nuo 2017 m.).

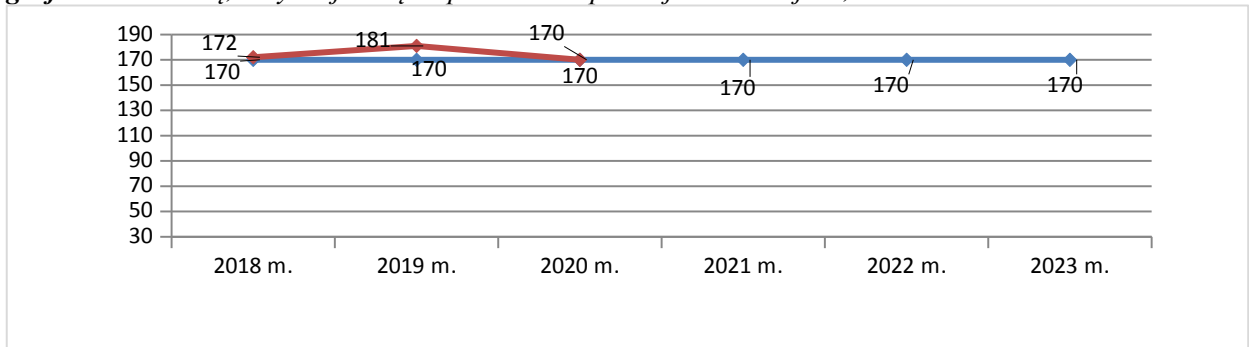
Šaltinis – KAM duomenys.

Pagrindinis NATO Energetinio saugumo kompetencijos centro (toliau – Centras) narių skaičiaus augimas fiksuotas 2014–2018 m. (2014 m. prie Centro prisijungė Sakartvelas ir Jungtinė Karalystė, 2017 m. – JAV ir Vokietija, o 2018 m. – Suomija).

2020 m. buvo dedamos nuolatinės Lietuvos pastangos dvišaliais ir daugiašaliais formatais skatinant Lenkiją ir Ukrainą baigti prisijungimo prie Centro procesus (pradėtus 2018 m.). Tačiau valstybių narių skaičius nuo 2018 m. nepakito, kadangi prisijungimo proceso eiga ir greitis priklauso ir nuo esamų Centro šalių narių, kurios turi oficialiai suderinti naujų narių stojimo sutartis, teisinių–administracinių procesų ypatumų. Lenkijos stojimo sutarties derinimas vėluoja dėl užtrukusių Prancūzijos ir Turkijos derinimo procedūrų. Stojimo procesas vėlavo ir dėl su COVID-19 pandemija susijusių aplinkybių. Ukrainos stojimo sutarties pasirašymas (planuotas 2020 m. lapkričio 17 d.) atidėtas, nes dėl COVID-19 pandemijos nevyksta aukšto lygio vizitai, vieno iš kurių metu planuojama pasirašyti stojimo sutartį.

05-05-03 darbo rodiklis „LK karių, dalyvaujančių tarptautinėse operacijose ir misijose, skaičius“³³

22 grafikas. LK karių, dalyvaujančių tarptautinėse operacijose ir misijose, skaičius

Šaltinis – KAM duomenys.

Lietuvos indėlis į tarptautines operacijas ir ES mokymo misijas buvo padidėjęs 2019 m., kai palyginti su 2018 m., operacijose dalyvaujančių karių skaičius išaugo nuo 172 iki 181 kario, o palyginti su 2017 m. – net ketvirtadaliu (nuo 135 padidėjo iki 181). Karių skaičiaus didėjimą tarptautinėse operacijose 2019 m. lėmė Lietuvos prisijungimas prie NATO misijos Irake ir aktyvus Perdислоkuojamojo ryšių ir informacinių sistemų modulio (PRISM), priskirto NATO greitojo reagavimo pajėgoms (NRF), dalyvavimas tarptautinėse operacijose.

Lietuvos indėlis į tarptautines operacijas ir ES mokymo misijas 2020 m. palyginti su 2019 m., sumažėjo 6 proc. nuo 181 iki 170 karių, tačiau planinė reikšmė buvo pasiekta. Karių skaičiaus mažėjimą tarptautinėse operacijose 2020 m. lėmė tai, kad Danija paankstino savo mokymo misijos Irake atitraukimą ir todėl, kad reaguojant į vis blogėjančią COVID-19 pandemijos situaciją tarptautinių operacijų rajonuose, tarptautinių operacijų vadų sprendimu, buvo mažinamas pareigybių skaičius misijose. Taip pat 2020 m. buvo panaikinta karinė ES jūrų pajėgų Viduržemio jūros regiono (angl. EUNAVFORMED) operacija „SOPHIA“.

III SKYRIUS KAS PLĖTROS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

KAS įgyvendina ilgalaikę valstybinę saugumo stiprinimo – **KAS plėtros programą**, kurioje nustatyti ilgojo laikotarpio KAS plėtros tikslai, uždaviniai ir prioritetai (Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. gruodžio 20 d. nutarimu Nr. XIII-1825 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2006 m. liepos 4 d. nutarimo Nr. X-743 „Dėl

³³ KAM programos produkto vertinimo kriterijus (nuo 2017 m.).

Krašto apsaugos sistemos plėtros programos patvirtinimo“ pakeitimo“ išdėstyta nauja redakcija).

2020 m. KAS tęsė nuoseklų nacionalinių gynybos pajėgumų vystymą, vykdydama KAS plėtros programą ir siekdama KAS plėtros vizijos – LK, pajėgi užtikrinti patikimą atgrasymą ir valstybės ginkluotą gynybą. Svarbiausiu KAS vystymo tikslu išliko modernizacija – kariuomenės kovinės galios stiprinimas.

KAS vystymas 2020 m. rėmėsi dviem su KAS plėtros programa susijusiais planais: KAS 2019–2028 m. įsigijimų, susietų su pajėgumais, planu (Vyriausybės 2019 m. birželio 12 d. nutarimas Nr. 579-7) ir KAS 2019–2028 m. personalo plėtros planu (Vyriausybės 2019 m. birželio 5 d. nutarimas Nr. 536, galiojanti suvestinė redakcija nuo 2020 m. rugpjūčio 12 d. (nutarimas Nr. 896)).

Pajėgumų modernizacija 2020 m. buvo vykdoma atsižvelgiant į svarbiausius KAS plėtros prioritetus ir orientuojantis į kokybę. Buvo diegiami nauji koviniai pajėgumai, pavyzdžiui, savaeigės haubicos „PzH2000“, pėstininkų kovos mašinos „Vilkas“ ir vidutinio nuotolinio oro gynybos sistema NASAMS. Taip pat 2020 m. pasirašytos sraigtasparnių platformos (4 universalių sraigtasparnių UH-60M „Black Hawk“) bei 1 minų medžiojimo, paieškos ir gelbėjimo HUNT klasės laivo įsigijimo sutartys.

Didelis dėmesys buvo skiriamas individualiai karių ekipuotei ir aprūpinimui. Taip pat buvo vystomi logistinės paramos pajėgumai, užtikrinamas saugus informacijos perdavimas ir stiprinamas kibernetinis saugumas. Atsižvelgiant į sparčią LK struktūros plėtrą, ginkluotės įsigijimus, intensyvesnį sąjungininkų buvimą šalyje, dėmesys bei finansavimas buvo skiriami ir karinės infrastruktūros atnaujinimui bei plėtrai.

Personalo plėtros srityje dabartinis planas iki 2028 m. leidžia užtikrinti LK iškeltų karinių tikslų įgyvendinimą ir tarptautinių įsipareigojimų vykdymą bei atitiktį sprendimams dėl LK plėtros krypčių. Seimas 2019 m. gruodžio 19 d. priėmė įstatymą Nr. XIII-2709 dėl LR principinės kariuomenės struktūros nustatymo ir KAS personalo ribinio skaičiaus patvirtinimo. Šiuo įstatymu buvo patvirtinta nuolatinė principinė kariuomenės struktūra ir jai sukomplektuoti reikiami KAS personalo skaičiai. Minimali jų riba atitinka realias šiandienos komplektavimo finansines, infrastruktūros ir personalo pritraukimo galimybes, o maksimali – optimalų poreikį principinei kariuomenės struktūrai užpildyti. Nuo 2020 m. šie skaičiai keičiami ne kasmet, bet tik pasikeitus saugumo aplinkai, nacionalinio saugumo politikos prioritetams ir uždaviniams, KAS finansavimui ar LK personalo komplektavimo poreikiams. 2020 m. KAS personalo ribiniai skaičiai nebuvo keisti.

KAS plėtros programos įgyvendinimas vertinamas pagal KAS plėtros programos 1 priede nustatytus vertinimo kriterijus, kurių įvykdymo reikšmės pateiktos 6 lentelėje.

6 lentelė. KAS plėtros programos įgyvendinimo vertinimo kriterijų vykdymo suvestinė

Vertinimo kriterijus	2019 m. faktas	2020 m. planas	2020 m. faktas	Viršijimo / nepasiekimo priežastys
LK modernizavimas ir kovinės galios didinimas				
Kovinių, kovinės paramos ir kovinio aprūpinimo vienetų personalo sukomplektavimas pagal KAS institucijų ir jų padalinių organizacines struktūras ir įrangos lenteles (OSĮL) (procentais)	RN	RN	RN	<i>Žr. efekto kriterijaus E-01-02 aprašymą 1-ojo strateginio tikslo įgyvendinimo dalyje</i>
GRP personalo sukomplektavimas (procentais)	RN	RN	RN	<i>Žr. efekto kriterijaus E-01-05 aprašymą 1-ojo strateginio tikslo įgyvendinimo dalyje</i>
Karinių vienetų aprūpinimas kritine įranga pagal OSĮL (procentais)	RN	RN	RN	<i>Žr. efekto kriterijaus E-01-03 aprašymą 1-ojo strateginio tikslo įgyvendinimo dalyje</i>
Sausumos pajėgumai, parengti dalyvauti tarptautinėse operacijose ir misijose kartu su sąjungininkų pajėgomis (procentais)	18,7	15,0	15,0	<i>Žr. efekto kriterijaus E-01-04 aprašymą 1-ojo strateginio tikslo įgyvendinimo dalyje</i>
Karių, įgijusių pagrindinį karinį parengtumą ir	24 600	22 000	22 121	<i>Žr. efekto kriterijaus E-01-06 aprašymą 1-ojo strateginio tikslo įgyvendinimo</i>

išleistų į atsargą ne vėliau kaip prieš 10 m., skaičius ³⁴				dalyje
Sukauptos strateginės (neliečiamosios) atsargos, palyginti su būtinu jų kiekiu, nustatytos trukmės ir apimties operacijoms vykdyti (procentais)	RN	RN	RN	Žr. Vyriausybės programos įgyvendinimo 05-01-02 darbo rodiklio aprašymą
Į LŠS kovinius būrius įrašytų šaulių skaičius	265	250	288	Žr. Vyriausybės programos įgyvendinimo 05-01-02 darbo rodiklio aprašymą
Tarptautinių įsipareigojimų vykdymas				
NATO rengiamas Lietuvos nacionalinių kariuomenės vystymo planų ir NATO įsipareigojimų vykdymo vertinimas (vertinimas teikiamas kas antri metai)	Gera	–	–	Žr. efekto kriterijaus E-02-04 aprašymą 2-ojo strateginio tikslo įgyvendinimo dalyje
Kariai, dalyvaujantys tarptautinėse operacijose ir misijose (procentais)	1,12	≤ 2	1,07	Žr. efekto kriterijaus E-03-01 aprašymą 3-ojo strateginio tikslo įgyvendinimo dalyje
Valstybės pasirengimas priimti NATO ypač greito reagavimo pajėgas (angl. <i>Very High Readiness Joint Task Force</i> , VJTF) (procentais)	RN	RN	RN	Žr. efekto kriterijaus E-02-05 aprašymą 2-ojo strateginio tikslo įgyvendinimo dalyje
Valstybės ir savivaldybių institucijų ar įstaigų pasirengimas mobilizacijai (procentais)	RN	RN	RN	Šio veiksmo vykdymui įtakos turėjo dėl Covid-19 koronaviruso infekcijos šalyje įvestas karantinas, kurio metu buvo draudžiama arba rekomenduojama neorganizuoti renginių, kuriuose dalyvauja didelis asmenų skaičius, o mobilizaciniuose ir priimančiosios šalies paramos mokymuose paprastai dalyvauja nuo 20 iki 70 (ar daugiau) asmenų. Esant nepalankioms sąlygoms organizuoti mokymus, pagal galimybes buvo vykdoma kita kryptinga veikla valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų parengimui mobilizacijai: – <i>Mobilizacijos planai</i> . Buvo vertinami civilinių mobilizacijos institucijų pateikti mobilizaciniai planai, rengiamos ir teikiamos šių planų derinimo išvados; – <i>Civilinio mobilizacinio personalo rezervas (toliau – CMPR)</i> . Buvo peržiūrėti civilinių mobilizacijos institucijų pateikti CMPR sąrašai, analizuojama, ar į juos įtraukti asmenys atitinka MPŠPI nuostatas ir yra būtini mobilizacijos planuose numatytų priemonių vykdymui, teiktos išvados

³⁴ Vertinimo kriterijus nuo 2018 m. gruodžio mėn.

				dėl šių sąrašų tikslinimo; – <i>parengtas ir priimtas MPŠPI</i> pakeitimo įstatymas, kuriuo įvestos naujos nuostatos, prisidėsiančios prie mobilizacijos sistemos tobulinimo ir CMI pasirengimo mobilizacijai gerinimo (sukurti mobilizacijos valdymo elementai, patobulinta mokymų ir CMPR sudarymo sistema ir kt.). Lygiagrečiai buvo rengiami MPŠPI įgyvendinantys teisės aktai.
Atsparumas kibernetinėms ir informacinėms atakoms				
Įjungtų į KSIT valstybės informacinių išteklių ir ypatingos svarbos informacinės infrastruktūros valdytojų dalis (procentais)	70	85	81	<i>Žr. Vyriausybės programos įgyvendinimo 05-02 krypties rodiklio aprašymą</i>
Rusijos daromo informacinio poveikio Lietuvos visuomenėje atpažinimas (procentais)	58	68	63	<i>Žr. efekto kriterijaus E-02-02 aprašymą 2-ojo strateginio tikslo įgyvendinimo dalyje</i>
Lietuvos piliečių, pasirengusių ginti šalį, dalis (procentais)	48,5	49	49	<i>Žr. efekto kriterijaus E-02-03 aprašymą 2-ojo strateginio tikslo įgyvendinimo dalyje</i>

NACIONALINĖS KIBERNETINIO SAUGUMO STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TARPINSTITUCINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS

Siekiant užtikrinti Nacionalinėje kibernetinio saugumo strategijoje, patvirtintoje Vyriausybės 2018 m. rugpjūčio 13 d. nutarimu Nr. 818 „Dėl Lietuvos Respublikos kibernetinio saugumo įstatymo įgyvendinimo“ (toliau – Strategija), iškeltų tikslų ir uždavinių kibernetinio saugumo srityje įgyvendinimą, Vyriausybės 2019 m. liepos 3 d. nutarimu Nr. 709 patvirtintas trejų metų Nacionalinės kibernetinio saugumo strategijos įgyvendinimo tarpinstitucinis veiklos planas (toliau – TVP). TVP įgyvendina ne tik TVP koordinatorius – KAM, bet ir jai pavaldūs KAM padaliniai, kitos valstybės institucijos ir įstaigos ir jiems pavaldūs padaliniai – Vidaus reikalų ministerija (toliau – VRM), Vyriausybės kanceliarija (toliau – LRVK), Užsienio reikalų ministerija (toliau – URM), Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – RRT), Teisingumo ministerija (toliau – TM), Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM).

Pagrindinės TVP veiklos kryptys

Siekiant sutelkti valstybės institucijų ir įstaigų pastangas užtikrinti galimybę Lietuvos visuomenei saugiai naudotis informacinių ir ryšių technologijų teikiama galimybėmis, efektyviai ir laiku identifikuoti kibernetinius incidentus, užkirsti kelią jų atsiradimui ir plitimui, valdyti kibernetinių incidentų sukeltas pasekmes, TVP įgyvendinančių institucijų veikla buvo orientuota į 5 pagrindinius tikslus:

- stiprinti valstybės kibernetinį saugumą bei kibernetinių gynybos pajėgumų plėtrą;
- užkardyti ir tirti nusikalstamas veikas kibernetinėje erdvėje;
- skatinti ir plėtoti kibernetinio saugumo kultūrą ir inovacijas;
- stiprinti glaudų viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą;
- stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą ir užtikrinti tarptautinių įsipareigojimų kibernetinio saugumo srityje vykdymą.

2020 m. visame pasaulyje paplitęs COVID-19 virusas ir jo pasekmės sukėlė naujų iššūkių ir įtampas ne tik kibernetinio saugumo užtikrinimo srityje, bet taip pat turėjo įtakos suplanuotų TVP priemonių vykdymui. Nors 2020 m. įgyvendinant TVP 1 priede numatytas priemones dalyvavo daugiau asignavimų valdytojų nei 2019 m.: prie KAM, VRM, URM, LRVK ir RRT 2020 m. prisidėjo TM ir ŠMSM, tačiau dalis suplanuotų priemonių buvo neįvykdytos arba įvykdytos iš dalies ir tam iš dalies įtakos turėjo su COVID-19 viruso plitimu susiję visuomeninio gyvenimo suvaržymai.

Kaip ir 2019 m., daugiausia priemonių ir lėšų 2020 m. buvo numatyta Strategijos pirmajam tikslui „Stiprinti valstybės kibernetinį saugumą bei kibernetinių gynybos pajėgumų plėtrą“ įgyvendinti. Visų 2020 m. TVP numatytų vykdyti priemonių sąrašas pateiktas 7 lentelėje.

7 lentelė. TVP priemonės pagal Strategijos tikslus

Strategijos tikslo pavadinimas	2020 m. suplanuotų vykdyti TVP priemonių skaičius	Dalyvaujančios institucijos
1 tikslas „Valstybės kibernetinio saugumo ir kibernetinių gynybos pajėgumų plėtros stiprinimas“	9	KAM (8 priemonės), LRVK (1 priemonė)
2 tikslas „Nusikalstamų veikų kibernetinėje erdvėje užkardymas, tyrimas ir prevencija“	3	TM (1 priemonė), RRT (1 priemonė), KAM (1 priemonė)
3 tikslas „Kibernetinio saugumo kultūros ir inovacijų skatinimas“	7	KAM (5 priemonės), VRM (1 priemonė), ŠMSM (1 priemonė)
4 tikslas „Glaudaus viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo stiprinimas“	1	KAM
5 tikslas „Tarptautinio bendradarbiavimo stiprinimas ir tarptautinių išipareigojimų kibernetinio saugumo srityje vykdymo užtikrinimas“	2	KAM (1 priemonė), URM (1 priemonė)
Iš viso:	22 (2019 m. buvo vykdoma 12 priemonių)	KAM, VRM, LRVK, RRT, URM, ŠMSM, TM

Asignavimų panaudojimas

2020 m. TVP finansuoti iš viso buvo suplanuota 3 389,8 tūkst. Eur (2019 m. – 1 583,2 tūkst. Eur), o panaudota – 2 236,3 (2019 m. – 1 537,92 tūkst. Eur), t.y. panaudota 66 proc. visų suplanuotų TVP lėšų (žr. 8 lentelę). 2020 m. ES ir kitų tarptautinės finansinės paramos lėšų bei kitų šaltinių lėšų (ES finansinė parama projektams įgyvendinti ir kitos teisėtai gautos lėšos) TVP priemonėms įgyvendinti buvo panaudota daug mažiau – atitinkamai 8,8 tūkst. Eur (13 proc. nuo suplanuotos sumos) ir 37,8 tūkst. Eur (9 proc. nuo suplanuotos sumos).

8 lentelė. 2020 m. TVP priemonėms įgyvendinti panaudotos valstybės biudžeto ir kitų šaltinių lėšos (tūkst. Eur)

Igyvendinanti institucija	Panaudotos lėšos	Panaudojimo procentas	TVP suplanuotų priemonių skaičius
KAM	1 279,5	54	16 (2019 m. – 8)
VRM	0	0	1 (2019 m. – 1)
URM	1	13	1 (2019 m. – 1)
LRVK	929,9	93	1 (2019 m. – 1)
RRT	8,41	93	1 (2019 m. – 1)
ŠMSM	17,5	159	1 (2019 m. – 0)
TM	0	0	1 (2019 m. – 0)
Iš viso	2 236,3	66	22

TVP ir Strategijos tikslui „Valstybės kibernetinio saugumo ir kibernetinių gynybos pajėgumų plėtros stiprinimas“ įgyvendinti daugiausia asignavimų suplanavo KAM, tačiau dėl įvairių priežasčių asignavimai nebuvo panaudoti 2 TVP priemonėms³⁵ (detalesnė informacija apie kiekvienos TVP priemonės vykdymą pateikta KAM parengtoje TVP 2020 metų asignavimų panaudojimo ataskaitoje). Prie pirmojo Strategijos tikslo įgyvendinimo, kaip ir 2019 m., asignavimais reikšmingai prisidėjo LRVK, vykdydama kibernetinį ir

³⁵ TVP priemonėms: 1.1.1. „vystyti Lietuvos kariuomenės Specialiųjų operacijų pajėgų karinių bazių infrastruktūrą (įkurti Regioninį kibernetinio saugumo centrą)“, 1.2.1. „parengti kaštų ir naudos kibernetiniam saugumui užtikrinti analizės ir kontrolės modelį, siekiant sudaryti galimybes kibernetinio saugumo subjektams planuoti kibernetiniam saugumui užtikrinti skirtas lėšas“.

informacinį atsparumą skatinančią visuomenės informavimo kampaniją.

KAM veikla

Pandemijos nulemti visuomeninio gyvenimo suvaržymai Lietuvoje ir pasaulyje turėjo įtakos KAM ir jai pavaldžių įstaigų veiklai, dėl ko nebuvo pilnai panaudoti tam tikrų priemonių asignavimai ar pasiektos suplanuotų vertinimo kriterijų reikšmės (pvz., karantinas Lietuvoje ir pasaulyje ypač daug įtakos turėjo priemonių, susijusių su tarptautiniu bendradarbiavimu, vykdymui). Kitos kriterijų, už kuriuos atsakingas KAM, reikšmių nepasiekimo ar viršijimo bei asignavimų nepanaudojimo (ne pilno panaudojimo) priežastys yra detalios nurodytos KAM parengtose TVP 2020 m. vertinimo kriterijų rezultatų ir asignavimų panaudojimo ataskaitose.

Tačiau daugelis TVP priemonių, stiprinančių kibernetinį saugumą, 2020 m. pagal galimybes buvo vykdomos ir plėtojamos toliau, įgyvendinant Kibernetinio saugumo įstatymą, jo įgyvendinamuosius teisės aktus, kitus Lietuvos ir ES teisės aktus, susijusius su kibernetiniu saugumu bei vykdant įvairias iniciatyvas kibernetinio saugumo srityje.

Įgyvendinant TVP priemones, kurioms buvo numatyti asignavimai, KAM ir jai pavaldžių įstaigų kryptingos veiklos dėka:

- 2020 m. sausio mėn. NKSC pradėjo veikti karinis saugumo operacijų centras (toliau – MilCERT). MilCERT užtikrina KAS informacinių sistemų kibernetinį saugumą. Planuojama, kad pilną pajėgumą MilCERT pasieks po kelerių metų, kai bus parengta pakankamai personalo nenutrūkstamam KAS informacinių sistemų stebėjimui ir gynybai organizuoti.
- 2020 m. buvo tęsiamas ES nuolatinio struktūrizuoto bendradarbiavimo projektas „Kibernetinės greitojo reagavimo pajėgos ir tarpusavio pagalba kibernetinio saugumo srityje“ ir pasiektas pajėgų pradinis operacinis pajėgumas. 2020 m. budinčių pajėgų rotacijai vadovavo Lietuva, jas sudarė kibernetinio saugumo specialistai iš Lietuvos, Lenkijos, Nyderlandų ir Rumunijos. Šios pajėgos 2020 m. nuotoliniu būdu dalyvavo dvejose kibernetinio saugumo pratybose. Pajėgų kibernetiniai gebėjimai ir veikimo procedūros 2020 m. buvo išbandytos pakviečiant pajėgas atlikti kibernetinio saugumo pažeidžiamumo vertinimą Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos interneto svetainėse.
- 2020 m. spalio 20-22 dienomis surengtos kasmetinės nacionalinės kibernetinio saugumo pratybos „Kibernetinis skydas 2020“, NKSC atstovai nuotoliniu būdu tobulino savo kibernetinių incidentų valdymo įgūdžius tarptautinėse kibernetinio saugumo pratybose.
- Diegtos ir atnaujintos priemonės KSIT, siekiant užtikrinti efektyvų ir abipusį pasitikėjimą skatinantį tinklo narių bendradarbiavimą.
- Pradėtas įgyvendinti ES struktūrinių fondų finansuojamas projektas „Kompleksiniai kibernetinės saugos mokymai valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų dirbantiesiems“ – įvykdyta dalis suplanuotų viešųjų pirkimų.
- Siekiant pasiruošti sklandžiai įgyvendinti 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentą (ES) 2019/881 dėl ENISA (Europos Sąjungos kibernetinio saugumo agentūros) ir informacinių ir ryšių technologijų kibernetinio saugumo sertifikavimo, inicijuota galimybių studija, kuria siekiama iširti Lietuvos rinkos subjektų poreikį ir gebėjimus dalyvauti kibernetinio saugumo sertifikavimo sistemoje bei kokie gebėjimai yra reikalingi pagal reglamento nuostatas steigiamai nacionalinei kibernetinio saugumo sertifikavimo institucijai, kuria planuojama paskirti NKSC.
- Toliau tęsiami du inovatyvūs kibernetinio saugumo srities projektai, vienas iš jų skirtas saugiam kriptografiniais metodais pagrįstam dalijimosi informacija būdai sukurti, kitas – ankstyvojo kibernetinių grėsmių aptikimo ir užkardymo sistemai (daugiau informacijos apie šiuos projektus pateikta TVP 2020 metų asignavimų panaudojimo ataskaitoje³⁶).
- Įsigyta reikiama techninė ir programinė įranga, reikalinga Ryšių ir informacinių sistemų batalionui aprūpinti kibernetinės gynybos priemonėmis.
- Sukurta MAPPI (angl. *MAP of Public Internet*) sistema, kuri leidžia NKSC realiuoju laiku stebėti ir vertinti Lietuvos kibernetinės erdvės ekosistemos anomalijas ir grėsmes ir tinkamai į jas reaguoti.

³⁶ Kibernetinio saugumo srities inovacijų plėtrą skatinančių projektų Lietuvoje buvo vykdoma ir daugiau. Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros (MITA) duomenimis, pagal programas „Inočekiai“, „Inostartas“ ir „Inopatentas“ 2020 m. buvo finansuoti keturi projektai; taip pat dar trys projektai vykdomi pagal programos „Horizontas 2020“ kvietimus (vienas pradėtas vykdyti 2019 m., du – 2020 m.). GRA duomenimis, 2020 m. buvo inicijuotas vienas kibernetinio saugumo tematikos projektas, kuriam buvo pritarta ir jis bus pradėtas vykdyti 2021 m. 2020 m. Lietuvos mokslų taryba paskelbė Reikminių tyrimų kvietimą, kurio viena iš pasiūlytų ir atrinktų vykdyti temų yra susijusi su kibernetinio saugumo kompetencijų modelio kūrimu.

(Daugiau informacijos žr. II skirsnyje „Strateginių tikslų įgyvendinimas“.)

LK, NKSC, KAM 2020 m. taip pat vykdė kitas, TVP preambulėje numatytas reikšmingas veiklas, kurioms vykdyti nebuvo išskirti konkretūs asignavimai :

- 2020 m. kovo mėn. buvo parengtas ir patvirtintas **Kibernetinio pajėgumo planas**, kuriuo remiantis bus stiprinami KAS institucijų ir įstaigų, veikiančių kibernetinio saugumo srityje, kibernetinio saugumo pajėgumai.

- 2020 m. rugsėjo mėn. parengti **Lietuvos Respublikos kibernetinio saugumo įstatymo ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso pakeitimo įstatymo projektai**, numatantys Lietuvos rinkos subjektams galimybę informacinių ir ryšių technologijų produktus, procesus ir paslaugas sertifikuoti pagal Europos kibernetinio saugumo sertifikavimo schemas ir įteisinantys atsakingo ryšių ir informacinių sistemų pažeidžiamumą atskleidimo modelį Lietuvos teisinėje sistemoje.

- Siekiant didinti penktosios kartos judriojo ryšio (5G) saugumą, 2020 m. birželio 30 d. Seime priimtas Lietuvos Respublikos **nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas**, kuriuo įmonės, teikiančios 5G ryšio paslaugas ar valdančios šioms paslaugoms teikti reikalingą infrastruktūrą, KAM siūlymu, nuo 2020 m. spalio mėn. įtrauktos į nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių sąrašą. Tokios 5G įmonės savo veikloje privalo įgyvendinti papildomas saugumo priemones (taip pat ir kibernetinio saugumo), o savo veiklą organizuoti ir vykdyti taip, kad nekiltų grėsmė nacionalinio saugumo interesams.

- Siekiant Lietuvoje identifikuoti informacinę infrastruktūrą, kuri užtikrina būtiniausių paslaugų teikimą gyventojams ir įmonėms bei kurios sutrikdymas galėtų paveikti valstybės funkcionavimą, KAM parengė ir 2020 m. gruodžio mėn. **Vyriausybei pateikė Vyriausybės nutarimo, kuriuo siūloma patvirtinti atnaujintą YSII ir jos valdytojų sąrašą**, projektą.

- 2020 m. gruodžio mėn. KAM parengė pasiūlymus dėl **naujos, tarptautiniais standartais grįstos, kibernetinio saugumo reikalavimų sistemos** projekto.

- 2020 m. žengti dar keli žingsniai Kaune **kuriant Regioninį kibernetinės gynybos centrą**. 2020 m. spalio mėn. NKSC pradėjo vykdyti centro funkcijas, o JAV patvirtino skirsiančios 10 mln. dolerių kibernetinio saugumo mokymų infrastruktūros sukūrimui Kaune. Centras turėtų tapti pagrindine Lietuvos ir JAV dvišalio bendradarbiavimo kibernetinėje srityje platforma, jame taip pat bus bendradarbiaujama su Sakartvelo bei Ukrainos kibernetinio saugumo specialistais. Pagrindiniai centro uždaviniai – skatinti inovatyvių kibernetinio saugumo technologijų kūrimą, rengti kibernetinio saugumo specialistus bei tarpusavyje keistis informacija apie kibernetines grėsmes.

- KAS darbuotojai aktyviai dalyvavo įvairiose tarptautinių organizacijų, jų sudarytų darbo grupių veiklose, buvo intensyviai plėtojamas dvišalis bendradarbiavimas su JAV, Sakartvelo, Ukrainos kompetentingomis institucijomis.

- 2020 m. buvo atnaujintas ir papildytas KAM žinomų **tarptautinio bendradarbiavimo kibernetinio saugumo srityje formų sąrašas**: nustatytos Lietuvos institucijos, kurių atstovai dalyvauja tarptautinių organizacijų sudarytose darbo grupėse ir šiose grupėse svarstomų klausimų spektras. Atnaujintame tarptautinių kibernetinio saugumo formų sąrašė iš viso išskirta 40 NATO, ES, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos, Jungtinių Tautų, dvišalių formų.

- LK nustatė **Lietuvos mokslo ir studijų institucijas, rengiančias kibernetinio saugumo, informacinių technologijų specialistus, kuriuos galima būti pakviesti tarnybai į LK** ir taip prisidėti prie LK kibernetinių pajėgumų plėtros, tačiau dėl su COVID-19 virusu susijusių apribojimų viešininimo seminarai šiose institucijose nebuvo vykdomi.

- LK GŠ 2020 m. rugsėjo 14–25 d. organizavo (pratybos vyko iš dalies nuotoliniu būdu) **kibernetinio saugumo pratybas „Gintarinė migla 2020“**, kuriose buvo tobulinti kariuomenės ir civilinio sektoriaus informacinių technologijų specialistų įgūdžiai vykdant YSII kibernetinę gynybą.

- NKSC organizavo **30 kibernetinio saugumo pagrindų mokymų**, vykdytos kitos **kibernetinio saugumo švietimo iniciatyvos, skirtos kibernetinio saugumo aplinkai gerinti**: publikuoti 94 pranešimai kibernetinio saugumo temomis socialiniuose tinkluose „Facebook“ ir „Twitter“ NKSC ir KAM paskyroje, parengta ir NKSC interneto svetainėje www.nksc.lt paskelbta 10 informacinių kibernetinio saugumo biuletenių ir 18 naujienų; visuomenei pristatyta 2019 m. Nacionalinio kibernetinio saugumo būklės ataskaita³⁷ (lietuvių ir

³⁷ Lietuvos statistikos departamento 2020 m. vykdyti tyrimai (Informacinių technologijų naudojimo namų ūkiuose statistinis tyrimas IT(NŪ)-01 ir informacinių technologijų naudojimo įmonėse statistinis tyrimas ITP-01) taip pat prisidėjo prie išsamesnės, su kibernetiniu saugumu,

anglų kalbomis); dalyvauta Nacionalinės švietimo agentūros organizuotame projekte „Saugėnis internetas“, organizuoti „NKSC pusryčiai“ kibernetinio saugumo subjektams, kuriuose buvo pristatomos NKSC atliktos analizės, teisėkūros pasikeitimai, patarimai ir rekomendacijos.

- NKSC periodiškai atliko viešojo sektoriaus interneto svetainių grėsmių ir žinomų saugumo spragų vertinimus. Apie pavojingiausias spragas svetainių valdytojai buvo informuojami tiesiogiai. 2020 m. išsiųsti 197 tokie pranešimai.

KAM yra atsakinga už du efekto kriterijus, numatytus TVP 2 priede: E-1 „Lietuvos Respublikos vieta pasauliniame kibernetinio saugumo indekse ne mažesnė, nei nurodyta“ ir E-2 „Kibernetinių incidentų grėsmės lygis, ne didesnis nei nurodyta“. *(Daugiau informacijos žr. antro strateginio tikslo E-02-06 ir E-02-07 efekto kriterijų aprašymuose.)*

Kitų įgyvendinant TVP dalyvaujančių valstybės institucijų ir įstaigų veikla

VRM ir jai pavaldžių padalinių veikla

Policijos departamentas prie VRM, siekdamas plėtoti valstybės pajėgumą ir gebėjimą kovoti su nusikalstamomis veikomis kibernetinėje erdvėje, stiprinti teisėsaugos institucijų darbuotojų profesinius gebėjimus bei plėtoti efektyvų tarptautinį bendradarbiavimą, 2020 m. organizavo vienus specializuotus mokymus (dėl paskelbto karantino Lietuvoje mokymų vyko mažiau, nei buvo planuota) Lietuvos kriminalinės policijos biuro (toliau – LKPB) Sunkaus ir organizuoto nusikalstamumo tyrimo 5-osios valdybos ir apskričių vyriausiųjų policijos komisariatų pareigūnams, užtikrino LKPB Sunkaus ir organizuoto nusikalstamumo tyrimo 5-osios valdybos atstovų dalyvavimą (fiziniu ir nuotoliniu būdu) tarptautinių organizacijų sudarytose darbo grupėse ir organizuotuose susitikimuose nusikalstamų veikų kibernetinėje erdvėje klausimais. Taip pat ataskaitiniu laikotarpiu tiriant nusikalstamas veikas kibernetinėje erdvėje, Sunkaus ir organizuoto nusikalstamumo tyrimo 5-osios valdybos atstovai aktyviai dalyvavo 20 tarptautinių operacijų (iš kurių 19 buvo įvykdytos). Išskirtinos šios tarptautinės operacijos:

- 2020 m. rugsėjo mėnesį buvo įvykdyta tarptautinė operacija bendradarbiaujant su Rumunijos ir Estijos teisėsaugos pareigūnais, kurių metu buvo sulaukyti trys Rumunijos organizuotos grupės nariai, įtariami asmens duomenų bei pinigų pasisavinimu;

- 2020 m. lapkričio mėn. dalyvauta dvejose ES šalių bendrose tarptautinėse operacijose, po kurių šimtams tūkstančių vartotojų panaikinta galimybė neteisėtai matyti tam tikrų mokamų koduotų TV programų turinį ir visoje Europoje išardyti net keli dideli organizuoto nusikalstamumo tinklai.

VRM vykdo iš ES struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamą projektą Nr. 10.1.5-ESFA-V923-01-0006 „Inovatyvių informacinių technologijų, skirtų efektyviam viešojo valdymo sektoriaus žmoniškųjų išteklių valdymui, sukūrimas ir įdiegimas“ (toliau – Projektas). Projekto tikslas – padidinti žmoniškųjų išteklių valdymo valstybės ir diplomatinėje tarnyboje efektyvumą, sukuriant tam reikalingas informacinių technologijų priemones. Įgyvendinant projektą bus vykdoma daug veiklų, kurių viena tiesiogiai susijusi su TVP priemonės įgyvendinimu ir yra skirta sukurti ir įdiegti valstybės tarnautojų nuotolinio mokymosi platformą, įdiegti pirminį mokymo programų paketą (taip pat bus galimybė paskelbti ir kibernetinio saugumo mokymo programas). 2020 m., vykdant projektą, buvo parengti projekto viešojo pirkimo dokumentai dėl Valstybės tarnautojų registro ir valstybės tarnybos valdymo informacinės sistemos modulio sukūrimo, skirto valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, nuotoliniams mokymams.

URM veikla

URM atstovai, siekdami atstovauti Lietuvai ir įgyvendinti kibernetinio saugumo nacionalinius interesus ES, NATO, Jungtinių Tautų, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos, Baltijos regiono ir kitų tarptautinių organizacijų veikloje, 2020 m. dalyvavo Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos neformalios darbo grupės veikloje, Šiaurės Europos ir Baltijos šalių bei JAV susitikime, organizavo ir vadovavo Baltijos šalių ir JAV konsultacijoms kibernetinio saugumo ir strateginės infrastruktūros apsaugos klausimais. Per metus įvykusių susitikimų ir renginių rezultatas – toliau stiprinamas Baltijos šalių tarpusavio dialogas kibernetinio saugumo politikos klausimais, taip pat intensyvėjo dialogas ir partnerystė su JAV, išaugo didesnis tarpusavio pasitikėjimas.

LRVK veikla

2020 m. buvo sėkmingai įgyvendinta antroji Lietuvos visuomenės informavimo kampanija „Sustiprink imunitetą!“ (toliau – Kampanija; <https://sustiprinkimuniteta.lt/>), siekiant atkreipti dėmesį į kibernetinių incidentų ir informacinių atakų keliamus iššūkius. 2020 m. Kampanija buvo vykdoma keliomis kryptimis:

viena jų skirta darbdaviams ir darbuotojams, o ypatingas dėmesys buvo skiriamas smulkiam ir vidutiniam verslui, kita kryptis – visoms visuomenės grupėms siekiant juos informuoti apie internete tykančias grėsmes ir atpažinti netikras naujienas. Kampanijos efektyvumą puikiai iliustruoja respondentų atsakymas į klausimą „Ar Jūs žinote priemones / būdus, padedančius apsisaugoti nuo kibernetinių išpuolių?“ 2019 m. į šį klausimą teigiamai atsakė 28,6 proc. apklaustųjų, o po 2020 m. vykusios Kampanijos – 56 proc. (2020 m. Kampanijos veiksmingumo rodiklis – ne mažiau kaip 35,8 proc. teigiamai atsakiusių respondentų).

RRT veikla

Tiek vaikams, tiek suaugusiesiems vis daugiau veiklų vykdant kibernetinėje erdvėje, tampa ypač svarbu užtikrinti, kad internete nesklisėtų draudžiama informacija, kad būtų stabdomos skaitmeninės patyčios, o neigiamą poveikį nepilnamečiams daranti informacija būtų jiems nepasiekiamo. 2020 m. RRT interneto karštąją liniją gavo 1373 pranešimus (palyginti 2019 m. buvo gauti 998 pranešimai). RRT specialistai, vertinantys gautus pranešimus, nustatė, kad 460 atvejų (t.y. 33,5 proc. visų gautų pranešimų) pranešimuose nurodytas turinys buvo išties draudžiamas arba darantis neigiamą poveikį nepilnamečiams, ir jų atžvilgiu buvo galima imtis atitinkamų veiksmų. Visi pranešimai (100 proc.) buvo ištirti ir buvo imtasi atitinkamų veiksmų, numatytų pagal interneto karštosios linijos procedūras. Interneto vartotojai apie neteisėtą ar žalingą turinį, aptiktą internete, skatinami pranešti interneto svetainėje, kurios adresas yra <https://svarusinternetas.lt/>.

Siekdama sukurti tokią elektroninės informacijos prieglobos paslaugų teikėjų ir RRT bendradarbiavimo aplinką, kurioje būtų sklandžiai vykdoma draudžiamos informacijos šalinimo ar galimybės ją pasiekti panaikinimo procedūra, 2020 m. vasario mėn. RRT paskelbė Memorandumą dėl švarios interneto aplinkos (<https://svarusinternetas.lt/memorandumas/10>), prie kurio pakvietė prisijungti Lietuvos elektroninės informacijos prieglobos paslaugų teikėjus. 2020 m. prie Memorandumo jau buvo prisijungę 10 paslaugų teikėjų, tuo patvirtinančių savo įsipareigojimą ir siekį prisidėti prie švaresnės ir saugesnės interneto aplinkos kūrimo.

ŠMSM veikla

Nacionalinė švietimo agentūra 2020 m. įgyvendino Europos Komisijos lėšomis finansuojamos programos Europos infrastruktūros tinklų priemonės projektą „Safer Internet Centre Lithuania: draugiskasinternetas.lt III“. 2020 m., vykdant projektą, buvo organizuota nemažai šviečiamojo pobūdžio veiklų tiek saugesnio interneto ambasadoriams, tiek moksleiviams, kuriose dalyvavo ir paskaitas skaitė NKSC ir LK atstovai. 2020 m. rugsėjo–gruodžio mėn. įvairių dalykų mokytojams, mokyklų bibliotekininkams ir pagalbos mokiniui specialistams buvo organizuoti specialūs mokymai, skirti išplėsti saugesnio interneto ambasadorių tinklą, kad daugiau pedagogų galėtų išmokyti pažeidžiamus vaikus, kaip internete likti saugiams, ir telktų savo kolegas bendroms saugesnio interneto veikloms mokykloje. Po mokymų buvo parengtas elektroninis leidinys – mokomoji medžiaga „Idėjos ugdymui: kaip atskleisti saugesnio interneto temas“. Sėkmingai mokymus baigė ir saugesnio interneto ambasadorių gretas papildė 284 dalyviai. 2020 m. gruodžio 11 d. vyko Saugesnio interneto ambasadorių konferencija. Jos tikslas buvo pristatyti projekte „Saugesnis internetas“ saugesnio interneto ambasadorių vykdomas ir planuojamas veiklas bei pasidalyti idėjomis, kaip mokyklos bendruomenė galėtų stiprinti mokinių saugumą internete. Joje dalyvavo 84 saugaus elgesio internete entuziastai.

Lietuvos teismo ekspertizės centro (toliau – LTEC) veikla

Nusikalstamų veikų kibernetinėje erdvėje ištyrimo sėkmė priklauso nuo įvairių veiksnių, tarp kurių svarbų vaidmenį vaidina informacinių technologijų (toliau – IT) ekspertų naudojami moderniausi įrankiai ir pačių ekspertų profesionalumas. 2020 m. LTEC vykdant projektą LT/2019/VSF/5.3.1.14 „Ekspertinių kompetencijų gilinimas specializuotais mokymais“, buvo atlikti IT ekspertinių tyrimų programinės įrangos naudotojų mokymo paslaugų pirkimai, sudarytos sutartys, tačiau mokymai dėl pandemijos ir paskelbto karantino 2020 m. neįvyko. Tačiau nepaisant to, LTEC IT ekspertai 2020 m. turėjo galimybę sudalyvauti ES teisės saugos mokymo agentūros (CEPOL) organizuojamuose nuotoliniuose nemokamuose mokymuose ir išklaušė 3 kibernetinio saugumo srities mokymus.

